

Aniversări culturale 2011

Aniversări culturale 2011

Aniversări culturale 2011

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

*A*niversări
culturale
2011

CZU 008(058)

A 61

Responsabil de ediție:

Claudia Balaban

Alcătuitori:

Maria Harea, Tamara Croitoru, Larisa Turea, Mariana Ursu

Redactori:

Claudia Gurschi, Tamara Maleru

© Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, 2010

© Editura *Epigraf* S.R.L., 2010

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din RM

Aniversări culturale ... / alcăt.: Maria Harea, Tamara Croitoru, Larisa Turea [et al.]; resp. ed.: Claudia Balaban; Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch.: *Epigraf* S.R.L., 2010 (F. E.-P. *Tipogr. Centrală*).

...2011. – 2010. – 200 p. – Ind. de nume, p. 194-196. – 500 ex. – ISBN 978-9975-109-35-2

-- 1. Aniversări culturale, 2011. 2. Cultura – Aniversări, 2011.

008(058)

ISBN 978-9975-109-35-2

INTRODUCERE

Publicația Bibliotecii Naționale pentru Copii “Ion Creangă” *Aniversări culturale*, devenită deja tradițională, prezintă datele remarcabile ale anului 2011.

O bună parte a datelor vizează scriitorii pentru copii, iar celelalte sunt în legătură cu personalitățile marcante ale literaturii, științei, artei universale, a căror activitate prezintă interes pentru copii.

Unele date, nominalizate în Enumerare, sunt însemnate cu asterisc (*), ceea ce înseamnă că acestea pot fi găsite în continuarea lucrării, fiind urmate de scurte date biografice, bibliografii.

Bibliografiile sunt alcătuite în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” și conțin cărți, articole din cărți și publicații periodice, materiale audiovizuale.

Selectarea bibliografică a fost finalizată în iulie 2010.

Descrierile bibliografice sunt aranjate în ordine alfabetică la cărți și în ordine invers cronologică la publicațiile periodice.

Referințele ce urmează după fiecare listă bibliografică oferă o imagine sumară asupra activității personalității respective.

Indexul de nume de la sfârșitul lucrării înlesnește utilizarea ei.

ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI MEMORABILE 2011

Ani și decenii proclamate de ONU:

2011 – *Anul Internațional al Pădurilor (2011 proclamat de UNESCO)*

2011 – *Anul Internațional al Chimiei (2011 proclamat de UNESCO)*

2003 – 2012 *Deceniul Națiunilor Unite pentru alfabetizare. Educația pentru toți*

2005 – 2014 *Deceniul pentru educație în scopul dezvoltării durabile*

2005 – 2014 *Al doilea Deceniu al popoarelor indigene (autohtone)*

2005 – 2015 *Deceniul „Apă pentru viață”*

Ianuarie

Dimitriu, Liuba, poetă (1901-1930)	110 ani de la naștere	1
Constantin, Vasile, actor (1936-2004)	75 de ani de la naștere	2
Botnaru, Eugenia, actriță 1936	75 de ani de la naștere	3
Minulescu, Ion, scriitor (1881-1944)	130 de ani de la naștere	7
Tcaci, Efim, muzicolog 1926	85 de ani de la naștere	8
London, Jack, scriitor american (1876-1916)	135 de ani de la naștere	12
Bond, Michael, scriitor englez 1926	85 de ani de la naștere	13
Spătaru, Nicolae, poet 1961	50 de ani de la naștere	13
Rybakov, Anatolij, scriitor rus (1911-1998)	100 de ani de la naștere	14
Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu”		15
*Bivol, Efim, umorist și publicist 1951	60 de ani de la naștere	16
Hoffmann, Ernest T. A., scriitor, compozitor, pictor german (1776-1822)	235 de ani de la naștere	24
Gheorghită, Eugen, scriitor 1951	60 de ani de la naștere	25
Ziua Internațională pentru Comemorarea Victimelor Holocaustului (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/7, care solicita statelor – membre să realizeze programe educaționale prin care generația tânără să învețe lecțiile Holocaustului pentru a preveni orice acte viitoare de genocid)		27
Saltykov-Ședrin, Mihail, scriitor satiric rus (1826-1889)	185 de ani de la naștere	27
Rollan, Romen, scriitor francez (1866-1944)	145 de ani de la naștere	29
*Mamot, Eugen, dirijor și compozitor 1941	70 de ani de la naștere	30

Februarie

*Deleanu, Liviu, poet și dramaturg (1911-1967)	100 de ani de la naștere	8
Menșicov-Vutcărău, Ala, actriță	50 de ani de la naștere	9
Saca-Răcilă, Maria, artistă decoratoare	70 de ani de la naștere	11
Farjeon, Eleanor, scriitoare engleză, deținătoarea Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1956) (1881-1965)	130 de ani de la naștere	13
*Sorescu, Marin, scriitor (1936-1996)	75 de ani de la naștere	19
Ziua Internațională a Limbii Materne (Declarată în 1999 de către Conferința Generală UNESCO. Se sărbătorește anual pentru susținerea diversității lingvistice și culturale)		21
Ziua dragostei și a bunăvoinței – Dragobete		24
Orlov, Uri, scriitor izraelian, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1996) 1931	80 de ani de la naștere	24
Kuznecova, Agniâ (Agniâ Aleksandrovna Markova), scriitoare rusă (1911-1996)	100 de ani de la naștere	25
Ukrainka, Lesâ (Larisa Kosač-Kvitka), scriitoare ucraineană (1871-1913)	140 de ani de la naștere	25

Martie

*„Florile dalbe” (“Tânărul leninist”), publicație pentru copii	70 de ani de la fondare	1941
Ziua Mărțișorului		1
„Zilele Creangă” la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”		1-7
Brâncuși, Constantin, sculptor (1876-1957)	135 de ani de la naștere	2
Ziua Internațională a Radioului și Televiziunii pentru Copii (Instituită de ONU în 1994 la inițiativa UNICEF pentru a marca importanța emisiunilor radio și televizate în educație, instruire și promovarea drepturilor copiilor)	Prima duminică din martie	
Ziua Internațională a Femeii (S-a sărbătorit pentru prima oară în 1911, la inițiativa Conferinței Internaționale a Femeilor Muncitoare. În 1977 ONU a propus marcarea ei la nivel internațional pentru a susține lupta femeilor pentru drepturi, împotriva discriminării)		8

Tulnic (Manolescu), Vitalie, poet și eseist (1931-1973)	80 de ani de la naștere	9
Banariuc, Gheorghe, violonist și dirijor 1951	60 de ani de la naștere	10
Ajder, Ecaterina, plasticiană și decoratoare 1961	50 de ani de la naștere	11
Hamilton, Virginia, scriitoare americană, deținătoarea Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1992) (1936-2002)	75 de ani de la naștere	12
Oprea, Gheorghe, plastician 1946	65 de ani de la naștere	13
Favorskij, Vladimir, pictor rus (1886-1964)	125 de ani de la naștere	15
Ziua Internațională a Francofoniei (A fost instituită în 1988 și marchează data fondării în 1970 a Organizației Internaționale a Francofoniei. Este dedicată limbii franceze și promovării solidarității, cooperării între țările francofone)		20
Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret (Se sărbătorește începând din anul 2001, la inițiativa Asociației Internaționale a Teatrelor pentru Copii și Tineret)		20
Mitsumasa, Anno, scriitor și pictor japonez, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1981) 1926	85 de ani de la naștere	20
Goga, Octavian, scriitor (1881-1938)	130 de ani de la naștere	20
Mahy, Margaret, scriitoare engleză, deținătoarea Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (2006) 1936	75 de ani de la naștere	21
*Topârceanu, George, poet, prozator (1886-1937)	125 de ani de la naștere	21
Ziua Mondială a Poeziei (Declarată de UNESCO în 1999 pentru a susține creația poetică, stabilirea dialogului între poezie și alte genuri ale creației, editarea și promovarea poeziei ca artă modernă veritabilă, deschisă oamenilor)		21
Ziua Mondială a Apei (Instituită de ONU în 1993 (Rezoluția 47/193) pentru a conștientiza gradul în care resursele de apă contribuie la dezvoltarea economică și bunăstarea socială)		22
Ziua Mondială a Teatrului (Instituită în 1961 de către Institutul Internațional de Teatru. Se sărbătorește anual ca semn de apreciere a uneia dintre cele mai vechi arte, arta scenică)		27
Vargas Llosa, Mario, scriitor peruan 1936	75 de ani de la naștere	28
Pillat, Ion, poet și eseist (1891-1945)	120 de ani de la naștere	31

Aprilie

Ziua Internațională a Păsărilor (Instituită prin semnarea, în 1906, a Convenției pentru protecția păsărilor, care a pus începutul acțiunilor de protejare a faunei sălbatice)		1
Ziua Umorului		1
Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii		1-7
Ziua Internațională a Cărții pentru Copii (Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) a decis sărbătorirea acestei zile la 2 aprilie, data nașterii lui Hans Christian Andersen. Se sărbătorește anual începând din 1967)		2
Ziua Națională „Un Arbore pentru Dănuirea Noastră»	Prima sâmbătă din aprilie	
Grigoriu, Grigore, actor de cinema (1941-2003)	70 de ani de la naștere	4
*Bantoș, Ana, cercetător literar 1951	60 de ani de la naștere	7
Ziua Mondială a Sănătății (Se sărbătorește din 1950, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), pentru promovarea cunoștințelor despre sănătate și atragerea atenției asupra unor probleme globale în domeniul sănătății)		7
Ziua Internațională a Romilor (Congresul I Internațional al Romilor (Londra, 1971) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria romilor omorâți în timpul Războiului al Doilea Mondial și pentru a sensibiliza societatea asupra problemelor cu care se confruntă romii în întreaga lume)		8
Cioran, Emil, filozof și eseist (1911-1995)	100 de ani de la naștere	8
Waddell, Martin, scriitor irlandez, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (2004) 1941	70 de ani de la naștere	10
Ziua Mondială a Aviației și Cosmonauticii (Instituită de Federația Internațională a Aviației pentru a comemora primul zbor al unui om în spațiul cosmic, 12 aprilie 1961)		12
*Balaban, Claudia, specialist în domeniul biblioteconomiei și științei informării 1941	70 de ani de la naștere	13
*Tonitza, Nicolae, pictor (1886-1940)	125 de ani de la naștere	13

Baltaga, Alexandru, preot, deputat în Sfatul Țării (1861-1941)	150 de ani de la naștere	14	
Ziua Internațională a Culturii (Se sărbătorește din 1998, la propunerea Ligii Internaționale pentru Protecția Culturii. Marchează semnarea, pe 15 aprilie 1935, a Tratatului Internațional privind protejarea instituțiilor de cultură și știință și a monumentelor istorice, cunoscut ca Pactul Păcii sau Pactul Rich)		15	
Gumilëv, Nikolaj, poet rus (1886-1921)	125 de ani de la naștere	15	
Grigurcu, Gheorghe, poet și critic literar	1936	75 de ani de la naștere	15
Bazin, Herve (Jean Pierre Marie Hervé Bazin), scriitor francez (1911-1996)	100 de ani de la naștere	17	
Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (Instituită de UNESCO în 1983 pentru a conștientiza diversitatea patrimoniului istoric mondial și, în același timp, vulnerabilitatea acestuia și necesitatea eforturilor pentru protecția și conservarea lui)		18	
Ziua Internațională a Planetei Pământ (Sărbătorită pentru prima oară în 1990) are scopul unirii tuturor oamenilor în vederea protejării mediului înconjurător. Rezoluția 63/278 a Adunării Generale ONU din 22 aprilie 2009 a desemnat această zi ca Zi Internațională a Planetei Mamă.		22	
Ziua Mondială a Cărții și Dreptului de Autor (Instituită de UNESCO în 1995 pentru a comemora moartea sau nașterea, în data de 23 aprilie, a unor mari scriitori ai lumii (W. Shakespeare, M. de Cervantes, I.G. de la Vega, M. Druon ș.a.) și, totodată, pentru a încuraja lectura și editarea cărților)		23	
Ziua Bibliotecarului (Instituită prin Decretul Președintelui RM nr. 1774-II din 21 noiembrie 2000. Inițial se sărbătorea la 5 octombrie. Din 2010, conform Decretului Președintelui RM nr. 189-V din 8 februarie 2010, se consemnează la 23 aprilie)		23	
Jebeleanu, Eugen, scriitor (1911-1991)	100 de ani de la naștere	24	

Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale (Instituită în anul 2000 de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) pentru a sensibiliza publicul larg asupra rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică, culturală și socială a țărilor lumii)	26
Romanescu, Eleonora, pictoriță 1926	85 de ani de la naștere 26
Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova (Instituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 23.04.2010, cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la adoptarea tricolorului ca drapel de stat al RM)	27
Chirca, Viorica, actriță 1941	70 de ani de la naștere 28
Ziua Internațională a Dansului (Se sărbătorește din 1982, la inițiativa Consiliului Internațional al Dansului pe lângă UNESCO, în ziua nașterii lui J.G. Noverre (1727-1810), balerin și coregraf francez, creator al baletului clasic)	29

Mai

Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii (Primul Congres al Internaționalei a II-a de la Paris (1889) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria grevei muncitorilor din Chicago. Se celebrează în statele-membre ale Organizației Internaționale a Muncii și alte țări)	1
*Codru, Anatol, poet și cineast (1936-2010)	75 de ani de la naștere 1
Mardare, Gheorghe, plastician 1946	65 de ani de la naștere 1
Mustea, Gheorghe, compozitor și dirijor 1951	60 de ani de la naștere 1
Ziua Mondială a Libertății Presei (Instituită de ONU în 1993 (Rezoluția 48/432) pentru a promova ideea că o presă liberă, pluralistă și independentă este o componentă esențială a unei societăți democratice)	3
Caftanat, Mihail, artist de balet 1946	65 de ani de la naștere 5
*Dumeniuc, Ion, filolog și lingvist (1936-1992)	75 de ani de la naștere 5
Bлага, Lucian, scriitor (1895-1961)	50 de ani de la trecerea în eternitate (Dată proclamată de UNESCO)

Tagore, Rabindranath, poet, dramaturg, compozitor și pictor indian, laureat al Premiului Nobel pentru literatură din 1913 (1861-1941)	150 de ani de la naștere	7
Ziua Europei (A fost declarată în 1985, marcând ca prim pas în construcția Europei unite declarația din 9 mai 1950, prin care Robert Schuman, ministrul de externe al Franței, a propus Germaniei și altor state europene să pună “bazele concrete ale unei fedației europene indispensabile pentru menținerea păcii”)		9
Ziua Victoriei și a Comemorării Eroilor Căzuți pentru Independența Patriei		9
Ziua Națională a Sportivului	A treia sâmbătă a lunii	
Baum, Lyman Frank, scriitor american (1856-1919)	155 de ani de la naștere	15
Ziua Internațională a Familiei (Instituită de ONU în 1993 (Rezoluția 47/237) pentru o mai bună înțelegere a problemelor familiei și îmbunătățirea capacității țărilor de a rezolva aceste probleme prin politici corespunzătoare)		15
Ziua Latinității (Instituită prin decizia Congresului XIX al Uniunii Latine (Paris, 2000). Marchează semnarea, la 15 mai 1954, a Convenției de constituire a Uniunii Latine, organizație care întrunește statele cu limba și cultura de origine latină)		15
Ziua Internațională a Lumânărilor Aprinse (Se marchează începând din 1983, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății, pentru a comemora victimele SIDA și a încuraja întreaga societate să se implice în lupta împotriva SIDA)	A treia duminică a lunii	
Ziua Mondială a Societății Informaționale (Instituită de ONU în 2006 (Rezoluția 60/252) pentru a informa publicul larg despre beneficiile Internetului, tehnologiilor informaționale și de comunicare, înlăturarea obstacolelor de ordin tehnologic)		17

Ziua Internațională a Muzeelor (Instituită în 1977 de către Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM) pentru a promova muzeele, a face cunoscută publicului larg activitatea și rolul lor în viața societății)	18
*Schmidt, Annie, scriitoare olandeză, deținătoarea Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1988) (1911-1995)	100 de ani de la naștere 20
Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (Instituită de ONU în 2002 (Rezoluția 57/249) pentru a întări potențialul cultural ca metodă de a atinge prosperitatea, dezvoltarea durabilă și pacea globală)	21
Ibrăileanu, Garabet, critic și istoric literar (1871-1936)	140 de ani de la naștere 23
Lagerkvist, Pierre Fabien, scriitor suedez, laureat al Premiului Nobel (1951) (1891-1974)	120 de ani de la naștere 23
Ziua Sfinților Kiril și Metodiu. Sărbătoarea alfabetului chirilic și a culturii slave	24
Hodasevič, Vladislav, poet rus (1886-1939)	125 de ani de la naștere 28
Krüss, James, scriitor german, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1968) (1926-1997)	85 de ani de la naștere 31
Ziua Mondială împotriva Fumatului (Instituită în 1987 de Organizația Mondială a Sănătății pentru a conștientiza pericolul pe care îl prezintă fumatul și necesitatea de a promova modul de viață fără fumat)	31

Iunie

Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor (Instituită în 1949 de către Federația Democratică Internațională a Femeilor pentru a accentua necesitatea apărării drepturilor și intereselor celor mai tineri locuitori ai planetei)	1
Milescu-Spătarul, Nicolae, cărturar (1636-1708)	375 de ani de la naștere 1
Iorga, Nicolae, istoric, publicist și critic literar (1871-1940)	140 de ani de la naștere 5

Ziua Mondială a Mediului (Instituită de ONU în 1972 (Rezoluția 2994 (XXVII) pentru a spori gradul de conștientizare a necesității de păstrare și ameliorare a mediului)		5
Palladi, Tudor, poet, traducător și critic literar 1946	65 de ani de la naștere	6
Furnică, Ion, dansator 1931	80 de ani de la naștere	9
Dudnic, Petru, poet și publicist (1941-1984)	70 de ani de la naștere	10
Olsen, Ib Spang, pictor danez, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1972) 1921	90 de ani de la naștere	11
Ziua Internațională împotriva Exploatării prin Muncă a Copiilor (Se sărbătorește din 2002, la inițiativa Organizației Internaționale a Muncii, pentru a atrage atenția asupra necesității de a eradica exploatarea prin muncă a copiilor sub toate formele ei)		12
*Beecher Stowe, Harriet, scriitoare americană (1811-1896)	200 de ani de la naștere	14
Wrightson, Patricia, scriitoare australiană, deținătoarea Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1986) (1921-2010)	90 de ani de la naștere	19
Ziua Mondială a Refugiaților (Instituită de ONU în 2000 (Rezoluția 55/76). Prima dată s-a sărbătorit în 2001, când s-au împlinit 50 de ani de la adoptarea Convenției despre Statutul Refugiaților (1951)		20
*Furdui, Galina, poetă 1946	65 de ani de la naștere	21
*Istrati, Lidia, prozatoare (1941-1997)	70 de ani de la naștere	22
Rusnac, Vladimir, poet și traducător 1936	75 de ani de la naștere	22
Ziua Suveranității Republicii Moldova (Declarația de Suveranitate a fost adoptată de Parlamentul RM la 23 iunie 1990)		23
Bach, Richard David, scriitor american 1936	75 de ani de la naștere	23
Traugot, Valerij, pictor rus (1936-2009)	75 de ani de la naștere	23
Leonardi, Petru, artist de balet (1936-1966)	75 de ani de la naștere	26
Ziua Internațională împotriva Consumului și a Traficului Ilicit de Droguri (Instituită de ONU în 1987 pentru a spori eforturile și cooperarea în vederea creării unei societăți internaționale în care să nu existe consum de droguri)		26

Iulie

*Vasilache, Vasile, romancier, eseist și scenarist (1926-2008)	85 de ani de la naștere	1
Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Ștefan cel Mare și Sfânt”		2
Burghiu, Iacob, poet, prozator, regizor și scenarist (1941-2003)	70 de ani de la naștere	3
Volkov, Alexandr, scriitor rus (1891-1977)	120 de ani de la naștere	14
Benoit, Pierre, scriitor francez (1886-1962)	125 de ani de la naștere	16
Thackeray, William Makepeace, scriitor englez (1811-1863)	200 de ani de la naștere	18
Ziua Mondială a Șahului (Instituită în 1966 la inițiativa Federației Internaționale a Jocului de Șah (FIDE))		20
Alecsandri, Vasile, scriitor, dramaturg (1821-1890)	190 de ani de la naștere	21
*Beșleagă, Vladimir, romancier și eseist 1931	80 de ani de la naștere	25
*Țurcanu, Ianoș, poet, prozator 1951	60 de ani de la naștere	26
Shaw, George Bernard, dramaturg englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1925) (1856-1950)	155 de ani de la naștere	26
Coșeriu, Eugen, lingvist (1921-2002)	90 de ani de la naștere	27
Ziua Constituției Republicii Moldova (Aprobată de Parlamentul RM la 29 iulie 1994)		29
Nedeleșcu, Vasile, poet 1951	60 de ani de la naștere	29
Vazari, Giorgio, pictor italian (1511-1574)	500 de ani de la naștere	30
Verejskij, Georgij, grafician rus (1886-1962)	125 de ani de la naștere	30
Ziua Scrisului și a Culturii Găgăuze		30

August

Baltă, Trifan, povestitor și cântăreț popular (1876-1960)	135 de ani de la naștere	3
Răzmeriță, Anatol, actor 1946	65 de ani de la naștere	5
Zaharia, Ion, flautist și profesor 1941	70 de ani de la naștere	5
Negruță, Oleg, compozitor 1936	75 de ani de la naștere	6
Ivănescu, Cezar, poet și traducător (1941-2008)	70 de ani de la naștere	6
*Puică, Sergiu, artist plastic, grafician 1956	55 de ani de la naștere	11
Ziua Internațională a Tineretului (Instituită de ONU în 1999 pentru a recunoaște eforturile tinerilor în îmbunătățirea societății și a activa implicarea lor în rezolvarea problemelor globale ale umanității)		12

Rusu, Vitalie, actor și regizor 1941	70 de ani de la naștere	12
Grabco, Alexei, grafician 1936	75 de ani de la naștere	15
Scott, Walter, scriitor scoțian (1771-1832)	240 de ani de la naștere	15
Enescu, George, compozitor, violonist, dirijor, pianist și profesor (1881-1955)	130 de ani de la naștere	19
Mișova, Ludmila, cântăreață (solistă vocală) 1941	70 de ani de la naștere	19
*Dumbrăveanu, Victor, prozator și publicist 1946	65 de ani de la naștere	20
Harte, Francis Bret, scriitor american (1836-1902)	175 de ani de la naștere	25
Bernardazzi, Alexandru, arhitect (1831-1907)	180 de ani de la naștere	26
Sărbătoarea Națională „Ziua Independenței”		27
Ghersfeld, David, compozitor (1911-2005)	100 de ani de la naștere	28
Gautier, Théophile, scriitor francez (1811-1872)	200 de ani de la naștere	30
Sărbătoarea Națională „Limba Noastră”		31

Septembrie

Ziua Cunoștințelor		1
Ziua Armatei Naționale		3
Bacovia, George, poet (1881-1957)	130 de ani de la naștere	4
Dalton, John, chimist și fizician englez (1766-1844)	245 de ani de la naștere	6
Budilevski, Valentin, maestru de cor 1941	70 de ani de la naștere	7
Ziua Internațională pentru Alfabetizare (Instituită de UNESCO în 1966 pentru activizarea eforturilor societății pentru lichidarea analfabetismului)		8
Dvořák, Antonin, compozitor ceh (1841-1904)	170 de ani de la naștere	8
Sulac, Nicolae, interpret de muzică populară (1936-2003)	75 de ani de la naștere	9
Browne, Anthony, autor și pictor englez, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (2000) 1946	65 de ani de la naștere	11
Todorașcu, Eugenia, actriță de teatru și cinema (1936-2010)	75 de ani de la naștere	11
Stamati, Constantin, cărturar (1786-1869)	225 de ani de la naștere	12
Ziua Internațională a Democrației (Instituită de ONU în 2007 (Rezoluția 62/7) pentru a atrage atenția asupra stării democrației în lume)		15
Botta, Emil, poet, prozator și actor (1911-1977)	100 de ani de la naștere	15
*Scobioală, Aurel, prozator și publicist (1941-2007)	70 de ani de la naștere	17
Bulat, Eugenia, poetă 1956	55 de ani de la naștere	19

Golding, Gerald William, scriitor englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1983) (1911-1993)	100 de ani de la naștere	19
Coșbuc, George, poet (1866-1918)	145 de ani de la naștere	20
Wells, Herbert George, scriitor fantast american (1866-1946)	145 de ani de la naștere	21
Ziua Internațională a Păcii (Instituită de ONU în 2001 (Rezoluția 55/282) ca zi a non-violenței, fără focuri de armă, toate națiunile și popoarele fiind chemate să înceteze orice ostilități pe parcursul acestei zile)		21
Cincilei, Gheorghe, istoric și critic de teatru (1936-1999)	75 de ani de la naștere	21
Crucicovschi, Nina, interpretă de muzică ușoară (1951)	60 de ani de la naștere	24
Ziua Limbilor Europene (Se marchează din 2001, la decizia Consiliului Europei, pentru a serba diversitatea lingvistică în Europa și a încuraja populația să cunoască un număr mai mare de limbi străine)		26
Ziua Mondială a Turismului (Se sărbătorește din 1980, la decizia Organizației Mondiale a Turismului, pentru a determina comunitatea internațională să conștientizeze importanța turismului și valorile sale culturale, sociale, politice și economice)		27
Marian, Boris, poet, publicist, prozator și traducător 1936	75 de ani de la naștere	27
Ziua Internațională a Dreptului de a Ști (Instituită în 2002, la inițiativa rețelei internaționale a activiștilor în domeniul accesului la informațiile publice, pentru a atrage atenția asupra importanței pe care dreptul la informare o are în orice sistem democratic)		28

Octombrie

Lunarul Bibliotecilor Școlare (Se organizează la inițiativa Asociației Internaționale a Bibliotecilor Școlare (IASL). Include activități desfășurate pe parcursul unei zile, săptămâni sau întregii luni, dedicate bibliotecilor școlare și rolului lor în instruirea și educația copiilor)

Ziua Internațională a Muzicii (Instituită de UNESCO în 1973 pentru a încuraja promovarea artei muzicale, schimburile culturale, întărirea păcii și înțelegerii între popoare prin intermediul muzicii)			1
Ziua Internațională a Oamenilor în Etate (Instituită de ONU în 1990 (Rezoluția 45/106), ca dovadă a prețuirii și respectului pentru persoanele de vârsta a treia)			1
Ziua Internațională a Animalelor (Instituită în 1931, la inițiativa Organizației Internaționale pentru Protecția Animalelor. Se marchează în ziua Sf. Francisc de Assisi, protectorul animalelor, pentru a atrage atenția asupra speciilor pe cale de dispariție și a necesității protecției regnului animal)			4
Ziua Mondială a Pedagogului (Declarată de UNESCO în 1994 pentru a marca semnarea, în 1966, a Recomandărilor UNESCO privind statutul pedagogului și pentru a conștientiza importanța educației și condițiile în care își desfășoară activitatea cadrele didactice)			5
Malev, Vera, prozatoare (1926-1995)	85 de ani de la naștere		5
Izbeșciuc, Valentina, actriță (1936)	75 de ani de la naștere		10
Moraru, Sergiu, folclorist (1946-1996)	65 de ani de la naștere		10
Nansen, Fridtjof, explorator norvegian, laureat al Premiului Nobel pentru Pace (1922) (1861-1930)	150 de ani de la naștere		10
Ungureanu, Lidia, poetă, publicistă și graficiană (1951)	60 de ani de la naștere		10
Ciubotaru, Mihail Ion, poet, publicist și traducător (1936)	75 de ani de la naștere		11
Ingpen, Robert, pictor australian, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1986) (1936)	75 de ani de la naștere		13
Nöstlinger, Christine, scriitoare austriacă, deținătoarea Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1984) (1936)	75 de ani de la naștere		13
*Schubiger, Iürg, scriitor elvețian, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (2008) (1936)	75 de ani de la naștere		14
Manole, Ana, poetă și publicistă (1961)	50 de ani de la naștere		15

Pullman, Philip, scriitor englez, laureat al Premiului Astrid Lindgren (2005) 1946	65 de ani de la naștere	19
Sadoveanu, Mihail, scriitor (1880-1961)	50 de ani de la trecerea în eternitate (Dată proclamată de UNESCO)	19
Perpessicius (Dumitru Panaitescu), poet și critic literar (1891-1971)	120 de ani de la naștere	21
*List, Ferenc (Franz), pianist, compozitor ungar (1811-1886)	200 de ani de la naștere	22
Ziua Organizației Națiunilor Unite (Instituită de ONU în 1947 (Rezoluția 168). Marchează data intrării în vigoare a Cartei Națiunilor Unite (1945) și urmărește promovarea în întreaga lume a scopurilor și realizărilor ONU)		24
Zavtoni, Paulina, actriță 1941	70 de ani de la naștere	26
Ziua Internațională a Internetului (Marchează ziua când a fost stabilită, în premieră mondială, prima legătură între două calculatoare (29 octombrie 1969)		29
Dimitriu, Gheorghe, poet, prozator și grafician (1916-1999)	95 de ani de la naștere	30
Alain-Fournier, scriitor francez (1886-1914)	125 de ani de la naștere	30
Lovinescu, Eugen, critic și istoric literar, prozator și traducător (1881-1943)	130 de ani de la naștere	31

Noiembrie

Elytis, Odysseas, poet grec, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1979) (1911-1996)	100 de ani de la naștere	2
Negoită, Iurie, actor 1946	65 de ani de la naștere	5
Baranovschi, Constantin, clarinetist, saxofonist, cimpoier, Artist Emerit al RM 1946	65 de ani de la naștere	6
*Loteanu, Emil, poet și cineast (1936-2003)	75 de ani de la naștere	6
Tuchilatu, Leonard, poet și prozator (1951-1975)	60 de ani de la naștere	10
Aldrich, Thomas Bailey, scriitor american (1836-1907)	175 de ani de la naștere	11
*Sánchez-Silva, José Maria, scriitor spaniol, deținător al Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (1968) (1911-2002)	100 de ani de la naștere	11
*Cemortan, Stela, doctor habilitat în pedagogie 1941	70 de ani de la naștere	13

Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători (Se marchează din 1946, în ziua de naștere a pedagogului francez Valentin Haüy, întemeietorul primei școli pentru nevăzători din lume (1784)		13
Levițchi, Vasile, poet (1921-1997)	90 de ani de la naștere	15
Ziua Internațională pentru Toleranță (Instituită de ONU în 1996 (Rezoluția 51/95). Marchează data adoptării, la 16 noiembrie 1995, a Declarației Principiilor Toleranței)		16
Ziua Internațională a Studenților (Declarată în 1941 de către Consiliul Internațional al Studenților, ca urmare a evenimentelor din 1939 de la Praga, când nouă studenți și-au pierdut viața, iar alți peste 1200 au fost trimiși în lagăre de concentrare)		17
Ghibu, Nicolae, regizor și scenarist 1936	75 de ani de la naștere	19
Lomonosov, Mihail, savant, pictor rus (1711-1765)	300 de ani de la naștere	19
Ziua Internațională a Drepturilor Copiilor (Se sărbătorește începând din 1989 și marchează ziua în care ONU a adoptat Declarația Drepturilor Copiilor (1959) și Convenția cu privire la Drepturile Copiilor (1989)		20
Ziua Mondială de Comemorare a Victimelor Accidentelor Rutiere (Instituită de ONU în 2005 (Rezoluția 60/5) pentru a conștientiza impactul accidentelor rutiere și necesitatea unor măsuri de prevenire a lor)	A treia duminică a lunii	
Greco, Mihail, pictor (1916-1998)	95 de ani de la naștere	22
Strezev, Svetlana, cântăreață de operă (soprană lirică) 1951	60 de ani de la naștere	23
Vicoveanca, Sofia, cântăreață de muzică populară 1941	70 de ani de la naștere	23
Collodi (Lorenzini), Carlo, scriitor italian (1826-1890)	185 de ani de la naștere	24
Ungerer, Tomi, pictor francez, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1998) 1931	80 de ani de la naștere	28
*Hâjdeu, Alexandru, cărturar, poet și prozator (1811-1872)	200 de ani de la naștere	30

Decembrie

Ziua Mondială de Combatere și Profilaxie a Maladii HIV/SIDA (Instituită de ONU în 1988 (Rezoluția 43/15) pentru a sensibiliza opinia publică și a exprima solidaritatea cu persoanele afectate de această maladie)	1
Julea, Zinaida, interpretă de muzică populară 1951 60 de ani de la naștere	2
Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități (Instituită de ONU în 1992 (Rezoluția 47/3) pentru conștientizarea și îmbunătățirea situației persoanelor cu handicap, pentru a le oferi acestora șanse egale și posibilități de integrare în societate)	3
Ziua Internațională a Voluntarilor în Slujba Dezvoltării Economice și Sociale (Instituită de ONU în 1985 (Rezoluția 40/212) pentru a mediatiza contribuția muncii voluntare și a stimula tot mai multe persoane să muncească în calitate de voluntari atât în propria țară, cât și în străinătate)	5
Disney, Walt, desenator și regizor american (1901-1966)	110 ani de la naștere 5
Vieru, Ion, poet 1941	70 de ani de la naștere 7
Cazimirov, Ecaterina, actriță 1921	90 de ani de la naștere 8
Ziua Drepturilor Omului (Instituită de ONU în 1950 (Rezoluția 423 (V)). Marchează aniversarea adoptării, în 1948, a Declarației Universale a Drepturilor Omului	10
Mahfuz, Naghib, scriitor egiptean, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1988) (1911-2006)	100 de ani de la naștere 11
Flaubert, Gustave, scriitor francez (1821-1880)	190 de ani de la naștere 12
Sadovnic, Iurie, interpret de muzică ușoară, compozitor 1951	60 de ani de la naștere 14
Machado, Ana Maria, scriitoare braziliană, deținătoarea Medaliei de Aur Hans Christian Andersen (2000) 1941	70 de ani de la naștere 24
*Tudor (Melnic), Ștefan, poet, prozator 1941	70 de ani de la naștere 24
Alexandru, Ioan, scriitor (1941-2000)	70 de ani de la naștere 25

*Cârchelan, Iuliu, poet, prozator și traducător 1936	75 de ani de la naștere	25
Ziua Actorului		27
Savostin, Nicolai, scriitor 1926	85 de ani de la naștere	29

Alte date

Prima mențiune documentară a Chișinăului ca localitate (1436)	575 de ani
*Crearea Fondului Internațional pentru Copii al Națiunilor Unite UNICEF (1946), deținător al Premiului Nobel pentru Pace (1965)	65 de ani de la creare
Columb, Christofor, navigator spaniol (1451-1506)	560 de ani de la naștere
Coșarău, Constantin, scriitor (1861-1934)	150 de ani de la naștere

Cărți (opere) jubiliare

<i>Amintiri din copilărie</i> (partea 1-2) de Ion Creangă 1881	130 de ani de la publicare
<i>Dănilă Prepeleac</i> de Ion Creangă 1876	135 de ani de la publicare
<i>Povestea porcului</i> de Ion Creangă 1876	135 de ani de la publicare
<i>Punguța cu doi bani</i> de Ion Creangă 1876	135 de ani de la publicare
<i>Popa Duhu</i> de Ion Creangă 1881	130 de ani de la publicare
<i>Alice în Țara din oglindă</i> (Through the Looking-Glass, and what Alice Found There) de Lewis Carroll 1871	140 de ani de la publicare
<i>Andrieș</i> , poem de Em. Bucov 1946	65 de ani de la publicare
<i>Aventurile lui Ceapolino</i> (Le aventure di Cipollino) de Gianni Rodari 1951	60 de ani de la publicare
<i>Aventurile lui Tom Sawyer</i> (The Adventures of Tom Sawyer) de Mark Twain 1876	135 de ani de la publicare
<i>Buzduganul fermecat</i> , basm de Liviu Deleanu 1951	60 de ani de la publicare
<i>Călătorie spre centrul pământului</i> (Le voyage au Centre de la Terre), roman de Jules Verne 1866	145 de ani de la publicare
<i>Călin Nebunul</i> de Mihai Eminescu 1876	135 de ani de la publicare
<i>Chețta de aur sau Aventurile lui Buratino</i> (Золотой ключик, или Приключения Буратино) de Aleksey Tolstoj 1936	75 de ani de la publicare
<i>Cuore</i> , roman de Edmondo de Amicis 1886	125 de ani de la publicare
<i>Fiica căpitanului</i> (Капитанская дочка), povestire de Aleksandr Pușkin 1836	175 de ani de la publicare
<i>La un pas de prăpastie</i> (The Catcher in the Rye) de Jerome David Salinger 1851	160 de ani de la publicare

<i>Marile speranțe</i> (Great expectations), roman de Charles Dickens 1861	150 de ani de la publicare
<i>Micul Lord Fauntleroy</i> (Little Lord Fauntleroy) de Francis Eliza Burnett 1886	125 de ani de la publicare
<i>Nasul</i> (Нос), povestire de Nikolaj Gogol 1836	175 de ani de la publicare
<i>Neisprăvitul</i> (Недоросль) de Denis Fonvizin 1781	230 de ani de la publicare
<i>Nenea Stioara</i> (Дядя Стёпа) de Sergej Mihalkov 1936	75 de ani de la publicare
<i>Peter Pan și Wendy</i> (Peter Pan and Wendy) de James Matthew Barrie 1911	100 de ani de la publicare
<i>The Pickwick papers</i> (Documentele postume ale clubului Pickwick) de Charles Dickens 1836	175 de ani de la publicare
<i>Pinocchio</i> (Le avventure di Pinocchio) de Carlo Collodi 1881	130 de ani de la publicare
<i>Pravilele lui Vasile Lupu</i> , cel dintâi cod de legi din Moldova feudală 1646	365 de ani de la publicare
<i>Print și cerșetor</i> (The Prince and the Pauper) de Mark Twain 1881	130 de ani de la publicare
<i>The secret Garden</i> (Grădina tănuită) de Eliza Burnett 1911	100 de ani de la publicare
<i>Sidul</i> (Le Cid), dramă de Pierre Corneille 1636	375 de ani de la publicare
<i>Solaris</i> , roman de Stanislav Lem 1961	50 de ani de la publicare

LISTE DE RECOMANDARE A LITERATURII

Viitorul umorist și publicist s-a născut la 16 ianuarie 1951 în familia țăranilor Vasile și Alexandra Bivol din satul Costești, Ialoveni. După ce studiază la Facultatea de Filologie, Secția Jurnalistică a Universității de Stat din Moldova, pe care o absolveste în 1974, lucrează profesor de limbă și literatură română la școala medie din comuna natală (1974-1984). Între 1984-1993 activează la revista de satiră și umor „Chipăruș”. Din 1993 este colaborator la revista pentru copii și adolescenți „a”MIC”.

Primele sale scrieri, publicate în revista „Chipăruș”, datează din 1968. Editorial debutează în 1985 cu placheta de epigrame, aforisme, parodii și micronuvele *Lei-paralei*. În 1987 publică cartea pentru copii *Curcanul lăudăros*, tirajul de 75 mii exemplare epuizându-se în doar câteva luni. Au urmat volumele de versuri satirice *Bârna din ochi* (1991), *SRL, scris cu răspundere limitată* (1993), *Vitamine cu Haz* (1994), culegerile de bancuri *Desaga cu anecdote* (1994) și *Dar pe asta o știi?* (1996). În 2004, anul comemorării celor 500 de ani de la trecerea în veșnicie a lui Ștefan cel Mare și Sfânt, autorul editează în volum aparte poemul *Ștefan cel Mare*, în care evocă, prin prisma trecutului istoric, dar și a evenimentelor actuale, figura legendară a marelui domnitor.

Autorul este prezent cu poezii satirice, parodii, fabule, epigrame și aforisme în multe reviste și antologii de umor din Republica Moldova și din România. Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1991) și al Uniunii Scriitorilor din România (1992). Membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1991).

Premiant la festivalurile de umor „Povestea vorbei” de la Nisporeni (1990), „Constantin Tănase” de la Vaslui (1990), „Eterna epigramă” de la Cluj, secțiunea „Dueluri epigramatice” (1993), locul II la Festivalul de la Vaslui (1992), mențiuni în cadrul Festivalului de la Cluj (1995 și 1996). Eminent al Învățământului Public (1983).

(M.U.)

Referințe

*Nu sunt pesimist, căci îmi place
Frumosul în haine de mâine,
E toamnă bogată, e pace –
Avansul părerii de bine.*

*M-aș înțepa c-o epigramă,
Dar nu-i frumos – suntem de-o seamă...*

Efim Bivol

Țintele vizate de umoristul costeștean se țin lanț de la opincă la vlădică și viceversa...

Efim Tarlapan

Prin ce conțin mai bun și mai durabil, satirele lui Efim Bivol, printr-o manieră șagalnică și bonomă, ridiculizează cu hotărâre și indignare fenomenele negative ale societății de azi, indiferent dacă sub săgețile autorului nimerește lumea satului sau cea a orașului.

Vasile Nastasiu

Toate bucățile incluse în *Lei-paralei* sunt scrise la o înaltă temperatură și la un impunător grad de concentrare, unde fiecare cuvânt nelalocul lui ar fi de o stridență țipătoare.

Victor Prohin

Ispitit de rime săltărețe, într-un limbaj metaforic-istoric, plăcut copiilor, memorabil și născător de asociații și pentru omul adult, Efim Bivol strunește

imaginația, îndemnându-l pe cititor să reactualizeze faptele legendare ale celui mai mare Bărbat existent vreodată în neamul moldovenilor (...). Poemul [“Ștefan cel Mare”], fără îndoială, își va găsi locul pe fiecare bancă școlară, servind drept sursă suplimentară de edificare a chipului [lui Ștefan cel Mare].

Teo Dor

Poemul lui Efim Bivol are anume acest merit: revenind la izvoarele neamului, el ia de mână pe tânărul însoțitor și nu numai că îl poartă, alături de Ștefan cel Mare, prin marile bătălii ale domnitorului, dar îl mai face și să cugete și asupra istoriei contemporane. Prin contrapunerea celor două planuri temporale, referindu-se la dramaticele evenimente de la Nistru (...)

Vasile Nastasiu

Titluri pentru expoziții

Râde bine cine râde la glumă
Vitaminele cu haz ale lui Efim Bivol
Efim Bivol – omul epigramei

BIBLIOGRAFIE

Opera

- BÂRNA** din ochi: satire, parodii / Efim Bivol; prez. graf.: M. Brunea. – Ch.: Hyperion, 1991. – 80 p.: il.
- CURCANUL** lăudăros: versuri / Efim Bivol; il.: O. Grădinari. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 40 p.: il.
- S.R.L.** (scris cu răspundere limitată): satire, fabule, parodii, epigrame, strigături, epitafuri / Efim Bivol; prez. graf.: I. Rumeanțev. – Ch.: Universul, 1993. – 80 p.: il.
- VITAMINE** cu Haz / Efim Bivol; prez. graf.: V. Ionițoi. – Ch.: [Baștina], 1996. – 63 p.: il.

Referințe critice

EFIM BIVOL // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 16-18.

- EFIM BIVOL** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. – Ed. a 2-a. – Ch., 2004. – P. 27-28.
- CIMPOI, Mihai.** Efim Bivol / Mihai Cimpoi // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 1. – București, 2004. – P. 534.
- CIMPOI, Mihai.** [Efim Bivol] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 212.
- CIMPOI, Mihai.** Schimbarea la față: [Efim Bivol] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – București; Ch., 2003. – P. 332.
- TRIFAN, Călina.** Efim Bivol / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 45-46.
- PROHIN, Victor.** O pană luminată de bonomie / Victor Prohin // Florile dalbe. – 2006. – 12 ian. – P. 8.
- NASTASIU, Vasile.** Moldova e a urmașilor voștri: [despre cartea lui Efim Bivol „Ștefan cel Mare”] / Vasile Nastasiu // Florile dalbe. – 2004. – 10 iun. – P. 13.

Documente audiovizuale și electronice

- BIVOL Efim** [resursă electronică] // http://www.uniuneascrititorilor.md/fise_sv
- LANGA, Andrei.** Efim Bivol – omul pus pe glume [resursă electronică] / Andrei Langa. Blogul personal // <http://barometrubasarabean.blogspot.com/2009/11/efim-bivol-omul-pus-pe-glume.html>

*30 ianuarie – 70 de ani
de la nașterea dirijorului
și compozitorului
Eugen Mamot
1941*

Viitorul dirijor de cor și compozitor Eugen Mamot s-a născut la 30 ianuarie 1941 în satul Clococenii-Vechi, Glodeni. După absolvirea școlii începătoare din satul natal (1955) și a școlii medii din satul vecin Cajba

(1959), își face studiile muzicale la Colegiul de muzică din Slobozia, Tiraspol, secția dirijat coral (1959-1963). Ulterior își continuă studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău, secția dirijat coral, în clasa profesorului E. Bogdanovschi (1963-1968). Între 1980-1984 studiază la aceeași instituție în clasa de compoziție a profesorului V. Zagorschi.

Își începe activitatea de muncă în calitate de pedagog de muzică la Școala medie nr. 5 din Tiraspol, ulterior activând în mai multe funcții: profesor, șef de studii, director la Școala de muzică din Ungheni (1963-1970), inspector, șef al Direcției Arte a Ministerului Culturii (1970-1976), la Comitetul de Stat pentru Televiziune și Radio, redactor-șef al emisiunilor muzical-radiofonice (1976-1989), vice-președinte al Uniunii Compozitorilor (1989-1990), lector la Conservatorul „G. Musicescu” (din 1989). Din 2006 până în prezent – profesor de educație muzicală la Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” din orașul Chișinău. Pe tot parcursul activității sale, Eugen Mamot contribuie la dezvoltarea culturii muzicale naționale prin perfecționarea formelor și metodelor de instruire muzicală, prin descoperirea și îndrumarea tinerelor talente, introducerea în circuit a valorilor muzicale naționale și universale.

Concomitent cu funcțiile pe care le deține, Eugen Mamot desfășoară o amplă activitate muzical-pedagogică, interpretativă, componistică. În 1963 întemeiază corul Școlii de muzică din Ungheni, pe care-l dirijează până în 1970. Timp de 15 ani, între 1970-1985, conduce corul „Mugurel” de la Liceul de Arte „Igor Vieru”, iar din 1990 până în 2006 este director artistic al Studioului muzical-coral „Lia-Ciocârlia” pe lângă Palatul Național de Creație a Copiilor și Adolescenților, colectiv care a evoluat cu succes nu numai pe scenele din republică, dar și în diferite localități din România, Rusia, Franța. Din 2003 este moderatorul Salonului Muzical, care activează pe lângă Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, autorul imnului Bibliotecii, scris în colaborare cu poetul Constantin Dragomir și interpretat de discipolii săi. Din anul 2006 până în prezent conduce corul de băieți ”Șoimii” de la Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” din Chișinău.

A îndrumat pe calea muzicii un număr considerabil de tineri: Filaret Brașoveanu (capela „Moldova”), Larisa Bordeianu (teatrul „M. Eminescu”), Galina Teodorescu (liceul cu profil muzical-coral „N. Iorga”), Irina Bivol (solistă), Zinaida Bolboceanu (solistă), Viorica Lozov (solistă), Mariana Șura (solistă) ș.a.

În 1985 devine membru al Uniunii Compozitorilor din Moldova. Este autor a peste 150 de creații vocal-simfonice, instrumentale, corale, cântece pentru copii și prelucrări folclorice intrate în repertoriul muzical-pedagogic și al colectivelor artistice profesioniste și de amatori. Multe din creațiile sale au fost interpretate și înalt apreciate în Suedia, Bulgaria, România, Franța, Turcia, Rusia, Ucraina.

Pedagog de categorie superioară (1996) și cu o bogată experiență, Eugen Mamot participă la reformarea programelor și manualelor de muzică pentru școala generală, la perfecționarea repertoriului muzical-pedagogic. Este autor și coautor de manuale de muzică pentru școala primară și de culegeri de creații corale și instrumentale (*Melodii preferate*, 1980; *Ce șoptește izvorul*, 1984; *Educația auzului muzical prin sistemul relativ de solmizare*, 2003; *Stea-Logostea*, 2004; *Abecedar muzical „SOL-MI”*, 2005; *Alunelul*, 2005 ș.a.).

Eugen Mamot este membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1984). Publică în pagini de presă zeci de articole și recenzii, colaborează la radio și televiziune, unde abordează probleme ce țin de dezvoltarea culturii muzicale. Autor de scenarii pentru filme televizate și emisiuni TV. Timp de mai mulți ani a fost autorul și prezentatorul ciclului de emisiuni televizate „Muzica în școală”.

Este membru al Consiliului de Conducere al Uniunii Muzicienilor, membru al juriului la diferite concursuri corale, vice-președinte al Comisiei republicane de atestare a cadrelor didactice, membru al colegiului de redacție al revistei „Arta educației” și al revistei pentru copii „a”Mic”. Laureat al Festivalului Național „Cântare limbii noastre”, laureat al Concursului coral „București – 93”, laureat al Festivalului Internațional „Belfort – 1996” și „Ancara – 2002”.

Pentru activitate prodigioasă s-a învrednicit de Medalia „Eminent al Culturii” (1980), titlul „Maestru în Artă” (1992), Ordinul „Gloria Muncii” (2001).

(M.H.)

Referințe

Nu m-aș sătura niciodată de copii și de muzică.

În perioada globalizării culturii muzicale, utilizarea folclorului muzical tradițional în calitate de material de studiu pentru tineret și includerea lui în activitatea concertistică a colectivelor corale de rând cu muzica clasică universală este o problemă care mă preocupă în mod special.

Eugen Mamot

E pedagog, muzician și compozitor, dar compozitor anume pentru copii. Deci de două ori trebuie să ai suflet într-o asemenea jertfă, căci oare nu e jertfă să lucrezi cu copiii zeci de ani? Dumnezeu are deja peste treizeci asemenea ani – nedorind pentru aceasta nici un fel de onoruri, recompense, nici măcar un salariu cât de cât echitabil, ci doar conștient fiind că faci bine poporului, pe care îl iubești tot dintr-o mare intensitate sufletească.

Leonid Busuioc

Ceea ce m-a cucerit în mod deosebit la Eugen Mamot este capacitatea-i proverbială de muncă, principiile de care se călăuzește și încăpățănarea cu care înaintează pentru a-și atinge scopul. A muncit și învățat mereu, fără să-i pese de sănătate, fără a scoate din asta favoruri și facilități, cu sârguință și dragoste, dăruire și patimă nestinsă.

Mihai Bendas

În lucrarea „*Educarea auzului muzical prin intermediul sistemului relativ de solmizare*” compozitorul și profesorul Eugen Mamot propune o nouă teh-

nologie educațională bazată pe principii și procedee autohtone ale sistemului relativ de solmizare. Această lucrare poate fi considerată un important pas înainte în știința muzical-pedagogică modernă orientată spre un conținut bazat mai întâi de toate pe cultura muzicală națională, pe tradițiile și obiceiurile culturii universale.

Leonid Răileanu

Ecoul casei părintești rămâne mereu viu, oriunde am fi și la orice înălțime ne-am afla. Acest sentiment al rechemării l-a simțit dintotdeauna și Eugen Mamot, fiind mereu purtat de gândul revenirii la baștină, ca ceva sublim și neuitat...

Eugen Mamot a venit acasă, prilejuindu-le sătenilor clipe de relaxare, de prihănire sufletească – absorbirea unei inedite cântări sfinte – Liturgia „Ioan Gură de Aur”, una din cele mai complicate și mai prestigioase opere muzicale din patrimoniul culturii românești.

Lidia Buclis

Concertul susținut în sala „P. Ceaikovski” din orașul Moscova a demonstrat o dată în plus că copiii, conduși de mâna experimentată a dirijorului E. Mamot, se orientează liber în factura corală diversă și constituie un organism muzical mlădios și sensibil. E. Mamot e un compozitor fructuos, un om pasionat cu adevărat de lucru cu copiii.

Izolda Miliutina

... comunitatea românilor din Paris a avut bucuria să cunoască și să aplaude pe membrii ansamblului coral din Chișinău „Lia-Ciocârlia”, precum și pe profesorii care i-au acompaniat. Concertul tinerelor și frumoaselor basarabence, dirijat de profesorul E. Mamot, a creat un adevărat moment de revelație și grație. Hora Unirii cântată și dansată de coriști și de public a încheiat concertul în aplauze emoționale.

Ziarul „Lupta”, Paris

Titluri pentru expoziții

Cavaler al muzicii corale
Înălțare prin cântec
În zbor cu *Lia-Ciocârlia*
Eugen Mamot și lumea muzicii sale
O viață trăită în cântec

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- ALUNELUL:** album de creații folclorice pentru elevi și începători / E. Mamot, A. Mamot. – Ch.: Primet-Com SRL, 2005.
- „BEU-CURCUBEU”:** album de creații folclorice pentru instrumente de coarde / E. Mamot, A. Mamot. – Ch.: Primet-Com SRL, 2005.
- CE SPUNE izvorul:** cântece pentru copii: pentru voce fără acompaniament / E. Mamot. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 72 p.
- CRESTOMAȚIE muzicală:** pentru cl. a 2-a: culeg. de creații pentru învățători de muzică din școlile generale / E. Mamot, A. Popov. – Ch.: Lumina, 1993.
- EDUCAREA** auzului muzical prin sistemul relativ de solmizare: lucrare metod.-șt. / E. Mamot. – Ch.: Baștina, 2003.
- LIA-CIOCÂRLIA** – 25 ani: album / E. Mamot. – Ch.: Presa, 1998. – 15 p.
- MELODII** preferate: culeg. de cântece pentru voce și pian / E. Mamot. – Ch.: Lit. artistică, 1980. – 48 p.
- „SOL-MI”:** abecedar muzical cu caiet de scriere / E. Mamot, A. Mamot. – Ch.: Primet-Com SRL, 2005.
- STEA-LOGOSTEA:** album pianistic pe motive folclorice / E. Mamot, A. Mamot. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2004. –120 p.

Referințe critice

- EUGEN Mamot // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”** – Ch., 2005. – P. 22-25.
- EUGEN Mamot – 65 ani: [pliant] / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”** – Ch., 2006.

- EUGENIU Mamot** // Calendar Național 2001 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2000. – P. 31-32.
- BUZILĂ, Serafim. Eugen Mamot** // Buzilă, Serafim. Interpreți din Moldova: lexicon encicl. (1460-1960). – Ch., 1996. – P. 275-276.
- POSTOLACHE, Gheorghe. Melodii, cvety, aplodismenty** / Gheorghe Postolache // „a”MIC”. – 2009. – Nr 7/8. – P. 4.
- POSTOLACHE, Gheorghe. Melodii, flori și aplauze** / Gheorghe Postolache // „a”MIC”. – 2009. – Nr 7/8. – P. 4.
- ROGAC, Raisa. Creație larg deschisă copiilor** / Raisa Rogac // Florile dalbe. – 2009. – 18 iun. – P. 14.
- ROIBU, Nicolae. Spectacol extraordinar cu Eugen Mamot** / Nicolae Roibu // Timpul. – 2009. – 18 mai. – P. 8.
- MOVILĂ, Lica. Eugen Mamot: „Vreau să muzicalizez liceul”** / Lica Movilă // Florile dalbe. – 2008. – 1 iun. – P. 2-3.
- „**NIKOGDA** ne perestanu lûbit’ detej i muzyku” / Eugen Mamot; consemn.: Efim Bivol // „a”MIC”. – 2006. – Nr 1. – P. 4.
- „**NU M-AȘ** sătura niciodată de copii și de muzică” / Eugen Mamot; consemn.: Efim Bivol // „a”MIC”. – 2006. – Nr 1. – P. 4.
- PERETEATCU, Tamara. Dirijorul ciocârliilor** / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2006. – 2 mart. – P. 7.
- PORCESCO, Cristina. Cavalerul muzicii corale** / Cristina Porcesco // Moldova suverană. – 2006. – 16 mai. – P. 4.
- BALAU, Mariana. Familia muzicală Mamot la ora împlinirilor** / Mariana Balaur // Capitala. – 2005. – 26 mart. – P. 8.
- GHEORGHITĂ, Nadina. „Lia-ciocârliă”**: Când avem un dirijor bun, chiar și noi, moldovenii, putem fi uniți / Nadina Gheorghită // Capitala. – 2005. – 14 mai. – P. 8.

Documente audiovizuale și electronice

- MAMOT Eugeniu** [resursă electronică] // <http://www.music.md>
- EUGEN Mamot** – Seara de creație [resursă electronică] // <http://usm3Fjs-c63.wordpress.com/2009/02/09/eugen-mamot-seara-de-creatie>
- CORUL** popular al școlii medii republicane de arte plastice=Detskij narodnyj hor respublikanskoj srednej hudožestvennoj školy [înregistr.

audio] / conducător artistic E. Mamot. – M.: Melodiâ, 1980. – 1 disc. – 33 C 52-12965-66.

MAMOT, Eugen. Culoarea pământului = Kakogo cveta naša zemlâ [înregistr. audio] / muz.: E, Mamot; vers.: Gr. Vieru // Dragă-mi este țara mea=Lûblû svoj kraj: det. hor. st. Gosteleradio Moldavskoj SSR. – M.: Melodiâ, 1989. – 1 disc. – C 50 2836 1005.

MAMOT, Eugen. Răsună cântecul=Zvenât pesni [înregistr. audio] / muz.: Eugen Mamot; vers.: Șt. Lozie // Dragă-mi este țara mea=Lûblû svoj kraj: det. hor. st. Gosteleradio Moldavskoj SSR. – M.: Melodiâ, 1989. – 1 disc. – C 50 2836 1005.

MAMOT, Eugen. Treci ploaie [înregistr. audio] / muz.: Eugen Mamot // Corul popular de copii al Școlii medii republicane speciale de arte plastice=Detskij narodnyj hor respublikanskoj srednej special'noj hudožestvennoj školy. – M.: Melodiâ, 1980. – 1 disc. – 33 C 52-1265-66.

ROIBU, Nicolae. Evenimente: spectacol extraordinar cu Eugen Mamot [resursă electronică] // <http://music.md/news.php?nid=2552>

STUDIOUL muzical-coral „Lia Ciocârliă”: [organizat de dirijorul și compozitorul Eugen Mamot, Maestru Emerit în Artă] [resursă electronică] // http://www.crct.md/colective_artistice?start=9

Liviu Deleanu are marele merit și cinstirea de a fi primul nostru poet al copiilor, cel care a scris cu un har deosebit pentru ei și într-o limbă cu adevărat „ca un fagure de miere” și tot el este poetul ce a descoperit adevărații creatori ai literaturii pentru copii (Gheorghe Vodă).

S-a născut la 8 februarie 1911 la Iași. În 1928 adoptă numele Liviu Deleanu în locul numelui de la naștere, Lipa Cligman. Urmează școala

primară și liceul la Iași. Starea materială grea îl determină să-și întrerupă studiile liceale. Pleacă la București, unde lucrează un timp ca tipograf și corector. A fost redactor la revista bucureșteană "Dimineața copiilor", colaborator la revistele "Bilete de papagal", "Adevărul literar și artistic", "Rampa", "Vitrina literară", "Viața românească", "Dacia nouă", "Cuvântul liber" și alte ediții periodice. În 1940 se stabilește la Chișinău. A colaborat la ziarul "Moldova socialistă", timp de mai mulți ani a condus cenaclul "Lucefărul" de pe lângă ziarul "Tinerimea Moldovei".

Începe să publice versuri în celebrele "Bilete de papagal", redactate de Tudor Arghezi, continuând să fie o prezență activă în reviste ieșene și bucureștene, precum "Opinia", "Avântul", "Vlăstarul", "Facla", "Cuvinte literare" ș.a.

În anul 1927, la numai 16 ani, îi apare prima plachetă de versuri *Oglinzi fermecate* (Editura „Goldner”, Iași), remarcată de către cunoscutul poet Demostene Botez. Peste 10 ani, în 1937, la București, îi apare a doua carte, *Ceasul de veghe*, apreciată de către George Călinescu într-o recenzie aparte în "Adevărul literar și artistic", precum și de alte personalități, printre care: Isabela Sadoveanu, Șt. Popescu, G. Spina, Enric Furtună ș. a. În același an publică ciclul de versuri *Săbii peste Spania*, tradus în mai multe limbi, iar în 1940 apare al treilea volum de poezii *Glod alb*.

După ce trece cu traiul la Chișinău, editează mai multe cărți, printre care: *Vremuri noi* (1952), *Poezii și poeme* (1954), *Tinerete fără moarte* (1957), *Freamăt* (1962), *Dragostea noastră cea de toate zilele* (1965). Ediții postume: *Scrieri în două volume* (1976), *Și de n-ar fi cuvântul iubire* (1981), *Chem cântecul* (1982), *100 poezii de dragoste și dor* (1996), *Răscolite tăceri* (Timișoara, 2001) ș. a. Pentru copii a scris basmul *Buzduganul fermecat* (1951), precum și plachetele de versuri *Poezii pentru copii* (1947), *Mi-i drag să mășteresc* (1955), *Bucurii pentru copii* (1956), *Licurici pentru cei mici* (1961), postum: *Ala-Bala portocala* (1968), *De la mic la mare* (1968), *Ciocârlii printre copii* (1987, 2000), *Un vagon de jucării* (1996), *Zăpăcilă* (2002) ș.a. Este cunoscut și ca autor de texte pentru cântece, unele devenite șlagăre (*Sanie cu zurgălăi*, *Sunt singur*, *A fost o*

mică aventură, Lunecuș și altele). Sunt memorabile sonetele sale dedicate clasicilor literaturii române și universale V. Alecsandri, M. Eminescu, I. Creangă, T. Arghezi, A. Pușkin, L. Tolstoi. A tradus din A. Pușkin, M. Ler-montov, N. Nekrasov, K. Ciukovski, A. Tvardovski, S. Esenin ș.a.

Liviu Deleanu a plecat din viață la 12 mai 1967. Este înmormântat în Cimitirul Central de pe strada Armenească. După trecerea poetului în lumea umbrelor, soția Baca Deleanu a alcătuit și editat mai multe volume selective din creația acestuia, precum și o carte – evocare a Poetului și Omului Liviu Deleanu intitulată *Drumeția noastră* (1992). Post-mortem i s-a acordat Premiul „Boris Glavan” al Comsomolului din Moldova (1967, pentru volumul *Tinerete fără moarte*). Numele lui îl poartă o stradă, un liceu și casa-muzeu din municipiul Chișinău.

(M.U.)

Referințe

*Treaptă după treaptă,
cobor adânc în istorie
să răsucesc cu mâna dreaptă
fapte putrezite-n glorie.*

*C-atât cât pana încă-mi scrie
Și de la greuri nu m-așin,
Îmi fac altar din poezie
Și-n cânturi dragostei mă-nchin.*

*Și fiindcă simt că tu îmi instruiеști
Prin dragoste cuvântul pe hârtie,
Eu pun în slujba vieții pământești
Tot ce se poate da prin poezie...*

Știi că rândurile de față vor dezamăgi pe mulți, de aceea mă încumet să susțin cu toată sinceritatea că nu scriu nici din snobism, nici din vanitate.

N-am nici un fel de orgoliu literar.

Scriu, fiindcă mi-e foame.

Liviu Deleanu

Liviu Deleanu a fost un grădinar. El a cultivat florile Limbii Române.

Nicolae Dabija

(...) Liviu Deleanu a fost, este și rămâne să fie pentru noi o mare personalitate – un poet dăruit cu har divin...

Dumitru Matcovschi

(...) Nobil și binevoitor, îngăduitor și gata mereu să asculte, să pătrundă gândurile și imaginile celor buluciți la porțile poeziei, sincer și convingător în opiniile dumisale, bucurându-se până la lacrimi atunci când versul vreu-nui tânăr avea în el sacra scânteie a talentului.

Lăsați copiii să vină la mine, astfel era scris pe chipul poetului. Și copiii veneau la dânsul, fără vreo chemare sau fără a fi impuși de cineva. Veneau atrași de farmecul poetului, de versul lui limpede, sunând în graiul cel mai ales, veneau cum numai lui puteau să-și destăinuie gândurile așternute pe foaie, încercările poetice în care palpita dorința de a face poezie...

Gheorghe Vodă

În cele mai frumoase poeme, Liviu Deleanu n-a despărțit litera de limba strămoșilor noștri, de simbolul Țării, care i-a pus în mână cea mai nobilă unealtă, Limba Română. Frumoasa Limbă Română, în care și-a scris versurile, dar și literele latine, cu care și-a semnat manuscrisele, au fost o formă de protest contra vremurilor de tristă amintire pe care le-au trăit. În acest sens, dincolo de tributul ideologic pe care a trebuit să-l plătească și dânsul, s-ar putea spune că Liviu Deleanu a fost unul dintre primii scriitori din Basarabia (...)

Grigore Vieru

Pentru Liviu Deleanu poezia este, înainte de toate, un act social, o prezență în actualitate, o permanentă angajare în dezvăluirea umanului. Ea îi vorbește omului despre timp și despre miracolul existenței sale, despre obligații și responsabilități, îl învață să cinstească Patria și neamul, îl ajută să prețuiască binele și adevărul, îl face să simtă și să înțeleagă mai profund frumosul din viață și din natură...

Mihail Dolgan

Poezia pentru copii a fost una dintre laturile cele mai iubite ale creației sale. El a început să scrie pentru copii, fiind încă singur copil.

Baca Deleanu

(...) Contemplator al firavului ghiocel terestru, dar și al străluminătorilor aștri din tării, Deleanu a potrivit esențele sufletești cu migala giuvaierului ce caută în duritatea cuvântului nu „o clipă efemeră”, dar un „crâmpei de eră” și „o fărâmă de mister”. Anume marea cuprindere a imaginii artistice și profunzimea sensului ei i-a permis poetului să-și scrie cărțile „cu cernoziom și tuș stelar”, mărturie a arderii „unui mit/ crestăt pe-o cremene moldavă” (...).

Leo Butnaru

Titluri pentru expoziții

Scriitorul care a legănat copilăria
El floarea graiului o sărută pe față
Demiurg al condeilor de aur
„Tăcutul Deleanu, poet și copil”

BIBLIOGRAFIE

Opera

- 100 POEZII** de dragoste și dor / Liviu Deleanu; selecț. și îngrijire: Baca Deleanu; prez. graf.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Hyperion, 1996. – 108 p.
- ALA-BALA** portocala: stihuri pentru mici / Liviu Deleanu. – Ch.: Lit. artistică, 1984. – 80 p.: il.

- BUZDUGANUL** fermecat / Liviu Deleanu; il.: Eudochia Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2006. – 95 p.: il. – (Colecție pentru copii).
- CIOCÂRLII** printre copii: [versuri] / Liviu Deleanu; select. și îngrijire: Baca Deleanu; graf.: Iurie Zagorceanu. – Ch.: Ruxanda, 2000. – 42 p.: il.
- CU** cântări și flori pe plai: [versuri] / Liviu Deleanu; il.: A. Hmelnițchi. – Ch.: Lit. artistică, 1980. – 71 p.: il.
- EPIGRAME** cu adresă: (fără paranteză) / Liviu Deleanu; pref.: Baca Deleanu; select. și îngrijire: Nicolae Rusu; caricatură: Liviu Deleanu. – Ch.: Ruxanda, 1999. – 80 p.: il.
- MI-E** drag: [versuri] / Liviu Deleanu; prez. graf.: Isai Cârmu. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 278 p.
- POD** znakom tajny: stihii / Liviu Deleanu; hudož.: A. Hmelnițchi. – Ch.: Hyperion, 1990. – 262 p.: il.
- POEZII** / Liviu Deleanu; select.: Baca Deleanu; prez. graf.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Hyperion, 1991. – 320, [6] p.
- RĂSCOLITE** tăceri: [versuri] / Liviu Deleanu; cop.: Camil Mihăilescu. – Timișoara: Augusta, 2001. – 164 p.
- ȘI DE** n-ar fi cuvântul iubire: [versuri] / Liviu Deleanu; alcăt.: Baca Deleanu. – Ch.: Lit. artistică, 1981. – 216 p.
- UN** vagon de jucării / Liviu Deleanu; cop. și il.: Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. – (Micile Americi).
- VOLȘEBNAÂ** bulava: dram. skazka v stihah / Liviu Deleanu. – Ch.: Lit. artistică, 1980. – 109 p.: il.
- VREME-N** alte vremi topită: [versuri] / Liviu Deleanu; ed. îngrijită de Nicolae Rusu. – Iași: Bonitas, 2005. – 141 p.
- ZĂPĂCILĂ** / Liviu Deleanu; il.: V. Malearenko. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră).
- ŽAVORONOK**: stihii / Liviu Deleanu; hudož.: G. Zlobin. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 99 p.: il. color.

Referințe critice

LIVIU Deleanu // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 26-30.

- LIVIU Deleanu** // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 2: C/D / Academia Română. – București, 2004. – P. 617.
- LIVIU Deleanu** // Literatura română: dict.-antol. de istorie și teorie literară / aut. proiect. și coord. Iu. Colesnic; alcăt.: Lora Bucătaru. – Ed. a 3-a rev. și adăug. – Ch., 2003. – P. 179-181.
- LIVIU Deleanu** // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch.; București, 2005. – P. 279-290.
- LIVIU Deleanu** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dict. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 138-143.
- DELEANU, Baca**. Drumeția noastră: evocări / Baca Deleanu; prez. graf.: M. Bacinschi. – Ed. rev. și compl. – Ch.: Hyperion, 1992. – 176 p.: il.
- CIMPOI, Mihai**. Generația pierdută și întoarcerea la unelte: [Liviu Deleanu] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 252-253.
- CIOCANU, Ion**. Liviu Deleanu // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 93-102.
- CORBU, Haralambie**. Liviu Deleanu: Dragostea nu are moarte! // Corbu, Haralambie. Dincolo de mituri și legende: studii, eseuri, atitudini. – Ch., 2004. – P. 278-291.
- DOLGAN, Mihail**. Liviu Deleanu și virtuțile estetice ale „stilului clasic” / Mihail Dolgan // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 231-239.
- CAZACU, A.** Poezia lui Liviu Deleanu din perioada interbelică: deschideri spre modernitate / A. Cazacu // Limba Română. – 2009. – Nr 5/6. – P. 128-131.
- PREMIUL „Vasile Coroban”** a fost decernat...: [Liviu Deleanu] // Săptămâna. – 2009. – 25 dec. – P. 9.
- PREMIUL „Vasile Coroban”**: [Laureații „Săptămâni”] // Săptămâna. – 2008. – 26 dec. – P. 8.
- POIATĂ, Petru**. Cine totuși a scris versurile „Sanie cu zurgălăi”? / Petru Poiată // Flux. Cotidian Național. – 2007. – 21 noiembr. – P. 4.
- BIVOL, Efim**. Oglizile fermecate ale lui Liviu Deleanu / Efim Bivol // „a”-MIC”. – 2006. – Nr 2. – P. 3.

- BIVOL**, Efim. Volšebnye zerkala Liviu Deleanu / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2006. – Nr 2. – P. 3.
- BORZIN**, Alexandrina. Omagiindu-l pe Liviu Deleanu / Alexandrina Borzin // Florile dalbe. – 2006. – 2 mart. – P. 4.
- COLESNIC**, Iurie. Liviu Deleanu – poetul unei taine / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr 1. – P. 68-69.
- PORCESCO**, Cristina. Și-a făcut altar din poezie și-n cânturi dragostei senchina / Cristina Porcesco // Moldova suverană. – 2006. – 8 febr. – P. 4.
- PROCA**, Ion. Amintiri de pe când erau cu noi: [Liviu Deleanu] / Ion Proca // Glasul Națiunii: rev. reîntregirii neamului. – 2006. – 7 mai. – P. 1,9.

Poet, dramaturg, prozator, eseist, traducător și pictor român. S-a născut în com. Bulzești, jud. Dolj. Fiul lui Ștefan Sorescu și al Nicolitei (n. Ionescu), țărani, Marin Sorescu avea să ajungă clasic în timpul vieții, unul dintre cei mai mari scriitori români contemporani.

Face școala primară în comuna natală (1943-1947), apoi se înscrie la Liceul „Frații Buzești” din Craiova, transferându-se în 1950 la Liceul militar Predeal. Între 1955-1960 urmează Facultatea de Litere a Universității din Iași, la absolvirea căreia își ia licența cu o lucrare despre poezia lui Tudor Arghezi. Mai târziu, în 1992, va susține teza de doctorat cu tema *Insolitul ca energie creatoare cu exemple din literatura română*.

După absolvirea facultății este angajat în redacția „Vieții studentești” (1960-1963), de unde va trece la „Luceafărul”. În 1966 este numit redactor șef al Studioului „Animafilm”, iar în 1978 devine redactor șef al revistei „Ramuri” din Craiova, funcție pe care o va deține până în 1990 când, cu

concursul unor colegi „devotați”, este demis. Preia în 1990 conducerea Editurii „Scrisul românesc” unde, printre altele, va iniția colecția „Clasicii români comentați”, în care apar câteva ediții de referință din opera lui M. Eminescu, I. L. Caragiale ș.a.

În 1991, împreună cu Valeriu Cristea, Fănuș Neagu și Eugen Simion, întemeiază o a doua ediție a revistei „Literatorul”, al cărei redactor-șef a fost până la plecarea sa din viață. A fost secretar al Asociației Scriitorilor din Craiova, profesor universitar, pentru un timp scurt Ministru al Culturii din România (1993).

A lăsat o operă considerabilă și multivalentă. Își face o intrare spectaculoasă în literatură, ca peste un timp să fie denigrat, scos din manuale și iar apreciat și recunoscut ca personalitate de primă mărime între scriitorii români.

Încă în anii de liceu vedește certe calități de „viitor scriitor”. Îi are ca profesori pe George Lăzărescu, Simion Bărbulescu și alții, deveniți ei înșiși ulterior scriitori. Tot aici tânărul Sorescu conduce Cenaclul „Nicolae Bălcescu” al liceenilor și obține primul său premiu pentru poezie.

Student fiind, frecventează cenaclurile ieșene, debutează ca tânăr poet în „Viața studentească” (1959), publică poezii și parodii în revista „Iașul literar” și în ziarul „Flacăra Iașului”.

Debutează, în 1964, cu volumul de parodii *Singur printre poeți*. Acesta, dar mai ales următorul volum, *Poeme* (1965), au atras atenția unor mari critici precum George Călinescu, Vladimir Streinu ș.a. Critica îl definește în mod diferit. Unii, apreciindu-i umorul, îl consideră un al doilea G. Topârceanu, alții evidențiază gravitatea temperamentului său. Tânărul autor venea cu o poezie nouă, a impus un stil degajat, ușor ironic, fantezist.

Marin Sorescu realizează o ascensiune continuă nu numai cu fiecare volum de versuri publicat, ci și în cadrul altor genuri literare abordate cu aceeași perseverență. Primele două volume sunt urmate de cărțile de poezie *Moartea ceasului* (1966), *Tineretea lui Don Quijote* (1968), *Tușiți* (1970), *Suflete, bun la toate* (1972), *Astfel* (1973), *Norii* (1975), *La Liliaci*

(în 5 volume, 1973-1995), *Descântoteca* (1976), *Fântâni în mare* (1982), *Ecuadorul și polii* (1989), *Traversare* (1994) ș.a. Volumul *Puntea*, apărut postum în 1997, este un jurnal cutremurător al ultimelor 40 de zile ale poetului, „scufundări în durere pură” (G. Dimisianu).

Dramaturgia lui Marin Sorescu abordează cu precădere tematica teatrului poetic-parabolic în trilogia *Setea Muntelui de sare* care cuprinde piesele: *Iona* (1968), *Paracliserul* (1968), *Matca* (1973), apoi *Răceala* (1976), *A treia țeapă* (1978) și altele care s-au bucurat de o primire excepțională în țară, fiind traduse și jucate pe scene din Paris, Zurich, Tampere, Copenhaga, Geneva, Napoli, Varșovia, Dortmund etc.

În proză și eseistică se afirmă cu romanele lirice *Trei dinți din față* (1977), *Viziunea viziunii* (1982) și volumele de eseuri, interviuri și cronici literare *Teoria sferelor de influență* (1969), *Insomnii* (1971), *Starea de destin* (1976), *Ușor cu pianul pe scări* (1986).

Poezia lui Marin Sorescu acoperă o zonă literară largă, stilul său ironic și degajat trezind în cititor spiritul ludic al copilăriei.

De un farmec aparte sunt ingenioasele cărți de versuri și proză scrise pentru copii: *Unde fugim de-acasă?* (1966), *O aripă și-un picior* (1970), *Ocolul infinitului mic pornind de la nimic* (1973), *Cocostârcul Gât-Sucit* (1987), *Cirip-Ciorap* (1993), *Lulu și Gulu-Gulu* (1995).

S-a făcut remarcat și prin preocuparea pentru pictură și grafică, lucrările sale (desene, portrete, autoportrete, tablouri în ulei) fiind expuse în cadrul mai multor expoziții personale la Cluj-Napoca, București, în Irlanda de Nord, Franța.

În țară i-au fost decernate cele mai înalte distincții literare: Premiul Academiei Române (1968, pentru piesa *Iona*; 1977, pentru vol. II *La Liliiecii*) și Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1968, pentru *Iona*; 1973, pentru vol. I *La Liliiecii*; 1978, pentru piesa *A treia țeapă*; 1986, pentru volumul de cronici literare *Ușor cu pianul pe scări*).

Critica internațională l-a considerat ca unul dintre cei mai reprezentativi poeți contemporani ai lumii, fiind nominalizat pentru Premiul

Nobel pentru literatură (1991). Operele sale au fost traduse și editate în peste 20 de țări (SUA, Canada, Mexic, Brazilia, India, Anglia, Germania, Franța, Suedia, Spania, China, fosta URSS, Bulgaria ș.a.), totalizând circa 60 de cărți apărute în străinătate. Începând din 1966, a avut călătorii de studii în mai multe țări din Europa, SUA, Mexic, precum și participări la numeroase Congrese și festivaluri internaționale. A fost invitat să țină prelegeri la peste 40 de universități din Europa și America de Nord. Versuri în lectura autorului au fost înregistrate pe bandă magnetică pentru Biblioteca Congresului. A obținut prestigioase distincții internaționale, printre care: Medalia de Aur pentru poezie „Ospiti Napoli” (Italia, 1970), Premiul „Le Muse” oferit de Accademia delle Muse din Florența (1978), Premiul mondial de poezie „Fernando Riello” (Madrid, 1984), Premiul Herder (Viena, 1991), Premiul „Felix Romuliana” (Belgrad, 1994).

Membru al Academiei Române (1991), membru corespondent al Academiei Malarme din Paris (1993), al Academiei Europene de Știință și Artă din Venetia, al Academiei de Arte, Știință și Profesii din Florența.

O boală necruțătoare îl seceră în plină glorie și putere creatoare. Se stinge din viață la început de decembrie 1996, lăsând în manuscris 15 volume inedite de poezie, proză, eseistică valorificate ulterior, inclusiv prin contribuția Fundației „Marin Sorescu” creată în 1997.

(M.U.)

Referințe

Intrarea în literatură se face prin poarta mare a locurilor de unde ai plecat.

*Am zărit lumina pe pământ,
Și m-am născut și eu
Să văd ce mai faceți...*

*Și acesta va fi cel mai mare poem,
Care s-a scris în toate vremurile, pentru că îl voi gândi
Pe tot cu litere mari – cam cât tine și pictate,
Cum e de obicei prima literă dintr-un condice ori evanghelar.*

Marin Sorescu

Tănarul autor venea cu o poezie nouă, o viziune „trecută prin spectrul fantasticului lucrurilor simple, al paradoxului și absurdului, al metafizicului și al ludicului”.

Timofei Roșca

Când scrie proză – romane, eseuri, cronici literare Marin Sorescu pare depășit de anvergura întreprinderii. Ți-l închipui încercând să străbată un ocean cu o barcă cu pânze. Și până la urmă, mai apărând, mai dispărând între valuri, îl străbate. Pentru a acoperi spațiile mari el recurge la juxtapunerea a mii și mii de aluzii, ironii, jocuri de cuvinte, referințe livrești, observații realiste, paradoxuri. În aceste mari aglomerări de pasaje relativ independente, unitatea este asigurată de consecința stăpânirii de spirit: o jubilație inteligent supravegheată...

Alex Ștefănescu

Dat fiind că opera sa are o notă de absurd, Sorescu este comparat uneori cu Ionescu și Samuel Beckett. Importanța lui Sorescu constă însă din putința lui de a depăși absurdul. Creația sa abundă în imagini ale Renașterii.

Fintan O'Toole

Ironia și umorul, echilibrul atitudinii și pregnanța speculațiilor logice în poezia lui Marin Sorescu țin de luciditatea sa fundamentală, evidentă și în tratarea limbii și a crizei limbajului. Poezia lui Marin Sorescu lasă să se înțeleagă că așa-zisa criză a limbajului este o falsă problemă, sub toate aspectele, inclusiv cele ale traducerii.

Gabriela Dragnea

Un dramaturg român pe care ar fi inutil să vrem a-l compara cu altcineva, fiindcă Marin Sorescu reprezintă o voce cu totul nouă ca dramaturg, dar și ca gânditor. El abordează teme eterne, despre care se pare că s-a spus tot de milenii și iată că le restituie mergând până la sufletul subiectelor cu o simplitate cum n-am mai văzut.

Georges Gros

Opera lui întruchipează impulsurile complementare și contradictorii, atât pentru a le reduce, cât și pentru a le face să prolifereze, atât pentru „a coborâ până la amănunt/Până la baza general umană”, cât și pentru a merge împotriva atracției gravitaționale a unor cunoștințe atât de pline de greutate și a o învinge „Prin minunea înălțării”. Astfel pasivitatea amară a „Melcului” este doar o parte a adevărului incomplet fără opulență și strălucirea lui Shakespeare...

Seamus Heaney

Titluri pentru expoziții

Singur printre poeți

Marin Sorescu – figura spiritului creator

Marin Sorescu – între ironic și imaginar

Receptarea în epocă a poeziei lui Marin Sorescu

Poetul care transformă totul în carte

BIBLIOGRAFIE

Opera

APĂ vie, apă moartă: versuri / Marin Sorescu. – Craiova: Scrisul românesc, 1987. – 182 p.

CIRIP-Ciorap: [poezii pentru copii] / Marin Sorescu; cop.: A. Smighelschi; des. de aut. – București: Arc; Junior Club, [s.a.]. – 16 p.: il.

COCOSTÂRCUL Gât-Sucit: poezii pentru copii / Marin Sorescu; il.: A. Smighelschi. – București: Ed. Ion Creangă, 1987. – 62 p.

- ECUATORUL** și polii: versuri / Marin Sorescu. – Timișoara: Facla, 1989. – 155 p.
- EFFECTUL** de piramidă: [versuri] / Marin Sorescu; ed. îngrijită de Mihaela Constantinescu și Virginia Sorescu. – București: Ed. Fundației „Marin Sorescu”, 1998. – 192 p.
- IONA:** (teatru) / Marin Sorescu; il. de aut.; cop. și graf.: V. Sorescu. – București: Ed. Fundației „Marin Sorescu”, 2000. – 70 p.
- JAPIȚA:** (roman în trei părți): inedit / Marin Sorescu; ed. îngrijită de M. Constantinescu și V. Sorescu. – București: Ed. Fundației „Marin Sorescu”, 1999. – 222 p.
- JURNAL:** romanul călătoriilor / Marin Sorescu; ed. îngrijită: M. Constantinescu, V. Sorescu; cop. și graf.: V. Sorescu. – București: Ed. Fundației „Marin Sorescu”, 1999. – 328 p.
- LULU** și Gulu-Gulu: versuri pentru copii, ilustrate de autor / Marin Sorescu; conc. graf.: G. Rădulescu. – București: Creuzet, 1995. – 112 p.
- OCOLUL** infinitului mic, pornind de la nimic / Marin Sorescu; des., cop.: A. Olsufiev. – București: Ed. Ion Creangă, 1973. – 87 p. – (Biblioteca contemporană).
- OPERA** poetică. În 2 vol. / Marin Sorescu; alcăt.: Em. Galaicu-Păun; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2006. – (Poesis).
- POEZII** / Marin Sorescu. – București: Creuzet, 1996. – 175 p.
- POEZII** alese de cenzură / Marin Sorescu; cop.: N. Sârbu. – București: Roza vânturilor, 1991. – 128 p.
- PUNTEA** (Ultimele): [versuri] / Marin Sorescu; cop. și il. de aut. – București: Creuzet, 1997. – 110 p.
- TRAVERSAREA:** poezii / Marin Sorescu; cop.: picturi de aut. – București: Creuzet, 1994. – 143 p.
- TREI** dinți din față: roman / Marin Sorescu; pref.: Sorina Sorescu; tab. cron.: M. Constantinescu; ref. crit.: M. Iovănel. – Ed. necenzurată. – București: Jurnalul Național, 2009. – 558 p. – (Biblioteca pentru toți).
- UNDE** fugim de-acasă?: (aproape teatru, aproape poeme, aproape povești) / Marin Sorescu; il.: Diana Ichim. – Ch.: Știința, 2004. – 64 p.: il. – (Pașarea măiastră).

Referințe critice

- BĂILEȘTEANU**, Fănuș. Marin Sorescu: st. monogr. / Fănuș Băileșteanu; cop.: A. I. Radu. – București: Steaua Procion, 1998. – 176 p. – (Mică bibliotecă critică; 2).
- CĂPUȘAN**, Maria V. Marin Sorescu sau despre tânjirea spre cerc / Maria V. Căpușan. – Craiova: [s.n.], 1993. – 102 p. – Bibliogr.: P. 88-102.
- STAMATOIU**, Cristian. Cariul din „limba de lemn”: (eseu asupra liricii soresciene) / Cristian Stamatoiu. – Târgu-Mureș: „Tipomir”, 1995. – 203 p. – Bibliogr.: P. 199-203.
- BUTNARU**, Leo. Marin Sorescu // Butnaru, Leo. Spunerea de sine: coordonate și esențe spirituale. – Ch., 1994. – P. 22-29.
- GHEĐROVICI**, Vera. Marin Sorescu / Vera Ghedrovici // Calendar Național 2006 / Biblioteca Națională a RM. – Ch., 2006. – P. 63-64.
- MARIN** Sorescu // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 140-143.
- MARIN** Sorescu // Istoria ilustrată a literaturii române: album școlar cu 900 imagini. – Ed. a 2-a. – Iași, 2002. – P. 104.
- MARIN** Sorescu: „Iona”; „Răceala” // Crăciun, Gheorghe. Istoria literaturii române: pentru elevi și profesori. – Ch., 2004. – P. 861-866.
- MARIN** Sorescu: Iona: (comentariu literar) // Sprințeroiu, Gheorghe. Sinteze și analize literare: pentru cl. IX-XII și examenul de bacalaureat / Gh. Sprințeroiu, D. Topor. – București, 1996. – P. 278-282.
- MARIN** Sorescu // Literatura română: dicț.-antol. de istorie și teorie literară / alcăt.: Lora Bucătaru. – Ed. a 3-a rev. și adăug. – Ch., 2003. – P. 457-459.
- MARIN** Sorescu: [n. biogr., aprec.] // Nemuritorii. Vol. 2. – Vaslui, 2004. – P. 283-284.
- MARIN** Sorescu – „Shakespeare” // Crăciun, Gheorghe. Istoria literaturii române: pentru elevi și profesori. – Ch., 2004. – P. 767-769.
- MICU**, Dumitru. Avangardiștii: Marin Sorescu // Micu, Dumitru. Scurtă istorie a literaturii române. Vol. 2: Perioada interbelică. Poezia contemporană. – București, 1995. – P. 413-417.
- MICU**, Dumitru. Proza satirică și umoristică: Marin Sorescu // Micu, Dumitru. Scurtă istorie a literaturii române. Vol. 3: Perioada contemporană. Proză. – București, 1996. – P. 130-132.

- MUNTEANU**, Romul. Poezia lui Marin Sorescu // Munteanu, Romul. Permanențe ale poeziei românești: eseuri critice. – București, 1996. – P. 91-117.
- NEDELCEA**, Tudor. Marin Sorescu sau vocația identității românești // Nedelcea, Tudor. Vocația spiritualității. – Craiova, 1995. – P. 96-98.
- ROȘCA**, Timofei. Revelație și insolit în poezia lui Marin Sorescu / Timofei Roșca // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 726-739.
- SIMION**, Eugen. Marin Sorescu, un spirit migrator: 1. Diaristul și „impegații de mișcare”; 2. Stilul epistolar // Simion, Eugen. Genurile biograficului. – București, 2002. – P. 197-201; 201-211.
- SORESCU**, Marin. „Extemporal despre mine” / Sorescu, Marin. Iona: (teatru). – București, 1995. – P. 79-84.
- SORESCU**, Virginia. Notiță biobibliografică / Virginia Sorescu // Sorescu, Marin. Iona: (teatru). – București, 1995. – P. 92-94.
- VACULOVSKI**, Mihai. Piesa „Iona” de M. Sorescu – o parabolă biblică a destinului uman / Mihai Vaculovski // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, recomandări. – Ch., 1998. – P. 766-772.
- VRABIE**, Diana. Marin Sorescu „Ocolul infinitului mic, pornind de la nimic” // Vrabie, Diana. Literatura pentru copii. – Ch., 2009. – P. 208-210.
- VRABIE**, Diana. Marin Sorescu „Răceala” // Vrabie, Diana. Literatura pentru copii. – Ch., 2009. – P. 135.
- DABIJA**, Nicolae. Înălțimile unui poet / Nicolae Dabija // Lit. și arta. – 2010. – 11 mart. – P. 1.
- NEDELCEA**, Tudor. Două inimi identice: Marin Sorescu și Adam Puslojič / Tudor Nedelcea // Lumina. – 2009. – Nr 5/6. – P. 36-38.
- PARASCAN**, Constantin. Istoria Junimii postbelice (XXXVI). Marin Sorescu la „Junimea” / Constantin Parascan // Convorbiri literare. – 2009. – Nr 1. – P. 114-118.
- PREDA**, Constantin. Festivalul „Zilele Marin Sorescu” / Constantin Preda // Lit. și arta. – 2009. – 5 mart. – P. 1.
- SANDACHE**, Cristian. Marin Sorescu și fascinația universului rural / Cristian Sandache // Dacia literară. – 2009. – Nr 1 (82). – P. 34-36.
- AGACHE**, Catinca. Modele „catalizatoare”: Vasco (Vasile) Popa – Nichita Stănescu – Marin Sorescu / Catinca Agache // Lumina. – 2008. – Nr 1/2. – P. 13-21.

Dedicații lirice

- BENEA**, Marcela. El avea atâta curaj: lui Marin Sorescu / Marcela Benea // Contrafort. – 2007. – Nr 1/3. – P. 7; Benea, Marcela. Evadare din frescă: poeme. – Ch., 2008. – P. 58.
- CUBLEȘAN**, Constantin. Lângă Albina: lui Marin Sorescu // Cubleşan, Constantin. Vârsta amintirilor: poeme. – Cluj, 1995. – P. 43.
- PĂUNESCU**, Adrian. Sorescu la Craiova / Adrian Păunescu // Lit. și arta. – 2010. – 11 mart. – P. 1.
- VIERU**, Grigore. Mică baladă: lui Marin Sorescu / Grigore Vieru // Vieru, Grigore. Liniștea lacrimii. – Craiova, 2006. – P. 41; Constelația lirei. – București, 1989. – P. 346-347; Simion-Potânga, Georgeta. Poezia, izvor de apă vie: (o antologie de poezie românească). – Timișoara, 1999. – P. 233-234.
- VIERU**, Grigore. Unde fugim de-acasă: lui Marin Sorescu // Vieru, Grigore. Liniștea lacrimii. – Craiova, 2006; Nemuritorii. Vol. 2. – Vaslui, 2004. – P. 286-287.
- VIZIRESCU**, Pan M. Scoica / Pan M. Vizirescu // Nemuritorii. Vol. 2. – Vaslui, 2004. – P. 288.
- VODĂ**, Gheorghe. Plâns / Vodă, Gheorghe. Viața pe nemâncate. – Ch., 1999. – P. 87.

Documente audiovizuale și electronice

- SORESCU**, Marin. Perechea [înregistr. audio] / Marin Sorescu; recită Aurelia Sorescu // Unde ești, copilărie. – București: Electrecord, [s.a.]. – 1 disc. – EXE 03416.
- SORESCU**, Marin. Peste spiritul nostru să plutească miracolul cuvântului [înregistr. audio] / Marin Sorescu; interpr.: Ioan Baba // Baba, Ioan. Ars longa... atelier deschis. – Panciova: Libertatea; Novi Sad: Radio Novi Sad, 2004. – 1 CD.
- SORESCU**, Marin. Postfață la volumul „Tineretea lui Don Quijote”; Perpetuum mobile; A fost o zi; Grup; Adam; Don Juan [înregistr. audio] / Marin Sorescu; recită Ion Caramitru // Recital Ion Caramitru. – București: Electrecord, [s.a.]. – 1 disc. – EXE 01773.
- MARIN** Sorescu: de la Wikipedia, enciclopedia liberă [resursă electronică] // <http://ro.wikipedia.org/wiki/marinsorescu>

„Florile dalbe” este un săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți, editat la Chișinău în limba română. Inițial, din martie 1941, revista apărea cu titlul „Tânărul leninist” (1941-1990), fiind, dincolo de balastul ideologic inevitabil, tribuna tinerelor talente din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească.

Aici și-au publicat primele creații literare majoritatea absolută a scriitorilor din Moldova, iar o bună parte din pictori și-au tipărit primele desene și schițe grafice. Titlul de „Florile dalbe”, pus în uz pentru prima dată în anul 1990, marchează o nouă serie a acestei prestigioase reviste gen ziar din Moldova. Actualul redactor-șef al revistei, poetul Ion Anton, scrie: „Primul ziar al copiilor din Moldova se intitula în spiritul vremurilor de atunci: „Schimbul leninist”. El a văzut lumina tiparului în martie 1941. La drept vorbind, pe teritoriul republicii noastre, până în iunie 1940, era difuzată pe larg „Dimineața copiilor”, o revistă săptămânală (supliment la ziarul maturilor „Dimineața”) inspirată din tradiția franceză și cea germană de a edita ziare și reviste destinate copiilor. Astfel, într-o anumită măsură, „Schimbul leninist” era menit să umple golul informațional ce se crease în mediul elevilor basarabeni. După pauza din anii celui de-al Doilea Război Mondial (1941-1945), ziarul și-a reluat apariția, dar cu titlul modificat: „Tânărul leninist”. Publicația, firește, fusese concepută să educe tânăra generație în spiritul ideologiei marxist-leniniste, fiind destinată octombrelor și pionierilor. Totuși, grație unor scriitori și oameni de cultură valoroși, care au stat la cârma ziarului sau au făcut parte din colectivul de creație, printre care Grigore Vieru, Aureliu Busu-

ioc, Liviu Damian, Gheorghe Marin, Vitalie Filip, Ion Sclifos, Gheorghe Gheorghiu, Arhip Cibotaru, Gheorghe Malarciuc, Mihail Ion Ciubotaru, Gheorghe Blănaru, Axentie Blanovschi, Filip Mironov, Ariadna Șalari, Ludmila Vătavu, Aurel Ciocanu și mulți alții, ziarul elevilor nu se limita doar la „potcovirea” ideologică a „tinerilor leniniști”.

Dincolo de balastul ideologic, ziarul promova activ creația literar-artistică a copiilor, oglindea veridic viața lor spirituală, afirmându-se drept o prețioasă publicație periodică de cultură generală. Nu întâmplător anume în acest ziar au debutat majoritatea scriitorilor noștri. Revista se numește „Florile dalbe” din 1990. În spiritul reformelor gorbacioviste, ziarul a renunțat definitiv la balastul ideologic, transformându-se dintr-o publicație periodică pentru pionieri într-o revistă educativ-cognitivă și literar-artistică pentru toți elevii. Se impunea, deci, și găsirea unui titlu nou. După mai multe căutări și dezbateri, în prima pagină a revistei a apărut denumirea „Florile dalbe”. S-a optat pentru acest titlu din mai multe considerente. Mai întâi, pentru că este un străbun refren de colindă, iar colinda s-a aflat mereu alături de copilărie, căci cine, dacă nu copiii, umblă cu colinda? Mai apoi, pentru că „Florile dalbe” este un simbol plăsmuit de imaginația colectivă a neamului nostru, simbol ce semnifică Reînnoirea. Cântate în ajun de An Nou, încă de pe când schimbarea anului avea loc pe 1 martie, colindele populare subliniau insistent ideea de floare. Pentru că abundența de floare înseamnă și abundența de roadă. Însă poporul se gândea nu numai la hrana materială, ci și la cea spirituală. Astfel florile din colindă sunt neapărat „dalbe”. Iar „dalb” înseamnă nu numai alb, ci și curat, neprihănit, gingaș, luminos, strălucitor... Așa își doreau strămoșii noștri să le fie viața, sufletul și cugetul în noul an. Țin neapărat să vă comunic un amănunt sugestiv: am descoperit că a existat deja o revistă „Florile dalbe”. Ea a fost editată bilunar la Bârlad în anul 1919, sub conducerea unui Comitet în frunte cu scriitorul George Tutoveanu. Acea revistă era de asemenea preocupată de educația copiilor și adolescenților. Așadar, tradiția „Florilor dalbe”, ca titlu de revistă, este una de vocație istorică. Și, nu în ultimul rând, „Florile dalbe” se asociază

de minune cu copiii, care sunt florile vii ale vieții, cu copilăria și tinerețea, care-s florile vârstei omenești”.

În 2007 revista „Florile dalbe” obține la Frankfurt, Germania, Premiul Internațional „Arca Europei”, categoria Aur, pentru calitate și excelență. Revista s-a învrednicit, în 2008, de un „Oscar al Calității” la Paris, prețiosul trofeu fiind înmănat redactorului-șef în cadrul unui Congres Internațional al Calității. „Florile dalbe” a devenit o publicație periodică de vocație europeană, contribuind la educația elevilor în baza valorilor naționale și general-umane, cultivându-le alese calități cetățenești. Efortul echipei a fost înalt răsplătit: pentru perseverență în activitatea de îmbunătățire continuă a tuturor parametrilor calității, atât sub aspect conceptual-tematic, cât și sub aspect poligrafic, revistei săptămânale pentru copii și adolescenți „Florile dalbe” i s-a decernat în 2010 Premiul Internațional pentru Calitate și Excelență „ERA Calității”, categoria Platină.

(L. T.)

Referințe

Dacă ai coborî în subsolul biografiei sale, ai găsi, firește, data și locul plantării acestui copac fermecat.[...] El poartă numele unui colind ancestral – „Florile dalbe”. [...] Pe ramurile lui cresc fructele de aur ale cunoașterii și inteligenței umane. Aceste ramuri – „De ce?”, „Patrimoniu”, „Junior”, „Bunavestire”, „Poiana piticilor”, „Căderea pe gânduri”, „Literatura” etc. – vă nutresc spiritul, ținându-l mereu treaz.

Gheorghe Blănaru

...Prin porțile demne ale „Florilor dalbe” a trecut aproape toată scriitorimea noastră ce „plămădește” cu mare talent pentru copii cărți, gânduri, reflecții, personaje inedite.

Andrei Bradu

Săptămânalul „Florile dalbe” a fost leagăn spiritual pentru zeci de generații. Nu cred că sunt elevi în țară, care să nu cunoască această publicație valoroasă, ce le oferă informație din diverse domenii: istorie, literatură, natură,

sport, creație populară și altele.[...]. Publicația „Florile dalbe” familiarizează cititorii săi cu cele mai importante evenimente educațional-culturale, cu activitatea școlară și extrașcolară a copiilor din Moldova.

Claudia Balaban

„Florile dalbe” au fost și rămân o revistă care adună la un loc scriitorii, micii cititori și artiștii plastici sub semnul creației și al valorilor cu care integram acuma în Europa.

Mihai Cimpoi

„Florile dalbe” – săptămânal instructiv-educativ și literar-artistic pentru copii și adolescenți – exprimă, pe bună dreptate, frumusețea și inocența copilăriei.

Gheorghe Duca

„Florile dalbe”, ca cel mai veritabil material didactic, a fost și rămâne unul din mijloacele principale de informare a elevilor, dar și pedagogilor, studenților, altor activiști din domeniu, fiind o componentă importantă a vieții pedagogice și culturale a societății.

Constantin Mihăilescu

„Florile dalbe” [...] un ziar bun, o bună revistă, lucruri ce nu fost-au și nici că există în afara omului scrisului, omului-creator, omului-scriitor, omului de pimăvară vestitor.

Gheorghe Ciocoi

Am observat că acest izvor cu apă cristalină pe nume „Florile dalbe” potolește setea de bine și frumos a multor mii de copii, adolescenți și chiar maturi. Sunteți o echipă redacțională care știe să muncească cu talent și dăruire pentru noi, copiii. Am observat că, în fiecare lună, tirajul „Florilor dalbe” tot crește și crește, încât acum el este cu peste 3 mii de exemplare mai mare decât la începutul lui 2009. Vă doresc s-o țineți tot așa și în 2011!

Andrei Bordian, elev în clasa a XI-a, s. Piscărești, Rezina

Titluri pentru expoziții

Florile dalbe – 70 de petale
Leagăn spiritual al copiilor
Un sfetnic de încredere
Florile dalbe – revistă ce s-a înălțat până la „Steaua Calității”
Florile dalbe ale copilăriei noastre permanente

BIBLIOGRAFIE

Referințe critice

- ANTON, Ion.** De ce revista noastră se numește „Florile dalbe”? / Ion Anton // Florile dalbe. – 2009. – 10 dec. – P. 1
- O VESTE** senzațională...: [Premiul Internațional „Era Calității”] // Florile dalbe. – 2009. – 9 apr. – P. 2.
- ANTON, Ion.** „Florile dalbe” s-a înălțat până la „Steaua Calității” / Ion Anton // Lit. și arta. – 2008. – 7 aug. – P. 7.
- BORDEIANU, Leo.** „Arcul Europei” în Moldova: [Florile dalbe] / Leo Bordeianu // Moldova. – 2008. – Nr 3. – P. 18.
- BRADU, Andrei.** „Florile dalbe” vorbind cu copiii noștri și ai lumii / Andrei Bradu // Natura. – 2008. – Nr 3. – P. 5.
- CIOCOI, Gheorghe.** „Florile dalbe” – publicația Nr 1 a Europei și a noastră, a tuturor / Gheorghe Ciocoi // Florile dalbe. – 2008. – 17 ian. – P. 2.
- GONȚA, Grigore.** Laurii vin și la revista „Florile dalbe”...: [Premiul Internațional „Arca Europei”, categoria Aur, pentru calitate și excelență (Frankfurt, 2008)] / Grigore Gonța // Glasul Națiunii: rev. reîntregirii neamului. – 2008. – 1 febr. – P. 1.
- ION Anton** – un manager de presă devenit cunoscut lumii întregi: [Premiul Internațional pentru Calitate și Excelență, categoria Aur, „Steaua Calității” pentru săptămânalul „Florile dalbe”] // Făclia. – 2008. – 8 mai. – P. 6.
- LA STEAUA...** [felicități] / Colectivul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” // Florile dalbe. – 2008. – 1 iun. – P. 2.
- SĂPTĂMÂNALUL** „Florile dalbe” s-a învrednicit de Premiul Internațional al Calității, categoria Aur // Florile dalbe. – 2008. – 8 mai. – P. 1.

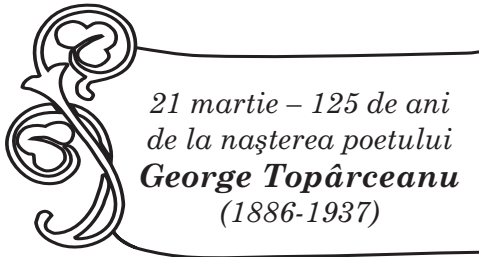
FLORILE dalbe // Noi. – 2006. – Nr 3. – P. 21.

FLORILE Dalbe – 65! // Florile dalbe. – 2006. – 30 mart. – P. 2-3.

RUSU, Tudor. Copilul – un intelectual mic: [Florile dalbe] / Tudor Rusu // Florile dalbe. – 2006. – 2 mart. – P. 3.

Dedicații lirice

ROȘCA, Agnesa. Flori vii: dăruite revistei „Florile dalbe” și cititorilor săi / Agnesa Roșca // Florile dalbe. – 2009. – 14 mai. – P. 1.

George Topârceanu s-a născut la 21 martie 1886 în București. Poet, prozator, dramaturg, publicist, traducător.

Părinții săi erau originari din părțile Sibiului. Tatăl Gheorghe – jocar. Mama Paraschiva – maistră țesătoreasă de covoare la azilul „Elena Doamna”, era trimisă din ordinul Ministerului să conducă diverse ateliere de țesături naționale în diferite sate din țară. Școala primară o face la București și în localitatea Șuici, jud. Argeș, unde părinții se stabiliseră o vreme. Studiile liceale le face la Liceul „Matei Basarab”, terminându-le ca bursier la Liceul „Sf. Sava” din București (1898-1906). În anul 1906 se înscrie la Facultatea de Drept a Universității din București, pe care o părăsește pentru Facultatea de Litere fără a o termina, fiind nevoit să-și întrerupă studiile pentru a se întreține. După ce se stabilește în toamna anului 1911 la Iași, devine student al Facultății de Filozofie și Litere, dar nici de această dată nu-și finalizează studiile.

Activează la diverse ediții periodice ale timpului. În 1911 este secretar de redacție la revista „Viața Românească” din Iași, între 1912-1913

redactează, împreună cu M. Sevastos, revista „Teatrul”. În timpul Primului Război Mondial este înrolat în armată. Luat prizonier, stă 18 luni în captivitate. După ce revine în 1919 la Iași, scoate împreună cu Mihail Sadoveanu revista „Însemnări literare”, la care au colaborat Garabet Ibrăileanu, Demostene Botez, Mihai Ralea, Otilia Cazimir ș.a. În 1926 este numit director al Teatrului Național din Chișinău. În 1930 devine inspector general al teatrelor din Moldova și, mai târziu, director al Teatrului Național din Iași. În 1912 se căsătorește cu Victoria Iuga – învățătoare, din această căsătorie rezultând un fiu, Gheorghe. Ulterior se va căsători cu scriitoarea Otilia Cazimir.

Începe să scrie fiind elev. Debutează în 1904 la revista umoristică „Belgia Orientului” (supliment de duminică al ziarului „Adevărul”) semnând cu pseudonimul G. Top. Continuă să publice versuri în mai multe reviste, printre care „Duminică”, „Revista noastră”, „Revista ilustrată”, „Ramuri” ș.a. Adevăratul debut are loc în 1909, când publică în „Viața românească” cea mai prestigioasă revistă a momentului.

Debutează editorial în anul 1916 cu două volume *Balade vesele și Parodii originale*, după care urmează volumele de versuri *Strofe alese. Balade vesele și triste* (1920), *Bacilul lui Koch* (1927), *Migdale amare* (1928), în care autorul creează un tablou poetic al moravurilor printr-o combinare debordantă a umorului și melancoliei, a fanteziei și înțelepciunii, a lirismului pătruns de un profund umanism. Celebre sunt *Balada chiriașului grăbit*, *Balada călătorului*, *Balada popii din Rudeni*, *Balada munților* ș.a. *Rapsodii de vară* (1915), *Rapsodii de toamnă* (1919), *Rapsodii de primăvară* (1928) și alte scrieri relevă un cântăreț al anotimpurilor, un pastelist și miniaturist sensibil.

Realistă, umanistă, străbătută de un umor fin este și proza lui George Topârceanu, care numără pagini admirabile adunate în volumele *Amintiri din luptele de la Turtucaia* (1918), *În gheara lor... Amintiri din Bulgaria și schițe ușoare* (1920), *Scrisori fără adresă, proză umoristică și pesimistă* (1930), *Pirin-Planina, epiloguri tragice și comice din captivitate* (1936), *Minunile Sf. Sisoie* (roman neterminat).

Pasionat de teatru, scrie comedia muzicală într-un act „*Bonsoir, Iași*” (1931), care se joacă tot atunci la Teatrul Sidoli, bucurându-se de un succes enorm.

A tradus *Visul unei nopți de vară* de Shakespeare (1921), *Nunta lui Figaro* de Beaumarchais (1934, împreună cu Otilia Cazimir) ș.a.

În anul 1926 obține Premiul Național pentru poezie. La 28 mai 1936, la propunerea lui M. Sadoveanu, este ales membru corespondent al Academiei Române.

Doborât de cancer hepatic, poetul încetează din viață la 7 mai 1937 la Iași, unde este înmormântat.

(M.U.)

Referințe

Umanismul lui George Topârceanu, talentul lui intuitiv, ironia lui inestimabilă și creativă îl pun alături de cei mai mari scriitori români de la începuturi până astăzi.

Nichita Stănescu

Tânărul Topârceanu, abia ieșit de pe băncile liceului, dovedea umor, fan-tezie și finețe (...)

Discret, aproape misterios, își ducea viața într-o chilie, citind, scornind, adâncind probleme de psihologie, scriind puțin. Opera lui de mare valoare artistică e un rezultat al unei munci încordate, necontenite și meticuloase.

Mihail Sadoveanu

El este în egală măsură un clasic și un modern...

Poezia sa e făcută, mai ales, sub imperiul unei stări interioare efervescente și a unui debordant dictando poetic. Virtuozitatea, într-adevăr extraordinară, nu era numai semnul tehnicității poetice, ci și cel al unei conștiințe artistice superioare.

Ilie Dan

Finețea observației, plasticitatea expresiei, verva umorului, limbajul cu colorit popular și familiar, folosirea variată a timpurilor verbale sunt doar unele dintre elementele originale ale stilului topârceanian. „Fraza lui – scria G. Ibrăileanu – este construită din blocuri, fără pietricele intermediare...”

George Sanda

Inteligent ca puțini oameni ai condeului și manuscrisului, Topârceanu din nobila și discreta ținută nu și-a împărtășit sensibilitatea decât filtrată și bătând într-o nuanță voită și a dat amărăciunii și deziluziei ironie și sarcasm. Între câteva cuvinte, neîndeajuns de stăpânite de disciplina voinței, transpare un oftat. Oftatul vine de departe, frânt în pana lui.

Tudor Arghezi

Puțini poeți români au ajuns la atâta perfecțiune a versului prin elaborarea severă a materialului poetic...

La Topârceanu, clasicismul reiese din elaborarea artistică a poeziei. Echilibrul său sufletesc e cucerit, nu e dat. El nu e un brută verde mulțumit, fiindcă natura a pus în el sănătate. Armonia și împăcarea, la el, sunt efectul unei adânci lupte, a unei victorii, în care materia amorfă e turnată într-o formă.

Mihail Ralea

Titluri pentru expoziții

George Topârceanu – poet liric

Poetul baladelor

George Topârceanu – poet al universului mic

Rapsodul poeziei românești

În fața vieții, în fața morții

Pe urmele lui George Topârceanu

BIBLIOGRAFIE

Opera

BALADA unui greier mic / George Topârceanu; cop. și il.: Cristina Filipaș.
– Cluj: Cortimpex, 1998. – 16 p.: il. – (Prăslea).

- BALADE** vesele și triste / George Topârceanu; cop.: V. Zmeev; il.: S. Filimov. – Ed. a 3-a. – Ch.: Litera, 2003. – 300 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 228).
- BALADE** vesele și triste / George Topârceanu; selecț.: Constantin Dragomir. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 184 p. – (Laurii poeziei).
- BIVOLUL** și coțofana: versuri / George Topârceanu; des.: V. Penișoara-Ștejaru. – Craiova: Meridian, 1991. – 16 p.: il.
- CELE** mai frumoase pagini / George Topârceanu. – București: Coresi, 1999. – 72 p. – (Cele mai frumoase pagini).
- COCOSTÂRCUL** albastru / George Topârceanu; cop.: Isai Cârmu. – Ch.: Litera, 1997. – 296 p.: il. – (Biblioteca școlarului).
- ECLIPSA** / George Topârceanu; pref.: F. L. Boldescu. – București: Miracol, 1996. – 192 p. – (Lirica românească și universală).
- MINUNILE** Sfântului Sisoe și alte proze / George Topârceanu; cop.: Isai Cârmu. – Ch.: Litera, 1997. – 304 p. – (Biblioteca școlarului; nr. 122).
- POEZII** / George Topârceanu; selecț.: P. Stoicescu; cop.: D. Botez. – București: Doina, [1997]. – 144 p. – (Biblioteca elevului).
- SCRIERI** alese: versuri și proză / George Topârceanu; ed. îngrijită de A. Germanschi; cop.: Isai Cârmu. – Brașov: Arania, 1995. – 216 p.
- VERSURI** / George Topârceanu; cop.: Vasile Coroban. – Ch.: Cartier, 2000. – 192 p. – (Poesis).

Referințe critice

- GEORGE** Topârceanu în amintirile contemporanilor / antol. de S. Popescu. – Iași: Princeps Edit, 2006. – 309 p.
- GEORGE** Topârceanu: viața și opera în imagini / ed. îngrijită de D. Vacariu. – Iași: Regina, 1997. – 144 p.
- ALEXANDRESCU**, Emil. George Topârceanu „Rapsodii de toamnă” // Alexandrescu, Emil. Literatura română în analize și sinteze. – Ed. a 2-a. – București, 2006. – P. 277-279.
- BĂRBOI**, Constanța. George Topârceanu / Constanța Bărboi // Dicționar antologic de poeți și dramaturgi. – București, 2003. – P. 433-435.
- CERNOV**, A. G. George Topârceanu // Cernov, A. G. Pagini alese din literatura română și universală / A. G. Cernov, I. V. Luceac. – Suceava, 2008. – P. 239-251.

- CIMPOI**, Mihai. Topârceanu, existențial // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 4: Demonul recitării. – Craiova, 2004. – P. 162-166.
- GREKOV**, Iuri. George Topârceanu // Grekov, Iuri. România în chipuri. – Ch., 2000. – P. 158.
- GREKOV**, Iuri. George Topârceanu // Grekov, Iuri. Rumyniâ v lich. – Ch., 1996. – P. 148-149.
- MANOLESCU**, Nicolae. George Topârceanu (21 martie 1886 – 7 mai 1937) // Manolescu, Nicolae. Istoria critică a literaturii române: 5 secole de literatură. – Pitești, 2008. – P. 517-520.
- MICU**, Dumitru. Neojunimismul: George Topârceanu // Micu, Dumitru. Scurtă istorie a literaturii române. Vol. 1: De la începuturi până la primul război mondial. – București, 1994. – P. 342-343.
- RAȚIU**, Iuliu. [George Topârceanu] // Rațiu, Iuliu. O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți. – Ch., 2006. – P. 265-266.
- ȘVEȚ**, Maria. George Topârceanu / Maria Șveț // Calendar Național 2006. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 85-87.
- GEORGE** Topârceanu // Istoria ilustrată a literaturii române: album școlar cu 900 imagini. – Ed. a 2-a. – Iași, 2002. – P. 55.
- GEORGE** Topârceanu // Literatura română: dicț.-antol. de istorie și teorie literară. – Ed. a 3-a. – Ch., 2003. – P. 489-490.
- GEORGE** Topârceanu // Scriitori români notorii: viața, activitatea, opera. – Ch., 2007. – P. 176-178.
- GEORGE** Topârceanu // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 67-70.
- VIANU**, Tudor. Ironiști și unioniști: [George Topârceanu] // Vianu, Tudor. Arta prozatorilor români. – București; Ch.: 2004. – P. 273-292.
- HÂNCU**, Dumitru. Topârceanu – pescuitor de perle / Dumitru Hâncu // România literară. – 2007. – 7 sept. – P. 32.
- BIVOL**, Efim. Inegalabilul George Topârceanu / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2006. – Nr 3. – P. 2.
- BIVOL**, Efim. Žizneradostnyj nepovtorimyj Topârceanu / Efim Bivol // „a”-MIC”. – 2006. – Nr 3. – P. 2.
- MALANEȚCHI**, Tamara. Sărbători de suflet: George Topârceanu – 120 de ani de la naștere / Tamara Malanețchi // Florile dalbe. – 2006. – 25 mai. – P.7.

Documente audiovizuale și electronice

GEORGE Topârceanu: viața și opera [resursă electronică] / George Topârceanu; coord. Daniel Corbu. – Iași: Princeps Edit, [s.a.]. – 1 CD. – (Biblioteca virtuală. Mari scriitori români).

Conț.: Itinerar bibliografic; Opera antumă și postumă; Manuscrise; Studii critice asupra operei; Ediții ale operei; Amintiri despre Topârceanu; Locuri peregrinate de G. Topârceanu; George Topârceanu în arta plastică; Interpretări artistice ale operelor.

TOPÂRCEANU, George. Balada unui greier mic; Ariciul [înregistr. audio] / George Topârceanu; recită Aurelia Sorescu // Unde ești, copilărie. – București: Electrecord, [s.a.]. – 1 disc. – EXE 03416.

TOPÂRCEANU, George. Cocostârcul albastru; Minunile Sfântului Sisoe [resursă electronică] / George Topârceanu // Literatura română. 1. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2000. – 1 CD. – (Biblioteca școlarăului).

TOPÂRCEANU, George. Rapsodii de primăvară [înregistr. audio] / George Topârceanu; muz.: Tudor Gheorghe; cântă: Tudor Gheorghe // Primăvara. – București: Electrecord, [s.a.]. – 1 disc. – ST. – EPE 63629.

GEORGE Topârceanu [resursă electronică] // [http://ro.wikipedia.org/wiki/GEORGE Topârceanu](http://ro.wikipedia.org/wiki/GEORGE_Topârceanu) [resursă electronică] // <http://referat.clopotel.ro/george-toparceanu>

Criticul și istoricul literar Ana Bantoș s-a născut la 7 aprilie 1951, la Chirianca, Strășeni. Învăță inițial în școala din satul natal, studiile medii terminându-le în satul Zubrești din vecinătate (1968, cu mențiune).

Absolventă a Universității de Stat din Chișinău, Facultatea de Filologie (1973). Susține doctoratul în filologie la Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași (1999). Cercetător științific superior la Institutul de Literatură și Folclor al Academiei de Științe. Redactor-șef adjunct al revistei "Limba Română" (1998). Din anul 2001 este conferențiar doctor la Catedra de Literatură universală a Universității de Stat din Moldova. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1986) și al Uniunii Scriitorilor din România (2000). Membru al Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1996-2005), al Juriului pentru decernarea premiilor USM (din 1999), al Juriului Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (1997-2005). Membru-fondator al Asociației Culturale ieșene "A. Phillipide" și al Colegiului Academic al revistei "Philologica Jassyensia" (Iași).

Debutul în critica literară și l-a făcut în săptămânalul "Cultura" (1976), cu o analiză privind starea poeziei tinere, în Basarabia, la sfârșitul anilor '70 ai secolului XX. Debutează editorial cu volumul *Creație și atitudine* (1985), în care și-a adunat articolele și studiile scrise în acei ani. A doua carte este amplul studiu *Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană* (2000), rodul doctoratului susținut la Universitatea "Al. I. Cuza", care, după apariție, a beneficiat de peste 10 recenzii și prezentări la Chișinău, Iași, București, în alte orașe din România. Lucrarea e prefațată de profesorul ieșean Constantin Ciopraga; după un prim capitol teoretic încheiat cu un studiu asupra sacrului și profanului în poezia lui Lucian Blaga, al doilea se ocupă de "dinamica sacrului" în lirica anilor '60-'70, cu subcapitole dedicate lui Grigore Vieru, Liviu Damian și Nicolae Dabija, pentru ca al treilea capitol să se ocupe de prezența sacrului la postmoderniști, de atenție specială bucurându-se Eugen Cioclea și Emilian Galaicu-Păun.

În centrul atenției sale de exeget s-a aflat creația unor remarcabili scriitori români din diferite epoci și din diferite provincii istorice: D. Cantemir, M. Eminescu, L. Blaga, N. Labiș, L. Damian, I. Vatamanu, V. Teleucă, V. Beșlegă, N. Dabija, I. Hadârcă ș.a., criticii literari M. Cimpoi, Th. Codreanu, lingviștii E. Coșeriu, V. Rusu ș.a. A scris și despre unii

autori de cărți pentru copii: Gr. Vieru, S. Vangheli, A. Scobioală, inclusiv câteva prefețe la volume din colecția *Biblioteca pentru toți copiii* a Editurii ”Prut Internațional”, ca exemplu: *Fram, ursul polar* de C. Petrescu, *Ulița copilăriei* de I. Teodoreanu, *Colț Alb* de J. London.

Participă la colocvii și congrese internaționale cu comunicări despre fenomenul literar basarabean: Moscova, Rusia (1982), Reno, SUA (1995), Cluj-Napoca (1998), Aix-en-Provence, Franța (1999).

Diploma de onoare a Prezidiului Academiei de Științe (2000). Premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul *Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană* (2001).

(L.T.)

Referințe

...pagini remarcabile, de reală finețe (...), cu motivarea că sentimentul revigorat al sacrului a stimulat (în Basarabia contemporană) nu numai adâncirea creatorilor în propria lor identitate, dar și în cea a comunității în mers.

Speciala pondere în aprofundarea Poesis-ului basarabean are însă, în concepția exegetei, dinamica sacrului: de la tradiționalism la postmodernism – aspect căruia i se consacră pagini remarcabile, de reală finețe – cu motivare că sentimentul revigorat al sacrului a stimulat nu numai adâncirea creatorilor în propria lor identitate, dar și în cea a comunității în mers.

Constantin Ciopraga

Autoarea dovedește o amplă cunoaștere a literaturii române de ansamblu și o pregătire teoretică de profunzime, premise care-i permit, cu vădită rigoare științifică și într-o limbă română sobră, nuanțată în același timp, să realizeze o cercetare tematistă coroborată cu valorificarea estetică, arhetipală, psihocretică și ontologică.

Th. Codreanu

Titluri pentru expoziții

Dinamica sacrului sau similitudinea vibrațiilor divine
Ana Bantoș – creație și atitudine
Cu Ana Bantoș spre omul european faustic
Recuperarea miticului în modernitate

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- CREAȚIE** și atitudine: articole de critică literară / Ana Bantoș. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 172 p.
- DINAMICA** sacrului în poezia basarabească contemporană / Ana Bantoș; pref.: C. Ciopraga. – București: Ed. Fundației Culturale Române, 2000. – 268 p.
- RECUPERAREA** autenticului / Ana Bantoș. – Ch.: [s.n.], 2006. – 224 p.

Referințe critice

- BANTOȘ**, Ana. „O întâmplare cu Moș Crăciun” // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii. – Ch., 2004. – P. 216-217.
- CIMPOI**, Mihai. Drama criticii și istoriei literare: [Ana Bantoș] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 262.
- CIOPRAGA**, Constantin. O carte așteptată / Constantin Ciopraga // Bantoș, Ana. Dinamica sacrului în poezia basarabească contemporană. – București, 2000. – P. 5-7.
- DOLGAN**, Mihail. Ana Bantoș / Mihail Dolgan // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 1. – București, 2004. – P. 349.
- MOVILĂ**, Boris. Ana Bantoș / Boris Movilă // Femei din Moldova: encicl. – Ch., 2000. – P. 35-36.
- POHILĂ**, Vlad. Ana Bantoș / Vlad Pohilă // Calendar Național 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 110-112.
- TRIFAN**, Călina. Ana Bantoș / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 28-29.

CIOPRAGA, Constantin. O voce din Basarabia: Ana Bantoș / Constantin Ciopraga // Lit. și arta. – 2009. – 28 mai. – P. 7.

CĂRȚI nominalizate pentru premiile Uniunii Scriitorilor din Moldova, ediția 2006: [Ana Bantoș] // Lit. și arta. – 2007. – 15 febr. – P. 7.

VRABIE, Diana. Recuperând autenticul... / Diana Vrabie // Limba Română. – 2007. – Nr 1/3. – P. 188-190.

Dedicații lirice

VIERU, Grigore. Limba română: Anei și lui Alexandru Bantoș / Grigore Vieru // Limba Română. – 2009. – Nr 1/4. – P. 199-200.

Documente audiovizuale și electronice

BANTOȘ Ana [resursă electronică]//http://www.uniuneascrititorilor.md/fise_sv

Claudia Balaban este un nume recunoscut în domeniul biblioteconomic din Republica Moldova, fiind apreciată și de colegii de peste hotare, care o identifică cu o „carte de vizită” a bibliotecarilor din țara noastră. Este o recunoaștere a meritelor Domniei sale în dezvoltarea domeniului, depuse pe parcursul a peste 50 de ani.

S-a născut în s. Burlănești, Edineț, în familia țăranilor Nadejda și Vasile Șoric. Între anii 1964 și 1968 și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, specialitatea bibliotecar-bibliograf. Și-a început cariera de bibliotecar în satul de baștină, în 1959.

Ulterior a activat în calitate de inspector (1964-1971) și șef al Secției de Cultură din Comrat (1971-1978). În 1978 a fost numită director al Bibliotecii Republicane pentru Copii „A.S. Pușkin”, acum Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, unde activează până în prezent. În calitate de director demonstrează capacități manageriale deosebite. Schimbările pe care le-a întreprins de-a lungul anilor au modificat atât forma, cât și conținutul Bibliotecii, transformând-o într-un veritabil centru de cultură, informare și agrement pentru copii. Întotdeauna a considerat ca fiind cele mai importante în domeniul căruia s-a dedicat calitatea colecțiilor, relațiile cu beneficiarii, prestața personalului, raporturile de colaborare și parteneriat.

Receptivă la tot ce este nou, a inițiat diverse proiecte de modernizare și programe de promovare a lecturii printre copii, acțiuni de importanță națională și internațională: concursurile literare și de creație ale copiilor *La izvoarele înțelepciunii* (1991-...), *Arta de a citi* (1992-1993), ciclul de concursuri *Punți peste mări și țări* (1998-...) etc, filiala comună a Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” și a Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” din Iași (1992), Proiectul de informatizare a Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (1997), Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (1997-...), Forumul copiilor–laureați ai concursurilor naționale și internaționale de creație literară (2000-...), Proiectul Național *Spre cultură și civilizație prin lectură* (2007-2010), Proiectul *Dotarea și amenajarea Serviciului Activitate cu preșcolari și copii de 7-10 ani în stil modern* susținut de Institutul Suedez din Stockholm (2008-2011) ș.a.

De asemenea, a inițiat crearea, în 1996, a Fundației Cărții din RM și a Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY). În calitate de președinte al Fundației Cărții, a contribuit la realizarea unor programe de asigurare cu carte a bibliotecilor din republică. Ca președinte al Secției Naționale IBBY, a inițiat și organizat mai multe acțiuni în scopul promovării cărții pentru copii din Moldova în afara țării și familiarizării publicului cititor din țară cu cele mai bune cărți

pentru copii editate în întreaga lume: organizarea Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău; promovarea autorilor și ilustratorilor de carte pentru copii din RM în cadrul unor concursuri internaționale (*Lista de Onoare IBBY*, *Bienala de Ilustrații din Bratislava (BIB)* etc.); promovarea cărții pentru copii din Moldova în cadrul unor expoziții, festivaluri și târguri de carte (Târgurile și Saloanele de Carte de la București, Iași, Vaslui, Târgul de Carte de la Frankfurt (1998), Târgul Internațional de Carte pentru Copii de la Copenhaga (2000), Târgul Internațional de Carte de la Moscova (2005), Festivalul Internațional de Carte pentru Copii NAMBOOK din Coreea de Sud (2007-...) ș.a.).

Fiind președinte (1992-1996), vicepreședinte (1996-2000) și membru al Biroului Asociației Bibliotecarilor din Moldova; vicepreședinte (1997-2001) și membru al Consiliului Biblioteconomic Național, a contribuit la ridicarea statutului social și prestigiului profesiei de bibliotecar, la modernizarea activității bibliotecilor din Moldova, a obținut redeschiderea secției cu frecvență redusă la specialitatea Biblioteconomie și Asistență Informațională în cadrul Universității de Stat din Moldova (1994), și-a adus contribuția la crearea cadrului legislativ și de reglementare în domeniu.

A reprezentat biblioteconomia Moldovei la Conferințele Generale ale Federației Internaționale a Asociațiilor Bibliotecarilor (IFLA), Congreșele Mondiale ale Bibliotecarilor de la Moscova (1991), Istanbul (1995), Copenhaga (1997), Amsterdam (1998), Ierusalim (2000), Glasgow (2002), Berlin (2003), Buenos Aires (2004), Milano (2009), Gotheburg (2010), la Congreșele IBBY de la Basel (2002), Macau (2006), Copenhaga (2008), Santiago de Compostela (2010). A participat cu comunicări la diverse întruniri de specialitate organizate în Republica Moldova, România, Rusia, Austria, Slovacia, Lituania și alte țări.

A publicat circa 90 de articole în revistele de specialitate, în diverse ziare și reviste culturale din țară și de peste hotare. Este inițiator și coordonator al publicațiilor de specialitate editate de BNC „Ion Creangă”: buletinul metodic-bibliografic *Cartea. Biblioteca. Cititorul* (1992-...),

Aniversări culturale (1992-...), indicii bibliografici *În ajutor programei de studiu, Bibliografia cărții pentru copii*, dicționarul biobibliografic *Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților* (1994, 2004), biobibliografiile Grigore Vieru (1997, 2010), Vasile Romanciuc (1997), Alexandru Cosmescu (1997), Spiridon Vangheli (1999), Arcadie Suceveanu (2002), Claudia Partole (2005), *Scriitori – laureați ai Premiului Hans Christian Andersen* (2004), indexul cumulativ *Cartea pentru copii editată în Republica Moldova. 1975-2000* (2009) ș.a.

A fost distinsă cu Ordinul „Semnul de Onoare” (1976), Medalia „Mihai Eminescu” (1994), Ordinul „Gloria Muncii” (2004), „Ordinul de Onoare” (2010). În 1990 i s-a conferit titlul onorific „Lucrător Emerit al Culturii din Republica Moldova”.

Referințe

Marea satisfacție a vieții mele este că muncesc într-o bibliotecă destinată copiilor. Ce poate fi mai emoționant decât momentul când copilul, pentru prima dată, pășește pragul bibliotecii? Pierzându-se în acest lan cu atâtea spice, frumos îngrijite și fiecare dintre ele îndemnându-l să se apropie, să guste din rodul dulce, va obține hrană spirituală, inteligență, înțelepciune. Nici nu observă copiii când plăcuta zăbavă, care e cetitul cărților – cum spune cronicarul – se transformă într-o sărbătoare a sufletului ce se vrea fără de sfârșit.

Claudia Balaban

Biblioteca Copiilor din Chișinău este spațiul magic în care de peste o jumătate de veac se interferează toate tipurile de lectură, cu analizele, sintezele, ofertele și opțiunile lor... Premergătorii și înaintașii, dar mai ales Claudia Balaban și remarcabilul ei colectiv, cu multă iubire a valorii și frumuseții, a demnității și nobleței, au asigurat și asigură viața sublimă a bibliotecii.

Nicolae Busuioc

Claudia Balaban este, întâi de toate, un manager extraordinar, un manager în adevăratul sens al cuvântului. Rar cine a putut mai bine să pună la

punct aspectele organizatorice ale instituției... Rar cine a știut mai bine să adune talente tinere și să aibă grijă de soarta lor...

A doua calitate esențială a doamnei Claudia este simțul noului. Nu e vorba despre o existență *sine qua non* în materia bibliologică. Se are în vedere atenția, interesul general față de tot ce apare nou în domeniu și dorința aproape ardentă de a aplica toate acestea în activitatea instituției proprii... Din câte se pare, spiritul său inovator este inepuizabil.

Alexe Rău

Trăind printre cărți și oameni, Claudia Balaban a reușit să înțeleagă, mai devreme decât alții, că pe acest teren al relației om–carte trebuie să lupți permanent, să analizezi și să operezi sinteze, să faci această relație de nezdrun-cinat. Claudia Balaban a conștientizat și împărtășit ideea că abandonul cărților lasă oamenii singuri și neajutorați, a înțeles profund rolul instituțional al cărții... Faima Bibliotecii se datorează ei și programului său managerial, care cuprinde deopotrivă concepții moderne asupra organizării, dar și metode eficiente de împlinire a proiectelor propuse.

Elena Leonte

Cele mai importante calități ale directorului Claudia Balaban sunt siguranța și fermitatea în pronunțarea opiniilor... Ea se mobilizează și acționează sub presiunea unui simț al urgențelor, având convingerea că un bibliotecar adevărat va reuși să fie reinstituat într-o reală scară a valorilor societății.

Misiunea doamnei Claudia Balaban de a ridica Biblioteca la înălțimea așteptărilor, necesităților copiilor, societății, de a face din ea un model demn de urmat este susținută de angajarea sa, de simțul acut al responsabilității și conduita morală desăvârșită.

Lidia Kulikovski

O inimă generoasă a stat la începuturi și continuă să vegheze la destinul bibliotecilor pentru copii: atentă la toate transformările, modernizările ce s-au impus – doamna directoare Claudia Balaban.

Catinca Agache

Care este cheia succesului Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”? Un manager superior de performanță, în persoana doamnei Claudia Balaban, asistată și sprijinită de o echipă unicat, care împreună au înscris și continuă să înscrie pagini de referință în biblioteconomia națională.

Ludmila Corghenci, Zinaida Sochircă

... Imaginea bibliotecii nu poate fi alta, în imaginația mea, decât aceea a unei cetăți de spirit, zidită în chip de carte, cu nenumărate porți deschise spre tainele cunoașterii... Ghizii de nădejde prin acest univers al Mirificei Cetăți – neclintita, în demersurile și opțiunile sale, doamna Claudia Balaban, împreună cu neobositele, delicatele, romanticele și atât de optimistele noastre bibliotecare – au grijă să țină torțele aprinse, gândurile și sentimentele – într-un permanent regim de lucru, mintea – în poziție de gândire, astfel ca sufletul fragil al copilului pornit în aventura cunoașterii și a supremelor năzuințe să afle calea cea mai sigură, cea mai dreaptă, pavată cu piatra demnității umane și a virtuții strămoșești.

Arcadie Suceveanu

Doamnei director Claudia Balaban se datorează organizarea practică a bibliotecii, ritmicitatea ei creatoare, inițierea unor acțiuni inedite, cooperarea strânsă a celor mai alese inteligențe și talente. E un dar de sus să izbutești în aceste condiții vitrege, a canaliza energiile colaboratorilor în direcția cuvenită și prin strădaniile lor să încununezi activitatea fructuoasă a instituției, înzestrarea ei cu colecții bogate în toate ramurile culturii.

Vlad Ciubuciu

Titluri pentru expoziții

Cărțile îmi sunt sprijin în viață

Claudia Balaban – nume de referință în biblioteconomia națională

Claudia Balaban: mereu alături de copil și carte

Un Om al Cărții și Bibliotecii

Ocotind Altarul Cărții

BIBLIOGRAFIE

- CARTEA** pentru copii – calea spre lumină / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 19. – Ch., 2010. – P. 5-9.
- BIBLIOTECA** Națională pentru Copii „Ion Creangă” – cetate a spiritualității / Claudia Balaban // Biblioteca. – 2009. – Nr 9/10. – P. 238-240.
- CARTEA** pentru copii și valoarea ei inconfundabilă / Claudia Balaban // Cartea pentru copii editată în Republica Moldova. 1975-2000. – Ch., 2009. – P. 5-8.
- SALONUL** – emblema a primăverii / Claudia Balaban // Biblioteca. – 2009. – Nr 4. – P. 88-83.
- SALONUL** Internațional de Carte pentru Copii și Tineret / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 18. – Ch., 2009. – P. 5-10.
- ȘI PE** Lună, din dor de carte, ar veni copiii... / Claudia Balaban // Florile dalbe. – 2009. – 16 apr. – P. 2.
- NAMINARA** – Republica Cărții pentru Copii / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 17. – Ch., 2008. – P. 111-112.
- SALONUL** de Carte pentru Copii și Tineret s-a desfășurat și la Drochia / Claudia Balaban // Glasul Națiunii. – 2008. – 13 mart. – P. 7.
- SĂRBĂTOAREA** spirituală a cărții pentru copii – Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 17. – Ch., 2008. – P. 5-12.
- „**NU POȚI** construi o clădire durabilă pe o temelie șubredă” / Claudia Balaban // Capitala. – 2007. – 30 aug. – P. 3.
- SĂRBĂTOAREA** copilăriei – Salonul Internațional de Carte pentru Copii / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 16. – Ch., 2007. – P. 7-13.
- „**SPRE** cultură și civilizație prin lectură” – proiect național / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 16. – Ch., 2007. – P. 23-30.
- OAZĂ** spirituală a Iașilor: [Salonul Internațional de Carte Românească] / Claudia Balaban // Salonul Internațional de Carte Românească în viziunea participanților, Iași 1992-2006. – Iași, 2006. – P. 103-105.
- PARADISUL** copilăriei – Salonul Internațional de Carte pentru Copii / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 15. – Ch., 2006. – P. 5-10.

- BIBLIOTECA** – laborator al cunoașterii / Claudia Balaban // Florile dalbe. – 2004. – 11 noiembr. – P. 10.
- BIBLIOTECA** Națională pentru Copii „Ion Creangă” – 60 de ani de activitate / Claudia Balaban // Lit. și arta. – 2004. – 21 oct. – P. 2.
- BIBLIOTECA** – valoare eternă / Claudia Balaban // O fereastră deschisă spre lume: Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” – 60. – Ch., 2004. – P. 5-7.
- MICUL** Premiu Nobel / Claudia Balaban // Scriitori – laureați ai Premiului Hans Christian Andersen. – Ch., 2004. – P. 3-8.
- POPAS** al spiritului / Claudia Balaban // Biblioteca. – 2004. – Nr 8. – P. 228-229; Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 14. – Ch., 2004. – P. 5-11.
- CARTEA** – o lume liberă și fără frontiere / Claudia Balaban // „a”MIC”. – 2003. – Nr 4. – P. 6.

Referințe critice

- REPUBLICA** Moldova. Președintele interimar al RM. Decret privind conferirea de distincții de stat (Nr 279-V. Chișinău, 23 aprilie 2010): „Ordinul de Onoare” doamnei Claudia Balaban, director general al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” // Monitorul oficial al Republicii Moldova. – 2010. – Nr 64-65. – P. 9-10.
- CLAUDIA** Balaban: blizz-chestionar // Viața Ta. – 2009. – Nr 7. – P. 9.
- PERETEATCU**, Tamara. Rolul primordial al cărții / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2008. – 3 apr. – P. 2-3.
- BURCATĂI**, Diana. Campanie amplă de promovare a lecturii: [Proiectul Național „Spre cultură și civilizație prin lectură”, coord.: Claudia Balaban] / Diana Burcatăi // Flux. – 2007. – 19 sept. – P. 4.
- LECTURA** din necesitate trebuie să devină pasiune / Claudia Balaban; consemn.: Iuliana Șchircă // Noi. – 2007. – Nr 7. – P. 6-7.
- PERETEATCU**, Tamara. Festivalul Cărții în Republica Copilăriei / Tamara Pereteatcu // Lit. și arta. – 2007. – 7 iun. – P. 6.
- PERETEATCU**, Tamara. Festivalul Cărții pentru Copii din Coreea / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2007. – 24 mai. – P. 7.
- CARTE** pe pâine / Claudia Balaban; consemn.: Tamara Pereteatcu // Viața Ta. – 2006. – Nr 10. – P. 4-7.

- FIECARE** copil are dreptul la lectură / Claudia Balaban // Biblioteca. – 2006. – Nr 11/12. – P. 350-352.
- PERETEATCU**, Tamara. Fericirea – salbă de împliniri / Tamara Pereteatcu // Lit. și arta. – 2006. – 13 apr. – P. 7.
- PERETEATCU**, Tamara. Vestitoarea primăverii: [Claudia Balaban] / Tamara Pereteatcu // Moldova. – 2006. – Nr 3. – P. 46-48.
- SENSUL** cărții – bucuria copiilor noștri / Claudia Balaban; consemn.: Emil Vasilescu // Biblioteca. – 2006. – Nr 4. – P. 101.
- KULIKOVSKI**, Lidia. Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”: 60 ani de verticalitate profesională / Lidia Kulikovski // O fereastră deschisă spre lume. – Ch., 2004. – P. 8-9.
- LEONTE**, Elena. Portret în mișcare / Elena Leonte // O fereastră deschisă spre lume. – Ch., 2004. – P. 19-20.
- ȘCOALA** și biblioteca – cele mai solide repere în drumul spre acumularea cunoștințelor / Claudia Balaban; consemn.: Marcela Gafton // Flux. – 2003. – 18 iul. – P. 12.
- CĂRȚILE** – sprijin în viață / Claudia Balaban; consemn.: Valentina Roman-ciuc // „a”MIC”. – 2001. – Nr 4. – P. 4.
- CIOCOI**, Gheorghe. Zâna cărților / Gheorghe Ciocoi // Lit. și arta. – 2001. – 3 mai. – P. 7; Literatorul. – 2001. – 3 mai. – P. 7.
- MEREU** alături de copil și carte... Claudia Balaban: [pliant] / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2001. – 4 p.
- PARTOLE**, Claudia. Ocrotind Altarul Cărții: [Claudia Balaban] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2001. – 14 apr. – P. 6.
- PERETEATCU**, Tamara. În mijlocul cărților și al copiilor: [Claudia Balaban] / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2001. – 19 apr. – P. 2.
- PREMIILE** ediției a III-a. Premiul „Meritul Cultural”: [Claudia Balaban] // Premiile Saloanelor Internaționale de Carte Românească, edițiile I-IX (1992-2000). – Iași, 2001. – P. 17.
- PREMIILE** ediției a VIII-a. Premiul pentru activitate bibliografică: [Claudia Balaban] // Premiile Saloanelor Internaționale de Carte Românească, edițiile I-IX (1992-2000). – Iași, 2001. – P. 31.
- CLAUDIA** Balaban // Calendar Național 2001 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2000. – P. 87-88.

- MADAN**, Ion. Claudia Balaban // Madan, Ion. Biblioteconomia și bibliografia Moldovei: profesori și discipoli. – Ch., 2000. – P. 54-55.
- MOVILĂ**, Boris. Balaban Claudia / Boris Movilă // Femei din Moldova: encicl. – Ch., 2000. – P. 33.
- VANGHELI**, Spiridon. Florile recunoștinței: [Claudia Balaban] / Spiridon Vangheli // Lit. și arta. – 2001. – 19 apr. – P. 1.
- BUSUIOC**, Nicolae. În lumea fermecătoare a cărților // Busuioc, Nicolae. Oglinzile cetății: dialoguri la Chișinău. – Ch., 1996. – P. 9-15.

Documente audiovizuale și electronice

- CLAUDIA** Balaban, Director al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” – O jumătate de secol consacrat Bibliotecii [resursă electronică] // <http://www.bnrm.md/web/index.php?Lang=ro&pid=arhiva-februarie2010>
- PREȘEDINTELE** interimar al Republicii Moldova, M. Ghimpu, Președinte al Parlamentului, a semnat un decret privind decorarea cu distincții de stat a unui grup de angajați din domeniul biblioteconomiei: [Claudia Balaban, „Ordinul de Onoare”] [resursă electronică] // <http://www.președinte.md/press.php?p=18>
- „UN copil care nu citește Creangă și Vieru rămâne sărac.” [resursă electronică] / Claudia Balaban; consemn.: Gina Popa // <http://www.evenimentul.ro/articol/un-copil-care-nu.html>

Nicolae Tonitza, pictor și grafician român de geniu, este cunoscut ca interpret al „tristeților luxuriant colorate” și al unor sincere simțăminte de revoltă mocnită și îndelung resemnată. S-a născut la 13 aprilie 1886

la Bârlad, primul dintre cinci copii ai Anastasiei și ai lui Neculai Tonitza. Frecventează Școala primară de băieți nr. 2 și urmează Gimnaziul real „Manolache K. Epureanu” din Bârlad. În 1902 părăsește Bârladul pentru a se înscrie la Școala națională de Belle-Arte din Iași, avându-i printre profesori pe Gheorghe Popovici și Emanoil Bardasare, iar printre colegi pe Ștefan Dimitrescu, cu care va rămâne prieten până la moartea celui din urmă.

În 1903 cunoaște Italia, în cadrul unei excursii a studenților de la Arheologie din București, condusă de profesorul Grigore Tocilescu. Vacanța următoare rămâne în țară, unde, împreună cu alți colegi, zugrăvește biserica din satul Grozești. În 1908 pleacă în Germania, la München, unde este admis la *Königliche Bayerische Akademie der Bildenden Künste* (Academia regală bavareză de arte frumoase) în clasa profesorului Hugo Von Habermann.

Expune la „Kunstverein”, trimite caricaturi la revista „Furnica” și publică articolul „*Importanța criticii de artă*” la revista „Arta română” din Iași, articol care reprezintă debutul său în publicistică. Părăsește Germania, fără să-și fi terminat studiile, și călătorește în vara anului 1909 în Italia și în toamnă în Franța. Rămâne pentru doi ani la Paris, unde frecventează atelierul lui Pierre Laprade și face studii după pictori celebri. Influența preocupărilor din epocă nu întârzie să-și pună amprenta în opera tânărului artist, pe care calitățile de colorist și prospețimea senzațiilor îl fac să găsească repede drumul spre originalitate. Problemele impresionismului, cuceririle postimpresioniștilor și, nu mai puțin, modul decorativ de a gândi, compoziția și fastul stilului *belle époque* îi vor determina hotărâtor opțiunile estetice. Pictează peisaje, portrete și compoziții, pe care le expune în atelierul său din Montparnasse. Echilibrul, hedonismul – bucuria nereținută în fața fermecătoarelor aparențe ale realității –, senzualitatea temperată se traduc deja în operele de început, pline de strălucirea luminii, exaltarea tonurilor și sudura perfectă dintre formă și culoare. În 1911 se reîntoarce în țară, mai întâi la Bârlad și mai târziu la Iași

(unde predă un timp, ca suplinitor, desenul la Liceul militar). Participă la expoziția „*Tinerimii artistice*”. În 1912 termină cursurile Școlii naționale de Belle-Arte și obține prin concurs certificatul de „pictor bisericesc”. Va zugrăvi bisericile din Scorțeni, Siliște, Poeni, Văleni și altele. Din cauze economice renunță la pictură câțiva ani și lucrează ca redactor la ziarul „Iașul”. În 1916 expune la București 94 de picturi și desene, împreună cu Ștefan Dimitrescu. Mobilizat și trimis pe front, cade prizonier în luptele de la Turtucaia, de unde va fi trimis în lagărul de prizonieri din Kirjali, Bulgaria. După război se stabilește la București, unde – alături de participările la expoziții și ilustrări de cărți – colaborează la diferite publicații cu desene și cronici artistice. În perioada 1921-1924 locuiește la Vălenii de Munte. Devine redactor la revista „*Artele Frumoase*”. În 1922 călătorește în Transilvania, unde îl cunoaște pe pictorul sătmărean Aurel Popp, cu care se va împrieteni și va purta o vastă corespondență. În 1924 expune la *Bienala din Veneția* iar un an mai târziu se retrage din asociația „*Arta Română*” și – împreună cu Francisc Șirato, Oscar Han și Ștefan Dimitrescu – întemeiază „*Grupul celor patru*”. În anii următori, până în 1934, au loc repetate expoziții ale „*Grupului celor patru*”.

Tonitza, între timp considerat „cel mai de seamă” pictor român în viață, expune și în străinătate: Barcelona (1929), Amsterdam (1930), Bruxelles (1935). În 1933 ocupă catedra de pictură la Academia de Belle-Arte din Iași, rămasă vacantă în urma decesului lui Ștefan Dimitrescu, iar în 1937 devine rector al Academiei. În anii 1933 și 1934 pictează împreună cu Francisc Șirato în Dobrogea, realizând o serie de tablouri și desene cu peisaje din Balcic. În semn de omagiu îi sunt expuse lucrări la „*Salonul Oficial*” și la expoziția din cadrul „*Lunii Bucureștilor*”. Portretele de copii, pe care le-a pictat, sunt celebre prin modalitatea absolut excepțională de a capta lumina.

O privire retrospectivă asupra operei lui Tonitza ne revelează în prima perioadă o pictură academistă purtând pecetea școlii müncheneze, și, drept cololar, un interes major pentru desen, în detrimentul picturii. În

scurtul său popas parizian, face tentative timide de a-și însuși viziunea impresionistă, dar preferința lui pentru exprimarea grafică îi va îndrepta atenția spre creațiile lui Daumier. Revirimentul cromatic, pe care frunțașii picturii franceze nu izbutiseră să-l provoace, a fost declanșat de Ștefan Luchian, fără ca acest fapt să-l facă pe Tonitza să rămână la o treaptă inferioară, deși el și-a descoperit multe afinități cu pictorul „Anemonelor”. După această perioadă, tablourile realizate între 1930 și 1935 își cuceresc deplina autonomie artistică, eliberându-se de orice influențe. Pictura rămâne, dincolo de frământările cotidiene, de angajarea în evenimentele contemporane, senină, vorbind despre un ideal estetic clasic, despre cultul frumosului, despre o artă înțeleasă ca expresie a permanenței valorilor spirituale. Această viziune autonomă se conturează în portretele de copii. „Ochii lui Tonitza”, ochii copiilor pictați de el, ne privesc astăzi cu o nostalgică inocență, cu o amară melancolie și candoare. Ochii aceștia mari, rotunzi și expresivi sunt inconfundabila pecete a stilului său de o unică poezie în arta plastică românească.

De la sobra muzicalitate picturală de o rafinată împletire de poezie și realitate, Tonitza trece în ultimii ani ai vieții la o manieră cu reminiscențe orientale, datorată, fără îndoială, farmecului peisajului dobrogean. Este perioada premergătoare așa-numitei faze japoneze, caracterizată printr-un decorativism excesiv și printr-o simplificare a paletelor dusă aproape până la monocromie.

Omul cu multiple însușiri și îndeletniciri – pictor, grafician, literat, gazetar, critic de artă și profesor – în anul 1939 se îmbolnăvește grav și la 26 februarie 1940 se stinge din viață.

(L. T.)

Referințe

Am început să desenez la vârsta când încep să deseneze toți copiii, fără deosebire, adică vârsta când prinzi a sta copăcel și poți ține, în degetele mici și neastâmpărate, o așchie de cărbune sau un bulgăraș de cretă. Ușile,

dușumelele, prostirile de pe paturi, pereții, fețele de masă au fost primele mele materiale, pe lângă cretă și cărbune. Cea dintâi cutie de vopsele, căpătată de la un unchi al meu – cu sprijinul și cu dragostea căruia am putut să-mi fac mai târziu studiile – am avut-o pe la vreo zece-unsprezece ani.

Cred nestrămutat în valoarea artei noastre și, mai ales, cred în valoarea de mâine a artei noastre... Datoria fiecărei generații noi este să desăvârșească și să sporească aportul artistic al străbunilor.

N. N. Tonitza

În cuprinsul artei noastre, Tonitza se situează pe linia mării tradiții realiste (...). În viziunea sa luminoasă, caldă, lirică, în duiosia cu care redă chipuri de oameni chinuți sau zbuciumați de traiul greu și nedrept sunt unele elemente ce le are în comun cu Grigorescu și, mai ales, cu Luchian, firește cu deosebiri proprii, datorate schimbării condițiilor social-istorice, temperamentului și preferințelor specifice.

Copilăria și adolescența petrecute la Bârlad până la vârsta de 16 ani au cunoscut și mari bucurii, și mari tristeți, ca de altfel întreaga lui viață... Copilul era bogat sufletește și mereu și-a îmbogățit cunoștințele și imaginația. Fire duiosă și meditativă, receptează tot ce îi scoate în cale viața.

Petru Comarnescu

Titluri pentru expoziții

Ca nimeni altul, înfățișând copilăria...

Vrăjitorul luminii de pe chip

„Ochii lui Tonitza”, ochii copiilor pictați de el

O artă înțeleasă ca expresie a permanenței valorilor spirituale

Muzica luminii și a culorilor

Interpretul „tristeților luxuriant colorate”

BIBLIOGRAFIE*Opera*

- DESENUL** alfabetului viu / N. N. Tonitza; cuv. înainte și „povestea gândacului Arapila și a albinei Xipi” de Barbu Brezianu. – București: Mondero, 1995. – 48 p.: il.
- LUMINĂ** și culoare / N. N. Tonitza. – București: Ed. Ion Creangă, 1991. – 60 p.: il.

Referințe critice

- COMARNESCU**, Petru. N. N. Tonitza / Petru Comarnescu. – București: Ed. Tineretului, 1962. – 296 p.: il. – (Oameni de seamă).
- ARGINTESCU**-Amza, Nicolae. Tonitza sau despre senzualitate, lirism și pitoresc decorativ în pictura noastră modernă // Argintescu-Amza, Nicolae. Expresivitate, valoare și mesaj plastic. – București, 1973. – P. 46-58.
- COMARNESCU**, Petru. Cum a copilărit pictorul copiilor / Petru Comarnescu // Tonitza, N. N. Lumină și culoare. – București, 1991. – P. 3-10.
- NICOLAE** Tonitza – pictorul perfecționist // Capitala. – 2008. – 5 dec. – P. 7.
- IFTODI**, Eugenia. Desenele lui Tonitza / Eugenia Iftodi // România literară. – 2007. – 24 aug. – P. 25.
- PASTUH**-Cubolteanu, Vitalie. Nicolae Tonitza: (120 de ani de la naștere) / Vitalie Pastuh-Cubolteanu // Lit. și arta. – 2007. – 12 apr. – P. 8.

Documente audiovizuale și electronice

- NICOLAE** Tonitza [resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Tonitza
- NICOLAE** Tonitza [resursă electronică] // <http://dictionar-pictori.materiale-pictura.com/nicolae-tonitza/>
- NICOLAE** Tonitza, pictor român [resursă electronică] // <http://g1b2i3.wordpress.com/2009/04/13/nicolae-tonitzapictor-roman/>
- RACZ**, Laura. Nicolae Tonitza (1886-1940) [resursă electronică] / Laura Racz // <http://brainwash.ro/2010/04/nicolae-tonitza-1886-1940/>
- SFINȚII** cu ochi de copil ai lui Nicolae Tonitza comunică! [resursă electronică] // <http://stiri.botosani.ro/stire/7362/sfintii+cu+ochi+de+copil+ai+lui+nicolae+tonitza+comunica!.html>

Poetul și regizorul Anatol Codru vine dintr-o lume a pietrei... Piatra i-a modelat și caracterul, și exteriorul, dar și felul lui de a fi: ca un meșter geto-dac, zidar de cetate pe stâncile nistrene înălțate peste secole.

Anatol Codru în cinematografie și în literatura română e un stil, o carte, o istorie, este un reprezentant distinct al culturii noastre.

Se naște la 1 mai 1936 în Malovata-Nouă, Dubăsari, în familia lui Ion Condrea și a Tatiane Stăncuță. După ce face două clase conform programei de învățământ românesc, urmează șapte clase în satul natal și școala medie din orașul Dubăsari, pe care o absolveste în 1954. În cadrul scolii este președinte al cenaclului literar „Octombrie”. După satisfacerea serviciului militar devine student la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova (1958-1963). În 1971 absolveste Cursurile superioare de scenaristică și regie de film documentar din Moscova. A fost redactor la săptămânalul „Cultura Moldovei” (1964) și Editura „Cartea moldovenească” (1965-1968). În 1968 este invitat în calitate de regizor la Studioul „Moldova-Film”, unde va activa până în anul 2000. În perioada 1993-2004 este Președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

Scrie primele poezii în anii de școală, publicându-le în ziarul raional. Ulterior va publica în „Tânărul leninist”, „Scânteia leninistă”, „Tinerimea Moldovei”, „Cultura Moldovei” și alte publicații periodice. În timpul studenției este președinte al cenaclului literar „Lucaefărul” frecventat de Ion Ciocanu, Mihail Dolgan, Mihai Cimpoi, Eliza Botezatu, Gheorghe Ciocoi, Ion Vieru, Aurel Ciocanu, Iuliu Cârchelan ș.a.

La recomandarea poetului Nicolai Costenco, Editura „Cartea moldovenească” îi scoate de sub tipar prima plachetă de versuri *Nopti albastre* (1962), urmată de *Îndărătnicia pietrei* (1967), *Feciori* (1971), *Piatra de citire* (1980, 2001, 2003), *Bolta cuvântului* (1997), *Întâmplarea mirării* (1998), *Ruperea de neființă* (1999) și alte cărți, în care autorul „și-a tot căutat și îmbogățit metafora care să-i justifice numele de poet” (Ion Ciocanu). La Editura „Litera” vede lumina tiparului volumul antologic *Piatra de citire* (2000, 2004), în colecția *Biblioteca școlarului*. Chiar de la primele volume autorul se impune printr-un stil profund individual, aducând un spirit modern, inovator în lirica basarabeană. El propune cititorului „o poezie inovatoare, profund sugestivă și bogată în implicații filozofice latente, modernă în sensul larg al cuvântului atât prin sensibilitatea și viziunea artistică asupra realității, cât și prin ideile și modalitățile de expresie vehiculate” (Mihail Dolgan).

A activat și în domeniul traducerii artistice, tălmăcind din Andrei Voznesenski, Marina Țvetaeva, Leonid Martânov, Silvia Kaputikean, Ivan Draci ș.a. Creația sa a apărut tradusă în circa 35 de limbi.

În cinematografie a realizat peste 30 de filme documentare, 14 fiind apreciate la festivaluri naționale și internaționale. Printre ele: *Trânta* (1968, debut cinematografic, apreciat cu Premiul I pentru regie la Festivalul zonal de film de la Mensk), *Bachus* (1969), *Dimitrie Cantemir* (1971), *Alexandru Plămădeală*, *Arhitectul Șciusev*, *Sunt acuzați martorii* (1988, Grand Prix pentru regie la Festivalul internațional de filme documentare din or. Ostrove, Cehia), *Mihai Eminescu* (1989, considerat de eminescologi cel mai bun documentar despre neîntrecutul poet, obține Premiul I la Festivalul de la Suceava în 1992), *Vasile Alecsandri*, *Ion Creangă* ș.a.

În 1976 se învrednicește de Marele Premiu pentru Poezie al revistei „Drujba narodov”. Deține Medalia „Nichita Stănescu” (1993) și Marele Premiu „Nichita Stănescu” al Academiei și Ministerului Culturii și Cultelor din România (2002). În 1981 obține Premiul Tineretului din Moldova pentru ciclul de filme-portrete. Este laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul artei (1990) și al Premiului Uniunii

Scriitorilor din Moldova pentru cea mai bună carte de poeme a anului, *Întâmplarea mirării* (1999). Deținător al Medaliei „Mihai Eminescu” (1994), al Ordinului Republicii (1996, returnat în 2003 în semn de protest împotriva decorării cu acest ordin a fostului lider comunist I. Bodiul) și al Medaliei „Mihai Eminescu”, acordată de Guvernul României în 2000. Pentru promovarea culturii cinematografice Uniunea Cineaștilor din România îi acordă distincția academică „Clacheta de Aur” (2001) și Marea Medalie „Magna Cum Laudae” (2003). În 1988 i se conferă titlul onorific „Maestrul Emerit al Artei”. Academia Internațională de Drept Economic și Artă a filmului îi acordă titlul de Doctor Honoris Causa (2000).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1964) și al Uniunii Scriitorilor din România (2000), membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova (1973) și al Uniunii Cineaștilor din România (2000). Din anul 1993 este membru al Academiei Internaționale de Film din Federația Rusă, din 1999 – membru de onoare al Academiei de Științe din Moldova.

Creația lui Anatol Codru a avut și are „o contribuție considerabilă la procesul de intelectualizare a liricii, de depășire fermă a versificației facile și simpliste, prin cultivarea perseverentă, programatică am zice, a unui metaforism dens și original” (Vlad Zbârciog).

Se stinge din viață la 17 august 2010 și este înmormântat la Cimitirul Central de pe strada Armenească din Chișinău.

(M. U.)

Referințe

*Nu mă pot ignora
Nu mă pot arunca din mine.
Sunt prezența unui fapt real
Care confirmă adevărul
Că vă sunt necesar.
În cel mai rău caz,
Eu sunt dânsul meu propriu...*

Anatol Codru

... Anatol Codru crede cu toată ființa în puterea miraculoasă a metaforei și își înalță poemele pe soliditatea și energiile ei sacre. Drumul ales de minunatul nostru poet e cu atât mai sigir, cu cât ne gândim la faptul că întreaga poezie populară s-a nutrit din sevele și adâncurile inepuizabile ale metaforei. Prin poemele „Pietrarii”, „Tot pământul e o piatră suferindă de dor”, „Balada”(...) ș.a. autorul atinge cele mai înalte zone ale poeziei, situându-se astfel printre cei mai înzestrați poeți ai scrisului românesc.

Grigore Vieru

Anatol Codru a reușit să fie în același timp un poet modern, un spirit inovator, deschis către cu totul alte structuri și orizonturi decât cele cunoscute și explorate în mod tradițional. Când imnic și baladesc, când polemic și ironic, el a făcut devastări în suprastructurile calcinate ale tradiționalismului vetust, radicalizând și democratizând în mod evident și hotărât limbajul poetic al scrisului românesc. Întreaga sa poezie poartă sigiliul stelar al metaforei filigrane transfiguratoare...

Arcadie Suceveanu

Sub pana lui Anatol Codru cuvintele capătă o logodire metaforică ne-maiîntâlnită la alți poeți, făcând ca versul lui să colcăie de sugectivitate, revelație, concretețe plastică și să intuiască de multe ori ceea ce la prima vedere nu se poate concepe și exprima prin mijloace directe ale limbajului rațional.

Mihail Dolgan

Este o plăcere să pătrunzi în Codrul atât de stufos și plin de vrajă al poeziei sale. O poezie plină de vis muzical, de incantații verbale și fermecătoare culori și parfumuri emoționale din care n-ai mai ieși, n-ai mai ieși...

Ion Miloș, Suedia

... În metaforă poeții români din Basarabia au un lider sălbatic în talentul lui de a nu fi comun cu nimeni, dar absolut cu nimeni: Anatol Codru.

E un reflex autohton în cuvintele dânsului, o vrajă care te pătrunde și te ridică la cer. E o nesfârșită litanie de pietre scumpe.

Așadar, poezia română din Basarabia poate intra cu capul sus în orice altar al Universului, prezentându-se cu îndreptățită demnitate: Eu, poetul Dumneavoastră Anatol Codru, care vă declar că „va fi întruna timpul și de pretutindeni – Eu. Și va fi atât de simplu, parcă-a nins cu Dumnezeu”.

Gheorghe Vodă

Întreaga operă are a ne convinge de capacitatea autorului de a explora la maximum valorile eufonice ale cuvântului și de a plăsmui metafore și viziuni care ne pun la încercare capacitatea noastră, a cititorilor, de a le descoperi rostul și farmecul. De a descoperi, altfel zis, printr-o privire verticală, poezia încărcată de sugestie lirică a unuia dintre scriitorii noștri cei mai înzestrați.

Ion Ciocanu

Pentru artistul Anatol Codru, în poemele ca și de altfel în pânzele cinematografice pe care le-a realizat, metafora nu este o simplă figură de stil, ci un ceva ieșit din comun, care consolidează spațiile esteticului și se vrea esența viziunii sale artistice. Metaforele și simbolurile poeziei sale, turnate în limbaj cinematografic, vin să elucideze poetic adâncurile fenomenelor sau să lumineze integral labirinturile lumii interioare a eroului.

Dumitru Olărescu

Titluri pentru expoziții

Am fost piatră și-a durut

Spre sălașul divin al Artei întru mântuire prin frumos...

Spirit al culturii noastre

Poet al cuvintelor și poet al imaginilor filmate

Poetul și regizorul Anatol Codru

Anatol Codru – poet al metaforei

BIBLIOGRAFIE

Opera

BOLTA cuvântului: poeme / Anatol Codru; selecț.: Vlad Bulat. – Ch.: Bulat Art Glob, 1997. – 132 p.

- ȚITAJ-KAMEN**²: stihii i poëma / Anatol Codru; hudož.: Isai Cârmu. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 234 p.: il.
- ÎNTÂMPLAREA** mirării: poezii / Anatol Codru; prez. graf.: Isai Cârmu; il.: Anatol Codru. – Ch.: ARC, 1998. – 165 p.
- MITUL** personal: versuri / Anatol Codru; prez. graf.: Isai Cârmu. – Ch.: Lit. artistică, 1986. – 497 p.
- PIATRA** de citire / Anatol Codru; prez. graf.: Vladimir Zmeev. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2003. – 560 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 452).
- RUPEREA** din neființă: versuri / Anatol Codru; prez. graf.: Isai Cârmu; selecț., pref.: Ion Ciocanu. – Ch.: Cartea Moldovei, 1999. – 299 p.

Referințe critice

- BANTOȘ**, Ana. Anatol Codru. Metaforă și calcul // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului. – Ch., 2006. – P. 205-208.
- BUTNARU**, Leo. Luminatu-s-a de carte, luminatu-s-a de suflet... // Butnaru, Leo. Umbra ca martor: articole și eseuri. – Ch., 1991. – P. 151-152.
- CIMPOI**, Mihai. [Anatol Codru] // Cimpoi, Mihai. Basarabia sub Steaua exilului. – București, 1994. – P. 95-96.
- CIMPOI**, Mihai. Anatol Codru: Sufletul și piatra // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 3. – Craiova, 2003. – P. 216-220.
- CIMPOI**, Mihai. Căutarea de sine a literaturii basarabene. „Copiii anilor treizeci”: [Anatol Codru] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 190.
- CIOCANU**, Ion. Anatol Codru // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 183-190.
- CIOCANU**, Ion. Anatol Codru // Ciocanu, Ion. Scriitori de ieri și de azi. – Ch., 2004. – P. 223-228.
- CIOCANU**, Ion. Povara metaforei / Ion Ciocanu // Codru, Anatol. Ruperea din neființă. – Ch., 1999. – P. 5-8.
- CODREANU**, Theodor. Despre destinul cultural: Anatol Codru – poezia pietrei // Codreanu, Theodor. Basarabia sau drama sfâșierii. – Ch., 2003. – P. 205-212.

- ANATOL** Codru // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” – Ch., 2005. – P. 78-82.
- ANATOL** Codru // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – București; Ch., 2005. – P. 163-178.
- ANATOL** Codru // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 101-106.
- CODRU**, Anatol. „În dosul minunii” // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii. – Ch., 2004. – P. 70-71.
- CUZUIOC**, Ion. Anatol Codru – un poet-sculptor al pietrei // Cuzuioc, Ion. Lume, lume... – Ch., 2006. – P. 231-232.
- DOLGAN**, Mihail. Anatol Codru: de la metafora obsedantă la mitul personal / Mihail Dolgan // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 448-455.
- DOLGAN**, Mihail. Anatol Codru: „Feciori” // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie. – Ch., 2008. – P. 112-124.
- DOLGAN**, Mihail. Mitul personal – principiu structurator al lirismului modern / Mihail Dolgan // Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană. Vol. 1. – Ch., 2003. – P. 155-165.
- PERJU**, Elena. Anatol Codru / Elena Perju // Calendar Național 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 133-134.
- SUCEVEANU**, Arcadie. Poetul și mitul său personal / Arcadie Suceveanu // Codru, Anatol. Întâmplarea mirării: poezii. – Ch., 1998. – P. 5-8.
- ZBÂRCIOG**, Vlad. Anatol Codru / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 130-131.
- OLĂRESCU**, Dumitru. Între filmic și pictural – poetul Anatol Codru / Dumitru Olărescu // Lit. și arta. – 2009. – 17 sept. – P. 4.
- BUTNARU**, Tatiana. Viziuni mitico-folclorice în creația lui Anatol Codru / Tatiana Butnaru // Revistă de lingvistică și știință literară. – 2008. – Nr 1/2. – P. 14-19.

- CIMPOI, Mihai.** Ființa (ne)fiindă a Fiindului Adevărat / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2008. – 13 noiembr. – P. 5.
- PROCA, Ion.** Poetul de la Malul Vadului / Ion Proca // Lit. și arta. – 2007. – 13 sept. – P. 4.
- VIERU, Grigore.** „Codru nu-i numai regizor, ci și un bun poet...” / Grigore Vieru; consemn.: Ion Proca // Glasul Națiunii. – 2007. – 11 oct. – P. 3.
- CIMPOI, Mihai.** Piatrida mitopo(i)etică / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2006. – 27 apr. – P. 4.
- CIOCANU, Ion.** Anatol Codru / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2006. – Nr 1/2. – P. 33-38.
- MORĂRAȘ, Mihai.** Poetul care a creat mitul pietrei / Mihai Morăraș // Lit. și arta. – 2006. – 18 mai. – P. 6.
- NECHIT, Irina.** Anatol Codru luminat de aurul toamnei / Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2006. – Nr 516. – P. 10.
- O COLOANĂ** a infinitului zidită din piatră: Anatol Codru // Moldova. – 2006. – Nr 4/5. – P. 53.
- PALLADI, Tudor.** Piatra eternă a clipei / Tudor Palladi // Lit. și arta. – 2006. – 27 apr. – P. 5.
- POETUL** „pietrei de citire” – Anatol Codru // Florile dalbe. – 2006. – 4 mai. – P. 8.
- ROIBU, Nicolae.** Un stejar viguros al literaturii române / Nicolae Roibu // Timpul. – 2006. – 28 apr. – P. 21.
- TARE** ca piatra: [Anatol Codru] // „a”MIC”. – 2006. – Nr 5/6. – P. 3.
- CUZUIOC, Ion.** Anatol Codru – un Brâncuși în poezie / Ion Cuzuioc // Lit. și arta. – 2005. – 28 iul. – P. 8.

Dedicații lirice

- ADAM, Victor.** Scade țara în hotare: lui Anatol Codru / Victor Adam // Lit. și arta. – 2005. – 28 apr. – P. 1.
- BĂLUȚĂ, Dumitru.** Copacii: lui Anatol Codru // Băluță, Dumitru. Linia limită. – Ch., 2008. – P. 172.
- DABIJA, Nicolae.** Bard: poetului Anatol Codru / Nicolae Dabija // Viața Basarabiei. – 2007. – Nr 1. – P. 60.

- LADANIUC**, Victor. Citirea pietrei: lui Anatol Codru / Victor Ladaniuc // Lit. și arta. – 2010. – 4 mart. – P. 5.
- MORĂRAȘ**, Mihai. Cuvintele, toatele..: pentru Anatol Codru // Morăraș, Mihai. Cioplitorul de mituri. – Ch., 2007. – P. 21.
- MORĂRAȘ**, Mihai. Șansa noastră, ultima?: pentru Anatol Codru // Morăraș, Mihai. Cioplitorul de mituri. – Ch., 2007. – P. 78.
- VATAMANU**, Ion. Copilul: pentru Anatol Codru // Vatamanu, Ion. Nimic nu-i zero. – Ch., 2003. – P. 190.
- VIERU**, Grigore. Poeții sunt copiii naturii: lui Anatol Codru // Vieru, Grigore. Liniștea lacrimii: versuri. – Craiova, 2006. – P. 99.

Documente audiovizuale și electronice

- CODRU**, Anatol. Eminescu [film doc.] / scenariu și reg.: Anatol Codru; imagine: Vlad Burlacenco; coment.: Ion Ungureanu. – [Ch.]: Studioul „Viața”, 1991. – 1 casetă video. – 1 oră 43 min.
- CODRU**, Anatol. Ion Creangă [film doc.] / scenariu și reg.: Anatol Codru; imagine: Valeriu Ciurea. – [Ch.]: Studioul „Viața”, 1997. – 1 casetă video. – 46 min.
- CODRU**, Anatol. Viorele [înregistr. audio] / Anatol Codru; muz.: V. Dânga // Èstradno-simfoničeskij orkestr moldavskogo televideniâ i radio / hud. ruk. Vladimir Rotaru. – M.: Melodiâ, 1978. – 1 disc. – 33 S60-09107-8.
- ANATOL** Codru [resursă electronică] // [http://ro.wikipedia.org/wiki/ Anatol_Codru](http://ro.wikipedia.org/wiki/Anatol_Codru)
- ANATOL** Codru [resursă electronică] // <http://www.preferatele.com/docs/romana/32/anatol-codru18.php>
- ANATOL** Codru: tabel cronologic [resursă electronică] // [http:// www.informativ.ro/articol/Biografii/Scriitori-romani/74/Anatol -Codru/](http://www.informativ.ro/articol/Biografii/Scriitori-romani/74/Anatol-Codru/)
- ANATOL** Codru: de la Wikipedia, enciclopedia liberă // [http:// ro.wikipedia.org/wiki/Anatol_Codru](http://ro.wikipedia.org/wiki/Anatol_Codru)
- CODRU** Anatol [resursă electronică] // http://www.uniuneascriitorilor.md/fise_SV
- CODRU** Anatol [resursă electronică] // <http://www.cinema.art.md/person/216/index.html>

5 mai - 75 de ani
de la nașterea
savantului filolog
Ion Dumeniuc
(1936-1992)

Ion Dumeniuc, savant, publicist și om de stat, profesor universitar, s-a născut la 5 mai 1936, în s. Socii Noi, Fălești. Copilăria i-a fost marcată de tragismul anilor de foamete, despre care mărturisește, cu nesfârșită durere, în *Cartea Foametei* de Larisa Turea, publicată în 2008 la București. Și-a început studiile la școala din satul de baștină, pe care le-a continuat la școala de șapte ani din s. Călugăr. În 1957 absolvește cu mențiune Școala Pedagogică din Soroca, tot atunci se înscrie la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova. În 1966-1970 urmează doctoratul, susținând teza *Dezvoltarea terminologiei agricole moldovenești* în perioada sovietică. A contribuit enorm la cultivarea unei generații puternice de filologi cu drag de limba maternă, în calitate de lector la Catedra de limbă și Catedra de lingvistică generală și romanică a Universității de Stat din Chișinău. Din aprilie 1990 este primul redactor-șef al revistei "Limba Română". În septembrie 1991 este numit în funcția de Director al Departamentului de Stat al Limbilor, din iunie 1992 e membru al Guvernului Republicii Moldova.

Foștii săi studenți de la filologie și de la jurnalistică au asigurat primele rânduri ale luptei de renaștere identitară, urmând exemplul mobilizator al profesorului adult: ucrainean de obârșie, s-a înregimentat cu tot sufletul în mișcarea de renaștere națională a românilor din Basarabia, apărând cu consecvență ideea unității limbii române și combătând teoriile despre existența limbii moldovenești.

Debutază în 1962 în revista "Limba și literatura moldovenească". Studiază problemele lexicului, cultura comunicării orale și scrise, sociolingvistica și analiza contrastelor limbilor. Colaborează la elaborarea

curriculei, a manualelor și materialelor didactice pentru învățământul superior: *Scurt istoric al scrisului* (1974), *Fonetica și fonologia* (1976), *Introducere în lingvistică* (ed.1, 1980, ed. 2, 1987), *Lingvistica generală* (1985), *Îndrumar de ortografie* (1990), *Norme ortografice, ortoepice și de punctuație ale limbii române* (1990) etc.

În 1989 prezintă ciclul de emisiuni televizate cu genericul *Învățăm a citi și a scrie cu caractere latine* și seria de prelegeri *Ucim moldavskii iazik*.

Autor a circa 150 de articole și studii de specialitate. În arhiva personală se păstrează numeroase manuscrise inedite. A prezentat referate și comunicări la congrese, simpozioane, conferințe științifice universitare regionale, unionale și internaționale.

Universitatea de Stat din Moldova i-a acordat gradul didactic *Profesor interimar* (fără susținerea tezei de doctor habilitat). Este distins cu titlul *Eminent al Învățământului Public*.

A decedat subit la 3 noiembrie 1992, în timp ce Basarabia îi plângea pe Doina și Ion Aldea-Teodorovici. Este înmormântat la Cimitirul Ortodox Central din Chișinău.

Numele lui Ion Dumeniuc îl poartă o stradă din sectorul Ciocana, orașul Chișinău.

(L.T.)

Referințe

Dumeniuc era în toate omul lucrului făcut temeinic, gospodărește... Dumeniuc -cetățeanul era omul curajului total. Se părea că nu existau cetății, chiar în condițiile numeroaselor redute de indiferentism și de bâlci provincial de la noi, pe care Domnia sa nu le-ar putea cuceri.

Nicolae Mătcaș

În rostirea numelui său cuvios, se aude cum vălură dincolo de rostogolul sunetelor taras-șevcenkiviene; se aud duminicile unor așezări omenești modeste, ieșite din anonimatul istoriei, și nesfârșitele doine dunărene parcă se aud din nou înălțându-se întru slava zidirii dumnezeiești...

Ion Hadârcă

Titluri pentru expoziții

Ion Dumeniuc – Omul lucrului făcut temeinic
Nu existau cetății, pe care Domnia sa nu le-ar fi putut cuceri
Curajul de a fi tu însuși
De strajă întru eternitatea verbului românesc
„Sfințească-ți de-a pururi lumina...”

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- COLOANA** infinită a graiului matern: file din marea bătălie pentru limbă / Ion Dumeniuc. – Ch.: Hyperion, 1990. – 307 p.
- FONETICA** și fonologia: triplu aspect al sunetelor vorbirii / Ion Dumeniuc, Nicolae Mătcaș. – Ch.: [s.n.], 1976. – 47 p.
- INTRODUCERE** în lingvistică / Ion Dumeniuc, Nicolae Mătcaș. – Ch.: Lumina, 1987. – 314 p.
- ÎNDRUMAR** de ortografie / Ion Dumeniuc, Nicolae Mătcaș, George I. Rusnac. – Ch.: [s.n.], 1990. – 116 p.
- LINGVISTICA** generală / Ion Dumeniuc, N. Mătcaș, S. Berejan. – Ch.: Lumina, 1985. – 270 p.
- SCURT** istoric al scrisului / Ion Dumeniuc. – Ch.: [s.n.], 1974. – 25 p.

Referințe critice

- BEJAN**, Eugenia. Dumeniuc Ion / Eugenia Bejan // Chișinău: encicl. – Ch., 1997. – P. 198.
- PERJU**, Elena. Ion Dumeniuc / Elena Perju // Calendar Național 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 138-139.
- CIOCANU**, Ion. Savantul, ca piatră de temelie / Ion Ciocanu // Lit. și arta. – 2008. – 30 oct. – P. 5.
- PROCA**, Ion. Amintiri de pe când erau cu noi: [Ion Dumeniuc] / Ion Proca. – Glasul Națiunii. – 2006. – 7 mai. – P. 1, 9.
- HADÂRCĂ**, Ion. Inima lui Ion Dumeniuc / Ion Hadârcă // Timpul. – 2002. – 1 noiembr. – P. 14.

Dedicații lirice

MĂTCAȘ, Nicolae. În limba română: lui Ion Dumeniuc / Nicolae Mătcăș //
Mult e dulce și frumoasă. – Ch., 1999. – P. 66.

Scriitoarea olandeză Annie Schmidt, „cea mai veselă bunică din lume” și „regină a literaturii olandeze pentru copii și tineret”, este laureată a Premiului *Hans Christian Andersen* (1988). După 40 de ani de activitate literară, ne-a lăsat moștenire un impresionant număr de scrieri în cele mai diverse genuri – povești, poezii și povestiri pentru copii și adulți, texte pentru cântece, piese de teatru, articole de ziar, programe radio și televizate. Cărțile sale, adresate cititorilor de la 5 la 95 de ani, precum afirma autoarea însăși, sunt citite și astăzi cu interes în Olanda și dincolo de hotarele ei.

Annie Schmidt s-a născut la 20 mai 1911 în familia unui vicar din Kapelle, Olanda. După absolvirea școlii medii, urmează studii de notar și bibliotecar. Din 1932, este angajată unei biblioteci pentru copii la Amsterdam. În 1946 devine colaborator al secției pentru copii a ziarului „Het Parool”, unde debutează cu poezii adresate celor mici.

În 1950 îi apare prima carte, *Het fluitketeltje en andere versjes* (Ceai-nicul și alte rime). După aceasta, timp de 10 ani, editează câte o plachetă de poezie în fiecare an. Volumul antologic *Ziezo* (Limonada roz, 1987) include 350 din cele mai frumoase versuri pentru copii scrise de Annie Schmidt. Poezia, doldora de fantastic, umor și acțiune, are în centrul său copii ce nu se tem să sfideze restricțiile și regulile prea severe, impuse de

adulti, și prin aceasta câștigă simpatia micilor cititori. Exprimând idei pedagogice valoroase, autoarea evită didacticismul și morala exagerată.

În anii 50 Annie Schmidt își publică primele povestiri. Cele mai cunoscute au intrat în fondul de aur al literaturii olandeze pentru copii: 8 volume inserează 250 de istorioare despre peripețiile lui Jip și Janneke, doi copii care locuiesc în vecinătate și își petrec aproape tot timpul împreună, nimerind adesea în situații amuzante și neobișnuite.

Se afirmă cu brio și în genul povestirii fantastice, printre cele mai cunoscute fiind *Abeltje* (Micul Abeltje, 1953), *De A van Abeltje* (Abeltje începe cu A, 1955), *Minoes* (Minoes, 1970), *Pluk van de Pettefler* (Pluk de pe strada Pettefler, 1971), *Otje* (Otje, 1980) ș.a. Inspirându-se din creația predecesorilor săi, autoarea dă naștere unor scrieri de o factură deosebită și reușește să înscrie fantastical în perimetrul lumii reale, să îmbine logica adultului cu imaginația inepuizabilă a copilului.

Cărțile i-au adus nu numai popularitatea printre cititori și înalta apreciere a criticilor și admiratorilor, ci și o recunoaștere publică largă, materializată în premii și mențiuni. Annie Schmidt este laureată a Premiului de Stat al Austriei în domeniul literaturii pentru copii și tineret (1968), a prestigioaselor premii literare *Penița de argint* și *Ch. Huygens* (Olanda, 1978 și 1987). Cărțile *Wipala* (1957) și *Minoes* (1970) au fost desemnate drept cele mai bune cărți ale anului în țara sa.

La 10 decembrie 1993, declarată „Ziua Anniei Schmidt”, în peste 200 de teatre ale lumii s-au jucat spectacole după piesele scriitoarei olandeze.
(L. T.)

Referințe

There is probably one only children's book in the world where a cockroach is cherished as a pet and that is *Pluk van de Petteflet*. Shy little Zaza, content with a piece of apple peel now and again, can be seen as a symbol for the contrariness in all Schmidt's works. Everything has to be just that little bit different, freer, with more room to manoeuvre. In anything but dignified language, Schmidt creates a world in which children and animals – and the

odd nice adult – struggle against hypocrisy and bourgeois respectability. Not too wild, not aggressive, but in a friendly, funny way. ‘Nice and naughty’, as she once called it herself in a poem.

* * *

„Pluk de pe strada Petteflet” e, probabil, unica în lume lucrare pentru copii unde un gândac de bucătărie este iubit și alintat ca o pisică sau un câine. Micuța și timida Zaza, ce se mulțumește doar cu o bucățică de coajă de măr, poate fi privită ca un simbol al contradicțiilor din toate cărțile Anniei Schmidt. Principalul e să fii cât de cât diferit, altfel, liber, cu cât mai mult spațiu de manevră. Într-un alt limbaj, neapărat cu demnitate, Schmidt creează universul în care fiecăruia îi este reprezentant al faunei – și cu atât mai mult adulții – se angajează în luptă cu ipocrizia și respectabilitatea mic-burgheză. Nici prea sălbatic, nici prea agresiv, mai curând pe cale prietenoasă și binevoitoare. “Drăguț și sălbaticuț”, precum afirmă ea însăși într-un poem.

Judith Eiselin

Titluri pentru expoziții

Penița de argint și miere a Olandei
Limonada roz și alte rime
Autoritatea cuvântului ce merge direct la inimă

BIBLIOGRAFIE

Opera

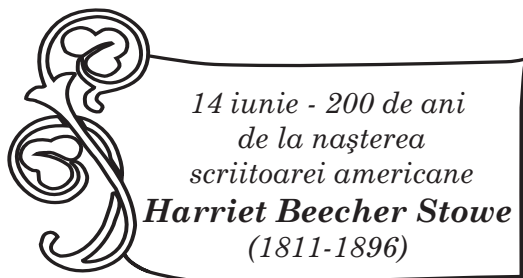
- MURLI:** skazočnaâ povest' / Annie Schmidt. – M.: Text, 1997. – 207 p.
PLUK van de Petteflet / Annie Schmidt; il.: Fiep Westendorp. – Querido, 1971. – 167 p.: il.
VED'MY i vse prochie: skazki / Annie Schmidt. – M.: Imidž, 1992. – 126 p.
WIPLALA; Snova Wiplala / Annie Schmidt. – M.: Rudomino, 1996. – 228 p.

Referințe critice

- MOTĂȘOV, Igor'.** Čudo na „Plošadi Dam”: [Annie Schmidt] // Motășov, Igor'. Izbrannoe. – M., 1988. – P. 115-117.
- MOTĂȘOV, Igor'.** Skazka i byl' Gollandii: [Annie Schmidt] // Motășov, Igor'. Avtoritet dobrego slova. – M., 1975. – P. 223-226.
- ANNIE M. G. Schmidt (1911-1995)** // Scriitori-laureați ai Premiului Hans Christian Andersen. – Ch., 2004. – P. 64-66.
- ANNIE M. G. Schmidt** // The Hans Christian Andersen Awards 1956-2002. – Copenhagen, 2002. – P. 78-79.
- ANATOL'VA, M.** Pisateli-laureaty Meždunarodnoj Premii imeni Hansa Christiana Andersena: [Annie Schmidt] / M. Anatol'eva // Detskaâ literatura. – 1999. – Nr 4. – P. 110.
- LÛBAROVA, E.** Samaâ ostroumnaâ babuška Gollandii / E. Lûbarova // Knižnoe obozrenie. – 1998. – 10 febr. – P. 8.
- HOYLE, Karen Nelson.** Studies in Metamorphosis: Illustrating the Andersen Awards Winners: [Annie M. G. Schmidt] / Karen Nelson Hoyle // Bookbird. – 1994. – Nr 4. – P. 27.
- LINDERS, I.** Annie Schmidt / I. Linders // Detskaâ literatura. – 1993. – Nr 6. – P. 51-52.
- LINDERS, I.** Niderlandskaâ detskaâ literatura: vzglâd s vysoty ptičego polëta / I. Linders // Detskaâ literatura. – 1993. – Nr 6. – P. 21-22.
- BOONSTRA, B.** Pridumannaâ žizn': [volšebnye povesti Annie Schmidt] / B. Boonstra // Detskaâ literatura. – 1993. – Nr 6. – P. 29-32.
- [REČ' pisatel'nicy Annie Schmidt na ceremonii vručeniâ ej Premii im. Hansa Christiana Andersena]** // Detskaâ literatura. – 1989. – Nr 4. – P. 36-37.

Documente audiovizuale și electronice

- ANNIE Schmidt** [resursă electronică] // <http://www.annie-mg.com/>
- ANNIE M. G. Schmidt** [resursă electronică] // <http://ru.wikipedia.org/>
- ANNIE Schmidt: pisateli-laureaty zolotoj Medali Andersen, 1982-2008** [resursă electronică] // http://community.livejournal.com/kid_home_lib/23048.html

Harriet Beecher Stowe, scriitoare americană, militantă activă pentru abolirea sclaviei în SUA.

Harriet Beecher Stowe s-a născut la 14 iunie 1811, la Litchfield, statul Connecticut, situat pe coasta Atlanticului, fiind fiica unui pastor calvin pe nume Lyman Beecher. Harriet a crescut într-o atmosfera rigidă, puritană. În anul 1824 familia Beecher se mută la Hartford. Harriet învață și apoi predă la școala ținută de sora ei, Catherine Esthe. În 1825 familia se mută în orașul Cincinnati, statul Ohio. În casa lor ajung ecouri ale fugii sclavilor din statul vecin Kentucky, peste râul Ohio. În 1833 apar primele scrieri ale lui Harriet, publicate în „Revista vestului”.

În 1843 publică prima versiune a schițelor inspirate din viața puritanilor americani, sub titlul *Mayflower*. La îndemnul soțului și sub impresia produsă de licitațiile la care latifundiarilor sudiști cumpărau sclavi negri, Harriet publică în revista „Evangelistul new-yorkez” nuvela *Emanciparea imediată*. În 1850 Calvin Stowe (soțul lui Harriet) e numit profesor la Colegiul Bowdoin al universității din Brunswick, statul Main. Familia Stowe este în contact direct cu cercurile aboliționiste. În 1852 soții Stowe se mută la Andover, statul Massachusetts, unde Calvin este numit profesor la Seminarul teologic. Apare romanul *Uncle Tom's Cabin (Coliba unchiului Tom, 1852)*, care înfățișează viața afro-americanilor sub sclavie. Romanul a fost foarte bine primit în SUA și Anglia, dar și-a atras ura celor din America de Sud, care erau în favoarea sclaviei. În prima zi se vând 3000 de exemplare, iar până la sfârșitul anului se vând peste 300 000 de exemplare numai în SUA. Faima cărții și a autoarei se răspândeș-

te cu iuțeală. La teatrul *Troy* din New York are loc premiera celei dintâi dramatizări a romanului, jucându-se cu mult succes. Cele câteva atacuri violente împotriva cărții au determinat-o pe autoare să publice *A Key to Uncle Tom's Cabin*, 1853 (*Cheie pentru Coliba Unchiului Tom*), o colecție de documente și fapte întâmplare în realitate, volum ce susținea acuratețea evenimentelor descrise în roman.

Mai publică: *Sunny Memories of Foreign Lands* (*Amintiri însoțite din țări străine*, 1854), *First Geografi for Children* (*Noțiuni elementare de geografie pentru copii*, 1855), volumul *Household Papers and Stories* (*Documente și istorii de familie*, 1865), *The Chimney – corner* (*La colțul căminului*, 1865), *Little Foxes* (*Vulpișoarele*, 1866).

Harriet Beecher Stowe își procură o proprietate în Florida și se consacră îngrijirii fiului ei, invalid de pe urma războiului de secesiune. Șirul scrierilor sale e continuat de cărțile: *Olotown Folks* (*Oameni din orașul vechi*, 1869), *Palmetto – leaves* (*Frunze de palmier*, 1873), *Women in Sacred History* (*Femeia în istoria sfântă*, 1873), *We and our Neighbors* (*Noi și semenii noștri*, 1873), *My Wife and* (*Eu și nevastă-mea*, 1874), *Footsteps of the Master* (*Urmele stăpânului*, 1877), *Pogonuc People* (*Oameni din Pogonuc*, 1878), *Little Pussy Willow* (*Mâțișori de salcie*, 1881).

La 1 iulie 1896 se stinge din viață, în Florida.

(L.T.)

Referințe

Celebritatea mondială a scriitoarei Harriet Beecher Stowe se datorește exclusiv cărții „Coliba unchiului Tom”, interpretată în Europa ca un puternic document în luptele împotriva iobăgiei și exploatării capitaliste.

Ultimelor cărți ale Harrietei Beecher Stowe le-a lipsit unitatea artistică a romanului care i-a adus gloria, deși, în ce privește conținutul, au abordat multe probleme contemporane interesante.

Mihnea Gheorghiu

„Coliba unchiului Tom” se numără și astăzi printre cele mai citite de pe glob. A fost tradusă în 23 de limbi și autoarea ei poate fi considerată pe drept cuvânt ca una din femeile celebre ale literaturii.

Maria Manoliu

Titluri pentru expoziții

Harriet Beecher Stowe, avocatul celor mulți și nedreptățiți
 O mică bătrână ce a stârnit războiul pentru echitate și dreptate
 Curajul de a privi nedreptatea drept în față
 Coliba unchiului Tom, cartea copilăriei

BIBLIOGRAFIE

Opera

- COLIBA** unchiului Tom. În 2 vol. / Harriet Beecher-Stowe; trad.: Mihnea Gheorghiu. – Ch.: Litera; București: David, 1997. – (Biblioteca școlară-lui).
- COLIBA** unchiului Tom. În 2 vol. / Harriet Beecher-Stowe; trad.: Mihnea Gheorghiu; il.: V. Malearenko. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- HIŽINA** dâdi Toma / Harriet Beecher-Stowe; per.: N. Volžinoj; ill.: N. Cejtli-na. – M.: Pravda, 1985. – 479 p.: il. – (Biblioteka zarubežnoj klassiki).
- LA** case de l'oncle Tom / Harriet Beecher-Stowe; trad.: L. Enault; ill.: Victoire D'Anne. – Paris: Hachette, 1991. – 348 p.: il. – (Bibliotheque verte. Aventure Lumaine).

Referințe critice

- TUGUȘEVA**, M. Roman Harriet Beecher-Stowe „Hižina dâdi Toma” / M. Tugușeva. – M.: Vysšaâ škola, 1985. – 96 p.
- BEECHER-STOWE**, Harriet // Pisateli našego detstva. 100 imën: biogr. slovar. Č. 1. – M., 1998. – P. 71-73.
- GHEORGHIU**, Mihnea. Aprecieri / Mihnea Gheorghiu [et al.] // Beecher-Stowe, Harriet. Coliba unchiului Tom. În 2 vol.: vol. 2. – București; Ch., 1997. – P. 285-292. – (Biblioteca școlară-lui).

- GHEORGHIU**, Mihnea. Cuvântul traducătorului / Mihnea Gheorghiu // Beecher-Stowe, Harriet. Coliba unchiului Tom. În 2 vol.: vol. 1. – Ch., 2002. – P. 5-9. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- GORBUNOV**, A. M. Literaturnyj kontinent XIX veka. SȘA: Harriet Beecher-Stowe // Gorbunov, A. M. Panorama vekov: populârnaâ bibliogr. êncikl. – M., 1991. – P. 530.
- HARRIET** Beecher-Stowe // Calendar Național 2001 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2000. – P. 128-129.
- HUGHES**, R. „Coliba unchiului Tom”. Harriet Beecher-Stowe / R. Hughes // 1001 de cărți de citit într-o viață. – București, 2007. – P. 132.
- POLEVOJ**, Boris. Knigi udivitel’noj sud’by / Boris Polevoj // Beecher-Stowe, Harriet. Hižina dâdi Toma; Voynich, E. L. Ovod. – M., 1987. – P. 3-8.
- STOWE**, Harriet Elizabeth (Beecher) // American authors 1600-1900: a biographical dictionary of american literature. – New York, 1960. – P. 722-724.
- STOWE**, Harriet Beecher // Children’s britannica. Vol. 17. – London, 1991. – P. 11-12.
- SVENCICKAÂ**, Ol’ga. „Hižina dâdi Toma” / Ol’ga Svencickaâ // Vsemirnaâ literatura: XIX i XX veka: êncikl. dlâ detej. – M., 2001. – P. 232.
- ȘTEFAN**, Nicolae. Tabel cronologic / Nicolae Ștefan // Beecher-Stowe, Harriet. Coliba unchiului Tom. În 2 vol.: vol. 1. – București; Ch., 1997. – P. 3-6. – (Biblioteca școlarului).
- TUBEL’SKAÂ**, G. Harriet Beecher-Stowe // Tubel’skaâ, G. Zarubežnye detskie pisateli. 100 imên: bibliogr. spr. Č. 1. – M., 2005. – P. 45-50.
- TUGUȘEVA**, M. Beecher-Stowe Harriet / M. Tugușeva // Pisateli SȘA: kratkie tv. biogr. – M., 1990. – P. 51-54.
- VICOLEANU**, Ioan. Harriet Beecher-Stowe // Budău, Eugen. Ghid de literatură universală: lectură suplimentară în gimnaziu. – București, 1998. – P. 264-268.
- VINTERIH**, D. Harriet Beecher-Stowe i „Hižina dâdi Toma” // Vinterih, D. Priklûčeniâ znamenityh knig. – M., 1985. – P. 149-163.

Documente audiovizuale și electronice

- BEECHER-STOWE**, Harriet. Coliba unchiului Tom: în 44 capitole [înregistr. audio] / Harriet Beecher-Stowe. – [Ch.]: VB Media-Service, 2008. – 1CD. – 12 ore 38 min. – (Perle ale clasicii).

- ABOUT** Harriet Beecher Stowe [resursă electronică] // <http://womenshistory.about.com/od/stoweharriet>
- BEECHER-STOWE** Harriet [resursă electronică] // <http://www.litra.ru/biography/get/>
- BIOGRAFII** vydašišsâ deâtelej / Harriet Beecher Stowe [resursă electronică] // <http://nrer.net/>
- DOROŠEVIČ**, V. M. Beecher Stowe. (Negritânskie legendy) [resursă electronică] // <http://ru.wikisource.org/wiki/>
- HARRIET** Beecher Stowe [resursă electronică] // <http://www.online-literatura.com/stowe/>
- HARRIET** Beecher Stowe [resursă electronică] // http://wikipedia.org/wiki/Harriet_Beecher_Stowe
- HARRIET** Beecher-Stowe (1911-1896) [resursă electronică] // [http:// www.bicherstou.org.ru/](http://www.bicherstou.org.ru/)
- WELCOME** to the Harriet Beecher Stowe Center [resursă electronică] // <http://www.harrietbeecherstowecenter.org/>

„Cu trecerea timpului, chiar dacă ar fi să rămână din cuvintele, din cărțile ei doar rondelurile ezoterice în parte, îngemănate cu spiritul creativ al poetei, sau cele filozofice ori cele cu duh creștin, totuna cuvintele ei vor iriza lumini sufletești peste care albul paginii va prinde grai, pentru că în rândurile lor picură nesfârșitul zicerii de sine al unui eu poetic românesc și mercurian care a atins culmile de cleștar ale metaforei, ale sugestiei și ale parabolei de sine” (Tudor Palladi).

Poeta și publicista Galina Furdui este originară din s. Vărăncău, Soroca. Absolveste școala medie din Târgul-Vertiujeni, Soroca (1964) și Fa-

cultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova (1969). Studentă încă, la 1968, este angajată ca redactor în cadrul Redacției literare a Comitetului de Stat pentru Radiodifuziune și Televiziune.

Debutază literar în 1968 în revista "Cultura Moldovei", continuând să publice în „Cultura”, „Nistru”, „Femeia Moldovei”. Apare cu grupaje de versuri în culegerea colectivă *Dintre sute de catarge* (1977, 1984). Editorial debutează cu volumul de versuri *Omul către om* (1987). Debutul s-a dovedit a fi de bun augur pentru poetă, fructificându-se în cele peste 15 cărți pe care le-a editat până acum la Chișinău, București, Timișoara, Târgoviște, Moscova. Volumele de poezie *Crucifix* (1993), *Ne caută o Veste* (1995), *Întoarcere în Marele Volum* (1998), *Vorbește Semnul* (2000), *Contactul cu Lumina* (2001), *Aud Preludiul* (2001), *Monolog pentru Maica Maria* (2002), *Spre Țărnuț al șaptelea* (2003) ș.a. dezvăluie o poetă cu reale disponibilități creatoare în cele mai variate registre. A urmat *Albzburaător* (2004), *Nihil Sine Deo* (2005) și *Tangențe policrome* (2009). Partea forte a creației sale – rondelurile caracterizate prin „emoții intelectuale, ... prin rigoarea, sobrietatea și exactitatea expresiei lirice” (Mihail Dolgan), o situează printre cei mai talentați cultivatori ai speciei respective. Multe din versurile sale au devenit texte pentru cântece interpretate de Nina Crulicovschi, Olga Ciolacu și alți interpreți.

S-a manifestat și în domeniul literaturii pentru copii. Prin cărțile *Plus o floare* (1997), *Ieri plus Mâine* (1999), *Mărgelușe calde* (2001), dar și prin activitatea sa în calitate de moderatoare a cenaclurilor școlare „Ispita cuvântului” (Liceul „Traian”), „Ars Poetica” (Liceul „Nicolae Iorga”) Galina Furdui își propune să fie și este prietenul atent și îngăduitor, ocrotitor al sufletului și cugetului cititorilor săi, învățătorul de frumos al discipolilor pe care îi ghidează în mersul spre Cuvânt.

Pe tărâm jurnalistic practică preponderent dialogul cu diverse personalități marcante din republică și de peste hotare. Prefățează un șir de cărți, semnează recenzii la diferite apariții editoriale, susține rubrici permanente la radio, televiziune, în presă, opinând pe marginea procesului

literar. Traduce cartea *Viața și arhitectura* de Dimitri Ceciulin (1985), precum și versuri din creația unor scriitori străini.

Este deținătoare a mai multor premii și diplome în cadrul diverselor concursuri de poezie, festivaluri internaționale, inclusiv concursurile de române „Crizantema de Argint” (Moldova) și „Crizantema de Aur” (România). În 1999 i se acordă Premiul Uniunii Scriitorilor și Diploma de mențiune la ediția a III-a a Salonului de Carte pentru Copii de la Chișinău pentru cartea *Ieri plus Mâine*. Aceeași diplomă o obține și la ediția a V-a a aceluiași Salon (2001). Scriitoarea a fost declarată, prin Hotărârea Institutului de Cercetări Biografice ABI din SUA, Femeia anului 2003 pe tărâm internațional, este deținătoare a Marelui Premiu în topul poeziei (1997), Diplomei Centrului Internațional de cultură pentru Copii și Tineret Sergiu Grossu, ed. a IV-a (2001), Premiului Editurii Grinta, Cluj, în cadrul Concursului Național de poezie George Coșbuc (octombrie 2004), Diplomei Salonului Național de Carte, ed. a XI-a (2002), Diplomei de Excelență a Comitetului organizațional de Carte, ed. a XII-a, și a Comisiei Naționale UNESCO (2003), Diplomei Casei de Cultură a Sindicatelor Bistrița (2004).

Membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova (1993) și a Uniunii Scriitorilor din România (2002). Membră a Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1979).

(M.U.)

Referințe

*Necruțătoare fărămă de prevestire:
Chipul oricărui lucru e ochiul crescând din sine.*

*Mă învelesc cu patima credinței,
În albul foc al sacralului tain
Care mă arcuiește către un zbor senin,
Spre locuri neștiute-ale ființei.*

Galina Furdui

Scrise într-un limbaj plastic, dar accesibil micului cititor, în consens cu psihologia lui, cântecele pentru copii ale Galinei Furdui vin să-i creeze copilului o stare internă ce-l mobilizează la acțiune.

Victor Prohin

Oricare ar fi piesa supusă lecturii profunde și repetate, poezia doamnei Galina Furdui se impune prin sine și prin arta ei personală, printr-o aleasă cultură a „albului” incandescent și a sentimentului efervescent care, grație puterii divine, a vocației, devine și a lectorului cu și fără de voia lui, dat fiind că ascunde în mrejele ei celeste „Ani de albe înfloriri” la propriu și la figurat. De unde merită toată grațitudinea cititorului/re-creatorului.

Tudor Palladi

Lirica Galinei Furdui găzduiește și farmec feminin, și taină, și sentimente trăite intens, la limită. Expresia corectă, delicată, metafore neforțate îi caracterizează versurile.

Aureliu Busuioc

Poeta știe să găsească imaginea lumii senine a copiilor, imagine pe care o dezvoltă cu mult talent și ingeniozitate. Textele la cântecele pentru copii sunt crâmpie de basm care întrunesc povestea lumii. Piese pe versurile Galinei Furdui îi antrenează captivant chiar și pe cei mai exigenți ascultători în aceasta grație simbiozei între muzică și poezie și care, în rezultatul unei interpretări măiestrite, devine o adevărată operă de artă.

Vlad Mircos

Un cântec al sufletului, un zbucium al spiritului, o durere neînțeleasă de mulțime, un suspin venit din adâncuri – o poezie. Citești și te surprinzi scriind tu însuși versuri.

Rodica C. Gramma

... e mai mult o poezie de meditație și idei, de atmosferă și de sugestie, care stă sub semnul revelării tainelor inimii și ale cugetului, sub semnul bu-

curiei de „a lua contact” cu luminile și esențele – laice și divine ale existenței omului în timp, spațiu și istorie. Galina Furdui, prin cărțile-i de referință, a demonstrat cu lux de probe elocvente că a susținut în mod strălucit examenul estetic la care s-a supus, remarcându-se ca cea mai talentată cultivatoare a rondelului saturat de etic și de sacru.

Mihail Dolgan

Creația literară a Galinei Furdui constituie un univers ce abundă de stiluri și maniere de exprimare, de recreare a gândului. În acest sens intuim și o multiplă interpretare a unuia și aceluiași vers la diferiți cititori, fie cercetători, fie simpli iubitori ai acestui gen de creație literară. Conchidem că opera poetică a acestui nume notoriu din lumea versului se prezintă drept un important tezaur de valori spirituale recreate într-un stil original.

Vitalie Ojovanu

Concentrând activ esențele, creația Galinei Furdui impresionează azi prin varietatea tematică, profund psihologică. Opera pe care o semnează este parcursă de leitmotivul unei rațiuni calme, care evocă mereu virtutea.

Sub aureola rondelurilor foșnesc versuri ce justifică prodigioasa biografie literară a doamnei Galina Furdui. Între cadențele „necredinței” noastre și versetele credinței se află câteva anotimpuri scufundate în lacrimă (sau în umbra ei) care salvează împotriva oricăror opreliști, adevărata creație.

Virgil Nistru Țigănuș

Titluri pentru expoziții

Între clipa mea și-a ta e copilăria

Marea întâlnire cu sine

Glasul florilor nu-l aude oricine...

Spre o nouă treaptă a vegherii

Între sinceritate și sacralitate

Din pana ei picură-n cuvânt lumina și lacrima inimii

Poetă a luminii și a umbrei

BIBLIOGRAFIE***Opera***

- ALBZBURĂTOR:** poezii / Galina Furdui. – Ch.: Pontos, 2005. – 96 p. – (Pe-gasus).
- AUD** preluđu: o sută de rondeluri / Galina Furdui; cop. și il.: Ludmila Furdui. – Timișoara: Augusta, 2001. – 124 p.: il.
- CE FACI**, inimă?: poezii de dragoste / Galina Furdui; cop. și il.: Ludmila Furdui. – Ch.: Presa, 2001. – 125 p.: il.
- CONTRACTUL** cu Lumina: 77 rondeluri / Galina Furdui; il.: Romeo Schițco. – Ch.: Ruxanda, 2001. – 107 p.: il.
- ÎN CERCURI** de apel: rondeluri / Galina Furdui; prez. graf.: Romeo și Victoria Schițco. – Ch.: Ruxanda, 2000. – 108 p.
- MĂRGELUȘE** calde: 7 poezii pentru copii / Galina Furdui; pict.: Ludmila Furdui. – Ch.: [s.n.], 2001. – 16 p.: il.
- MONOLOG** pentru Maica Maria / Galina Furdui. – Ch.: Cartea Moldovei, 2002.
- NIHIL Sine Deo:** antologie de aut. / Galina Furdui; il.: Iu. Brașoveanu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2005. – 432 p.: il.
- PLUS** o floare: [versuri] / Galina Furdui; il.: Ludmila Furdui. – Ch.: Ruxanda, 1997. – 12 p.: il.
- SVEČA:** stihii / Galina Furdui; hudož.: Iu. Brașoveanu. – Ch.: Labirint, 2008. – 172 p.: il.
- TANGENȚE** policrome: eseuri, portrete, creionări / Galina Furdui. – Ch.: Labirint, 2009. – 384 p.
- VORBEȘTE** semnul: [versuri] / Galina Furdui; il.: Romeo Schițco. – Ch.: Ruxanda, 2000. – 108 p.: il.

Referințe critice

- GALINA** Furdui: biobibliogr. / Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”; alcăt.: V. Furdui. – Ch.: Grafema Libris, 2008. – 312 p.
- LUMINI** pentru Templu: sacrul în operele semnate de Galina și Ludmila Furdui / cop.: Ia. Oliinâk. – Ch.: Cartea Moldovei, 2004. – 472 p.

- RAICEV**, Procopie. Galina Furdui: poezie și matematică / Procopie Raicev. – Ch.: Pontos, 2004. – 101 p.
- VORNICU**, Ion. Galina Furdui și transcendența gnostică: opinii, referințe / Ion Vornicu. – Ch.: Labirint, 2007. – 118 p.
- CIMPOI**, Mihai. [Galina Furdui] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 225.
- CIMPOI**, Mihai. Generația „ochiului al treilea” (reabilitarea esteticului): [Galina Furdui] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 357-358.
- CIMPOI**, Mihai. Parte și întreg: (Galina Furdui) // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 3. – Craiova, 2003. – P. 261-264.
- CIOCANU**, Anatol. Galina Furdui / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 208-209.
- CIOCANU**, Ion. Galina Furdui în trei ipostaze // Ciocanu, Ion. Dincolo de literă. – Timișoara, 2002. – P. 216-227.
- CIOCANU**, Ion. Galina Furdui la ora ei de cuvinte // Ciocanu, Ion. Scriitori de ieri și de azi. – Ch., 2004. – P. 362-369.
- CIOBANU**, Valerian. Galina Furdui cu „Albul” ce „luminează” „pagina albă” / Ciobanu, Valerian. Nume și Lume: creionări. – Ch., 2008. – P. 69-70.
- DOLGAN**, Mihail. Galina Furdui / Mihail Dolgan // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 3: E/K. – București, 2005. – P. 218.
- DOLGAN**, Mihail. Galina Furdui: „Omul către om” // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie. – Ch., 2008. – P. 469-473.
- GALINA Furdui** // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 98-102.
- GALINA Furdui** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dict. biobibliogr. / alcăt.: Elena Cugut, Maria Harea. – Ch., 2004. – P. 177-180.
- GHERMAN**, Victor. Galina Furdui / Victor Gherman // Femei din Moldova: encicl. – Ch., 2000. – P. 114.
- ȘVEȚ**, Maria. Galina Furdui / Maria Șveț // Calendar Național 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 197-198.
- CIOCANU**, Ion. Poeta-cititoare / Ion Ciocanu // Florile dalbe. – 2010. – 4 mart. – P. 7.

- BOSI-DUMENEANU**, Gheorghe. Lângă versurile poetei / Gheorghe Bosi-Dumeneanu // Lit. și arta. – 2008. – 8 mai. – P. 4.
- NEGARĂ**, Ecaterina. Poezia vederii / Ecaterina Negară // Glasul Națiunii. – 2008. – 1 febr. – P. 7.
- „**DOAR** prin iubire putem prospera” / Galina Furdui; consemn.: Gutiera Postolachi // Viața Ta. – 2007. – Nr 4. – P. 30-33.
- LA SFÂRȘIT** tot ce-ai lăsat vorbește / Galina Furdui; consemn.: Nina Parfenie // Phoenix. – 2007. – Nr 1. – P. 22.
- RĂMÂN** să cânt lumina / Galina Furdui; consemn.: Veronica Petcu // Florile dalbe. – 2007. – 3 mai. – P. 8.
- CARANFIL**, Ninela. „Cuvântul-jăritic în suflet să-l simți” / Ninela Caranfil // Lit. și arta. – 2006. – 22 iun. – P. 5.
- CIMPOI**, Mihai. Trepte ale luminii pentru poet și templu / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2006. – 22 iun. – P. 5.
- COTÂRȚĂ**, Mircea Alexandru. Monolog luminii către om / Mircea Alexandru Cotârță // Lit. și arta. – 2006. – 22 iun. – P. 5.
- GALINA** Furdui – o voce distinctă în lirica contemporană // Glasul Națiunii. – 2006. – 22 iun. – P. 9.
- PALLADI**, Tudor. Galina Furdui. „Sunt geamul ce mi-l fac” / Tudor Palladi // Phoenix. – 2006. – Nr 2/5. – P. 8.
- ZBÂRCIOG**, Vlad. Trecând printre Cuvinte / Vlad Zbârțog // Lit. și arta. – 2006. – 22 iun. – P. 5.

Dedicații lirice

- BOTEZATU**, Petru. Cuvântul tău: poetei Galina Furdui // Botezatu, Petru. A fi...: poezii. – Ch., 2008. – P. 58.
- DOGA**, Alexandru. Monolog cu tăcerea: (pentru doamna profesoară Galina Furdui) // Doga, Alexandru. De după infinit: versuri. – Ch., 2007. – P. 64.
- GRAMA**, Steliana. Destin rondelic / Steliana Grama // Lit. și arta. – 2006. – 22 iun. – P. 5.
- JORA**, Mirela. Îmi zici...: poetei Galina Furdui // Jora, Mirela. Pod: versuri. – Ch., 2008. – P. 19.
- PALLADI**, Tudor. Văzduh pentru vocale: Galinei Furdui, autoarea volumului antologic „Nihil Sine Deo” / Tudor Palladi // Lit. și arta. – 2006. – 22 iun. – P. 5.

PREAȘCA-VOINU, Domnica. Carte: poetei Galina Furdui // Preașca-Voinu, Domnica. Pe urmele dorului: versuri. – Ch., 2008. – P. 29.

ROȘU, Alexandru. Când lumina te va trece...: Galinei Furdui / Alexandru Roșu // Lit. și arta. – 2008. – 8 mai. – P. 4.

Documente audiovizuale și electronice

FURDUI Galina [resursă electronică] // http://www.uniuneascrititorilor.md/fise_sv

Viitoarea prozatoare, Lidia Istrati, s-a născut la 22 iunie 1941, în familia lui Nicolae și a Xeniei Istrati, țărani din s. Sofia, Drochia. Își face studiile la Institutul Agricol din Chișinău, Facultatea de Viticultură, Pomicultură și Vinificație, pe care îl absolveste în 1962. Peste nouă ani (1971) susține teza de doctor în domeniul biochimiei și fiziologiei plantelor, cu tema *Fiziologia plantelor bolnave. Fotosinteza*, la Academia de Științe din Republica Moldova. După absolvirea institutului a activat ca profesoară de chimie în satul Bujor, raionul Hâncești, apoi redactor și șef de redacție la Editura „Știința”. În perioada 1988-1990 a lucrat în calitate de director al Muzeului de Literatură „Dimitrie Cantemir”. A fost membru al Consiliului Uniunii Scriitorilor, președinte al Ligii Democrat-Creștine a Femeilor din Republica Moldova (din 1993), deputat în două legislaturi ale Parlamentului Moldovei (1990-1997).

Primele sale schițe și nuvele *La moară*, *Îngăduie*, *omule!* ș.a. au fost publicate în revista „Nistru” (1968). Ele au fost inspirate din relațiile brute ale vieții colhoznică, valorile spirituale ale neamului, interesul față de viața țăranilor și nedreptățile regimului de atunci, atrăgând astfel asupra-i

nemulțumirea autorităților. A urmat confiscarea revistei de la abonați, pierderea locului de muncă la școala unde activa la acel moment, imposibilitatea de a se angaja în alte funcții.

Până la debutul editorial mai publică nuvele și povestiri în revistele "Nistru" și "Moldova", în colecția *Dintre sute de catarge*. Debutul editorial s-a produs în 1978 cu volumul de nuvele *Nica*, urmat de romane și alte volume de nuvele. Timp de 10 ani a lucrat la scrierea romanului istoric închinat domnitorului Ștefan cel Mare *Tot mai departe* (1987). Romanul a fost rodul multor lecturi și investigații istorice, precum și al cunoștințelor transmise încă din copilărie de bunelul după tată, Spiridon. În 1990 apare nuvela *Scara*, care este o parabolă despre existența perenă a omului, pornit spre afirmarea propriilor idei și împiedicat să le realizeze din cauza urii ce domină lumea. Urmează mai apoi romanul *Goană după vânt* editat în 1992 și reeditat în 2007, în care prozatoarea tinde să exprime, în esență, posibilitățile omului de a înfrunta condiția sa existențială. Romanul este captivant prin dinamica desfășurării evenimentelor și prin efectul scenic pe care îl sugerează. Aici își dau întâlnire „răul” cu „binele”, „urâtul” cu „frumosul”, „credința” cu „necredința”. În 1995 apare *Nevinovata inimă*, iar în 2002, postum, la Editura „Augusta” din Timișoara romanul *Fașa dalbă de mătase*, care suscită interes prin multiple și extinse dialoguri între personaje, motivate sub aspect structural și conceptual.

Romanul *Goană după vânt* a fost desemnat drept cea mai bună carte de proză a anului 1992. Pentru activitatea sa pe tărâm literar și social în 1996 a fost decorată cu Ordinul „Gloria Muncii”. În anul 2006 este decorată cu Medalia „Meritul Civic”.

S-a stins din viață pe data de 25 aprilie 1997.

(T.C.)

Referințe

Lidia Istrati nu face paradă de cuvinte. Paginile cărților sale abundă de adevăr intransigent și odată citite nu se uită – semn al unei literaturi autentice.

Spiridon Vangheli

E de datoria morală a tuturor celor care au cunoscut-o, au respectat-o, au iubit-o să nu-i trădeze idealurile și să-i poarte prin ani amintirea vie, dărându-i Lidiei Istrati ceea ce a meritat din plin – neuitarea.

Argentina Cupcea-Josu

O profesoară, o luptătoare și o mare iubitoare de oameni ca scriitoare, dar și ca om politic. O talentată povestitoare cu un simț fin al umorului. De la ea am învățat aplicarea normelor democratice în activitatea politică, respectarea prevederilor statutare, responsabilitate personală în luarea deciziilor colective. Era și dură, mai ales atunci când nu-ți îndeplineai obligațiunile asumate. Discuțiile cu ea începeau de la ce-ai făcut și apoi ce dorești. Știa să-și apere echipa, să ne aprecieze pentru lucrul făcut...

Ecaterina Mardarovici

Lidia Istrati a fost o mare spărgătoare a tăcerilor de gheață care ne cuprindeau în clipele de lașitate politică, dar și de lăncezeală literară, scrisul nostru pierzând – în marcanta persoană a Domniei sale – scriitorul, al cărui curaj artistic a scos literatura contemporană din Basarabia mai în față și a reîntors încrederea cititorului. De la Lidia Istrati încoace se va spune că nu tot ce s-a scris pe aceste meleaguri este neapărat minciună și fals.

Serafim Saka

Farmecul inedit al narațiunii Lidiei Istrati cred că ține nu de acțiune, fabulos, conflicte ș.a., ci de urzeală, de fondul pictural al lucrării. Descoperim aici observații surprinzătoare și un proces de creație a limbii, a expresiei neaște de o rară frumusețe.

Gheorghe Malarciuc

Majoritatea nuvelor scurte ale Lidiei Istrati izvorăsc, așadar, dintr-o cunoaștere concretă, amănunțită și – nu ne temem s-o spunem – adâncă a vieții, a sufletului și mentalității oamenilor.

Ion Ciocanu

Titluri pentru expoziții

Lidia Istrati – în căutarea eternă a adevărului și dreptății
Spărgătoarea tăcerilor de gheață
Starea de adevăr a prozatoarei Lidia Istrati
Un nume scris în conștiința națională
Nevinovata inimă a pomului de foc

BIBLIOGRAFIE

Opera

- BELYE** landyși: roman, rassказы / Lidia Istrati. – M.: Sov. pisatel', 1990. – 349 p.
- FAȘA** dalbă de mătase / Lidia Istrati; cop.: Camil Mihăescu. – Timișoara: Augusta, 2002. – 116 p.
- GOANĂ** după vânt: nuvele, roman / Lidia Istrati. – Ch.: Prut Internațional, 2007. – 308 p. – (Scriitori contemporani).
- NEVINOVATA** inimă: [roman, povestire, nuvelă, piesă] / Lidia Istrati. – Ch.: Cartea, 1995. – 232 p.
- SCARA**: nuvele / Lidia Istrati; prez. graf.: I. Severin. – Ch.: Hyperion, 1990. – 216 p.
- SKRIPKA**: rassказы / Lidia Istrati. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 103 p.
- TOT** mai departe: un roman cu același titlu (în 3 părți și 5 proze scurte) / Lidia Istrati; prez. graf.: O. Grădinari. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 200 p.

Referințe critice

- CIMPOI**, Mihai. Calea către sine a literaturii basarabene: [Lidia Istrati] // Cimpoi, Mihai. Basarabia sub steaua exilului. – București, 1994. – P. 107.
- CIMPOI**, Mihai. Căutarea de sine a literaturii basarabene. „Copiii anilor treizeci”: [Lidia Istrati] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 307.
- CIMPOI**, Mihai. [Lidia Istrati] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 199.
- CIOCANU**, Iulian. Proza experimentală a Lidiei Istrati / Iulian Ciocanu // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 529-532.

- GHERMAN, Victor.** Lidia Istrati / Victor Gherman // Femei din Moldova: encicl. – Ch., 2000. – P. 149.
- LIDIA Istrati** // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 103-105.
- LIDIA Istrati** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Elena Cugut, Maria Harea. – Ch., 2004. – P. 215-218.
- LIDIA Istrati** // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch.; București, 2005. – P. 411-420.
- TRIFAN, Călina.** Lidia Istrati / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 259-260.

Romancierul, eseistul, scenaristul, traducătorul Vasile Vasilache s-a născut la 4 iulie 1926, în comuna Unțești, Ungheni, în familia țăranilor Ion și Elizaveta Vasilache. A avut o copilărie frumoasă: „eram când pe casă, când într-un pom, când într-o fântână, când într-o lutărie sau pivniță...”, mărturisește într-un interviu scriitorul. Școala primară a făcut-o în Școala complementară din satul natal (1932-1937). În toamna anului 1937 este admis la Liceul Național din Iași (astăzi Liceul „Mihail Sadoveanu”). Din cauza taxei exagerate, tatăl îl transferă la Seminarul Pedagogic Universitar de pe lângă Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, transformat între timp în „Liceul de Aplicație”. Odată cu anexarea Basarabiei, întrerupe studiile, întorcându-se în satul natal. În perioada 1941-1944 urmează clasele IV-VI ale aceluiași liceu. Cu toate schimbările survenite pe parcursul școlarizării, scriitorul mărturisește: „Mie școala mi s-a părut o oază, un tărâm fericit (...) de la 6 ani premiant...”. A avut

parte de lecturi frumoase în școala Cetirenilor: „Era un felcer Alexandrov, care avea în biblioteca lui un Gorki în 30 de volume. Le-am citit de la prima până la ultima foaie, memorizându-i și o șugubață autobiografie...”. În anul 1949, în baza celor șase clase de liceu, susține examenele de admitere la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, dar în 1950 este exclus din lipsă de acte sovietice și este admis la Institutul de Cadre Didactice din Soroca (fără frecvență) la Facultatea de Limbă și Literatură. În 1952 susține extern examenele de 10 clase la Școala medie din Ungheni. După absolvirea Institutului din Soroca (1954) se reînscrie în anul III la Institutul „Ion Creangă” din Chișinău, Facultatea de Limbă și Literatură, pe care îl finisează în 1958. Scriitorul absolvește Cursurile superioare de scenaristică din Moscova (1964).

Activează în calitate de profesor și șef de studii la școlile din satele Unțești, Cetireni și Ungheni (1945-1958). Din 1958 se transferă cu serviciul la gazeta „Cultura Moldovei”, lucrând ca redactor. În perioada 1965-1971 este membru al Colegiului și redactor la studioul „Moldova-Film”. După absolvirea cursurilor de scenaristică lucrează redactor și redactor-șef al secției proză la revista „Nistru”, redactor-șef la revista „Columna” (1993-1995).

Debutează în literatură (obținând Premiul I) la revista pentru copii „Scânteia leninistă” cu povestirea *Cu obrazul cum rămâne?* (1960, „rebotezată” *Rubla*). Debutează editorial în 1960 cu două volume: cartea de proză pentru copii *Trușca* și volumul de publicistică *Răsărise un soare în vie*. Publică în continuare culegerile de nuvele *Două mere țigance* (1964), *Tăcerile casei aceleia* (1970), urmate de *Elegie pentru Ana-Maria* (1983, reeditată în 1990). Punctul culminant al creației sale epice îl constituie romanul-parabolă *Povestea cu cocoșul roșu* (1966, reeditat în 1993), care a fost apreciat de critică drept „unul din cele mai interesante romane din tot ce a dat literatura basarabeană” și drept „primul roman postmodern scris în Basarabia”. A scris și cărți pentru copii și adolescenți: *Ale tale două mâini* (1964), *Peripețiile celor doi verișori* (1981), *Mama-mare, profesora de istorie* (1988), *Navetista și pădurea* (1989), *Surâsul lui Vișnu* (1993,

2003) ș.a. În anul 2009 post-mortem apare la Editura „Litera Internațional” cartea *Verzi suntem, verzi...*, care cuprinde publicistica scriitorului din ultima perioadă a vieții: articole, tablete.

Înalt apreciată de cititori și specialiști, cartea *Povestea cu cocoșul roșu* a atras critici dure din partea autorităților comuniste, prozatorul fiind nevoit să practice traducerea, fiind și în acest domeniu un mare artist al cuvântului. Îi datorăm versiunile românești ale prozelor lui V. Șukșin *Pământeni*; V. Rasputin *Pururea adu-ți aminte* și *Adio pentru Matiora*; Al. Soljenițan *Casa Matrionei*; *Mizerabilii* de V. Hugo; *Aventurile soldatului Șveik* de J. Hašek; *Fiica căpitanului* de A. Pușkin; *Gargantua și Pantagruel* de Francois Rabelais; *Mujicii* de A. P. Cehov ș.a.

Din 1965 este Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din 1994 – al Uniunii Scriitorilor din România.

Pentru creația sa valoroasă a obținut multe ordine și premii: Laureat al festivalului cinematografic (Riga, 1969, pentru scenariul documentar *Eu și ceilalți...*), Premiul Uniunii Scriitorilor și al Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1984, pentru volumul de nuvele *Elegie pentru Ana-Maria*), Laureat al Premiului Național în Domeniul Literaturii, Artei și Arhitecturii din Moldova (1994, pentru romanul *Povestea cu cocoșul roșu* și ciclul de nuvele din volumul *Scrieri*, editat în 1986). În 2002 i se acordă Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Cavaler al Ordinului „Insigna de Onoare” (1986) și al „Ordinului Republicii” (1996, returnat în 2003 în semn de protest împotriva decorării cu acest ordin a fostului lider comunist I. Bodiul).

Se stinge din viață la 8 iulie 2008 și este înmormântat la Cimitirul Central de pe strada Armenească din Chișinău.

(T.C.)

Referințe

Umblând prin arhiva mea, mi-a venit un gând ciudat. Zic, mă, când am să mor, să-mi puneți arhiva pe piept. Cea care nu a fost publicată. Eu voi continua pe cealaltă lume.

La un moment dat am văzut cum un bondar a înnoptat într-o lalea și mi-am închipuit că e sultan. Un sultan înnoptează și laleaua a tras perdelele, obloanele. „Sunt Baiazid Fulgerul”, a zis și laleaua a surâs. Și eu ședeam și mă gândeam că, până la urmă, toată povestea asta cu o lalea, cu Baiazid înnoptând în seraiul ei, totul se încheie cu o ceapă în pământ. Iaca crugul vieții, cercul se închide.

Eu uneori am sentimentul că nu stă în mine înmagazinat timpul de anii pe care îi am, ci foarte curios, mi se pare uneori că șed epoci.

Vasile Vasilache

Vasile Vasilache este o expresie desăvârșită a arhetipalității îmbinată simbiotic cu (postmodernitatea). Nu l-a interesat lupta dintre „antici” și „moderni”, fiindu-și sieși canon și paradigmă. A practicat o scriitură, care se țese din ea însăși (să nu uităm că, etimologic, *text* trimite la *textil*, la *țesătură*). Cu Vasile Vasilache am trecut întreaga odisee sau, mai degrabă, pandemoniul perioadei postbelice, opunându-ne – împreună – procesului de înstrăinare de matricea stilistică firească, de aservire ideologică așa-zisului realism socialist și marginalizării.

Mihai Cimpoi

Vasile Vasilache a fost o prezență remarcabilă cu adevărat în cultura noastră, un „personaj” de un pitoresc inconfundabil în agora literară, întotdeauna distins și plin de farmec. Era autorul unui roman celebru, *Povestea cu cocoșul roșu*, ce a făcut epocă în literatura din acest spațiu, fisurând carcasa realismului socialist canonizat de regimul totalitar; un autor ce purta aură de „disident” nedeclarat oficial, sau, mai exact spus, un nesincronizat cu demersurile oficiale și, prin urmare, neiubit de regim; un scriitor ținut mulți, foarte mulți ani pe linie moartă, fără a fi lăsat să promoveze în rândul din față, așa cum ar fi meritat. Tocmai din aceste motive, la care se mai adaugă farmecul

personal al omului Vasilache, spiritul său colocvial deschis spre parabola filozofică pilduitoare, scriitorii de orientare necanonică, în special cei tineri, i-au purtat întotdeauna o stimă și o dragoste nedeazămințite, considerându-l un premergător distins, un reper și un partener în demersurile lor înnoitoare, nonconformiste.

Arcadie Suceveanu

A fost un caz special în urbea și literatura noastră: omul Vasilache, manierat cum era („Manierele îl fac pe om”, precept care, cică, ar fi scris pe poarta Universității din Oxford), a tins și a fost și un model de cugetare. Viața lui s-a configurat în ... destin, într-un destin remarcabil. Vasile Vasilache, prin propriul exemplu, a ținut să ne demonstreze că bătrânețea nu înseamnă decrepitudine și lipsă de sens. A fost, și cred că exprim o părere unanimă, un înțelept, de la care mirosea a parfum... parfumul cărții. Scriitorul Vasilache a izbutit performanța care nu e la îndemâna oricui: să aibă stil și să creeze un univers original, care să-l facă inconfundabil. Universul parabolic moralizator al prozelor sale (ușor, discret) te obligă să respecti viața și să iubești frumosul. Percepția fină și capacitatea de-a vorbi în „childuri”, exuberanța lingvistică, discursurile sale cu treceri dinspre literatură spre filozofie ne vor lipsi. Îl regretăm, aplecându-ne deasupra paginilor neordinare pe care ni le-a lăsat.

Călina Trifan

A fost un perfecționist, obsedat de detaliu – genul artistului „nemântuit”, sedus de propriul scris. A avut o excepțională putere creatoare, dar de scurtă respirație. A fost ostracizat, i s-a tăiat avântul după primul roman (obuzitatea - „așa ceva nu poate exista într-o societate socialistă” - și invidia culturnicilor vremii e bine cunoscută...), fiind obligat să se retragă în traduceri pentru a supraviețui. Când a revenit la scris, odată cu perestroika, n-a mai avut, cred, răbdare și nici rigoare pentru ample prospectări narrative, pentru romane-zigurat, cu o arhitectură complexă... Știu că le-a gândit, le-a și povestit prietenilor, dar nu cred că le-a și scris...

Vasile Gârneț

Impresia cea mai puternică mi-o lasă chiar scrisul lui Vasilache, țesutul acela viu, care mișcă, colcăie și care nu pare făcut de o mână de om, ci e născut de natură. Greu de confundat, imposibil de imitat.

Constantin Cheianu

Vasile Vasilache e tipul scriitorului care s-a confundat cu o singură operă – romanul „*Povestea cu cocoșul roșu*”. A excelat în descrierea unei epoci la fel de dificilă și încâlcită ca și cea pe care o traversăm astăzi: perioada imediat postbelică. A știut să transfigureze artistic tragicomicul aceluși timp prin intermediul unui limbaj original, de origine populară și esopică, degajat și totodată contorsionat. Ca și Creangă a știut să stilizeze, să fie când miezos, când ambiguu, de o manieră proprie regimurilor dictatoriale.

Grigore Chiper

Opera Domniei sale, complexă, cu straturi și substraturi ideatice profunde, va fi să cunoască și de acum înainte interpretări noi și profunde, deoarece un asemenea scriitor „școlit” la înțelepciunea umană, la cultura universală, la filozofiile lumii, un asemenea spirit, o asemenea simbioză de filozofii, de simțiri dau naștere întotdeauna unor mistere pline de sensuri și semnificații polivalente. Mistere pe care ne invită cu bunăvoință să le sesizăm, să le căutăm.

Vlad Zbârnciog

Vasile Vasilache a fost un intelectual rafinat, un spirit fascinat de tot ceea ce înseamnă cultură autentică, un prieten ales, discret și elegant, care mereu iradia căldură sufletească.

Serafim Saka

Titluri pentru expoziții

Niciodată nu mă simt mai liber decât atunci când scriu...

Scriitorul care „vorbește cum scrie și scrie cum vorbește”

Vasile Vasilache – vrăjitorul cuvintelor

Un autor ce purta aură de „disident”

Vasile Vasilache – „al doilea Creangă”

BIBLIOGRAFIE*Opera*

- BRÂNDUȘA** și cei trei leneși: povești / Vasile Vasilache; il.: S. Macovei. – Ch.: Hyperion, 1990. – 43 p.: il.
- DED** i počemučki: povesti / Vasile Vasilache; hudož.: G. Zlobin. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 62 p.: il.
- DOUĂ** mere țigance: [culeg. de povestiri] / Vasile Vasilache. – Ch.: Cartea moldovenească, 1963. – 68 p.
- ELEGIE** pentru Ana-Maria: [povestiri] / Vasile Vasilache; prez. graf.: O. Grădinari. – Ch.: Lit. artistică, 1983. – 346 p.
- ÈLEGIĂ** dlâ Anny-Marii: povesti, rasskazy / Vasile Vasilache. – M.: Sov. pisatel', 1981. – 351 p.
- MAMA**-mare profesoară de istorie: nuvelă / Vasile Vasilache; il.: Gh. Vrabie. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 94 p.: il.
- NAVETISTA** în codru: povestiri / Vasile Vasilache; il.: Eudochia Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 252 p. – (Colecție pentru elevi, studenți).
- NAVETISTA** și pădurea / Vasile Vasilache; cop.: Sergiu Stanciu. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 360 p. – (Scriitori contemporani).
- PASTORAL'** s lebedem: romany, povesti / Vasile Vasilache. – M.: Hudož. lit., 1989. – 557 p.
- PERIPEȚIILE** celor doi verișori: nuvele / Vasile Vasilache; il.: E. Camin. – Ch.: Lit. artistică, 1981. – 127 p.: il.
- POVESTEA** cu cocoșul roșu: roman / Vasile Vasilache; cop.: Floarea Țuțuianu. – București: Ed. Fundației Culturale Române, 2002. – 272 p.
- SCRIERI** alese / Vasile Vasilache; prez. graf.: O. Grădinari. – Ch.: Lit. artistică, 1986. – 569 p.
- SKAZKA** pro belogo byčka i pepel'nogo pudelâ: roman, povesti / Vasile Vasilache. – M.: Sov. pisatel', 1984. – 352 p.
- SURÂSUL** lui Vișnu / Vasile Vasilache; prez. graf.: Vladimir Zmeev. – București; Ch.: Litera Internațional, 2003. – 528 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 453).

Referințe critice

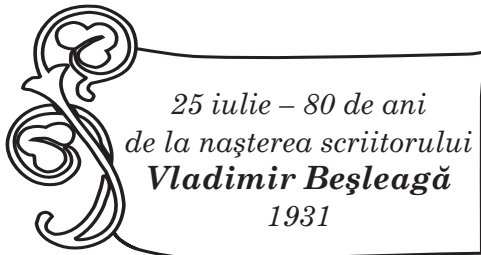
- CIOCANU, Ion.** Rigorile și splendorile prozei „rurale”: (st. asupra creației lit. a lui V. Vasilache) / Ion Ciocanu. – Ch.: Tipografia Centrală, 2000. – 152 p. – Bibliogr. select.: p. 146-147.
- BURLACU, Alexandru.** Tehnica narativă postmodernistă în „Povestea cu cocoșul roșu” de Vasile Vasilache // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări / Mihail Dolgan. – Ch., 1998. – P. 337-342.
- CIMPOI, Mihai.** Scriitorii perioadei 1955-1965 față cu „teroarea istoriei” – reabilitarea eticului și a sacralului: [Vasile Vasilache] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ch., 1996. – P. 179-181.
- CIOCANU, Ion.** Autenticitatea „ruralismului” în romanul „Povestea cu cocoșul roșu” de Vasile Vasilache // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări / Mihail Dolgan. – Ch., 1998. – P. 319-327.
- CIOCANU, Ion.** Cuvânt despre Vasile Vasilache // Ciocanu, Ion. Dincolo de literă. – Timișoara, 2002. – P. 7-10.
- CIOCANU, Ion.** Cuvânt despre Vasile Vasilache // Vasilache, Vasile. Elegie pentru Ana-Maria. – Ch., 1990. – P. 5-8.
- CIOCANU, Ion.** Realismul fantastic al lui Vasile Vasilache // Ciocanu, Ion. Salahorind...: Articole, cronici, portrete și medalioane literare. Eseuri răzlețe. – Ch., 2008. – P. 22-30.
- CIOCANU, Ion.** Vasile Vasilache // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 299-308.
- CIOCANU, Ion.** Vasile Vasilache – țăran și filozof // Ciocanu, Ion. Dreptul la critică. – Ch., 1990. – P. 280-294.
- DOLGAN, Mihail.** Vasile Vasilache: „Povestea cu cocoșul roșu” // Dolgan, Mihail. Marginalii critice. – Ch., 1973. – P. 186-190.
- GHILAȘ, Ana.** Modelul epico-etnic „bonus pastor” și romanul „Povestea cu cocoșul roșu” de Vasile Vasilache // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări / Mihail Dolgan. – Ch., 1998. – P. 327-336.
- LUNGU, Eugen.** Istoria pe un clin de tort sau vagabonzi la intersecțiile identitare: [Vasile Vasilache] // Lungu, Eugen. Spații și oglinzi. – Ch., 2009. – P. 154-159.

- MICU**, Dumitru. Proza românească în Basarabia, nordul Bucovinei și spațiul iugoslav: [Vasile Vasilache] // Micu, Dumitru. Scurtă istorie a literaturii române: Vol. 3. Perioada contemporană. Proza. – București, 1996. – P. 424.
- SAKA**, Serafim. Vasile Vasilache // Saka, Serafim. Aici. Atunci și acum: dialoguri. – Ch., 2010. – P. 177-186.
- VASILE** Vasilache // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch.; București, 2005. – P. 621-630.
- VASILE** Vasilache // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a, rev. și adăug. – Ch., 2004. – P. 392-396.
- NECHIT**, Irina. Un an fără marele scriitor: Vasile Vasilache – un accident cosmic / Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 3 iul. – P. 22.
- ROIBU**, Nicolae. Dor de Vasile Vasilache / Nicolae Roibu // Timpul. – 2009. – 30 iun. – P. 4.
- VASILE** Vasilache a fost un om care rar se naște într-o zonă anumită, într-un teritoriu: [interviu] / Vladimir Beșleagă; consemn.: Ecaterina Deleu // Flux. Ed. de vineri. – 2009. – 12 iun. – P. 8.
- BASARABIA** fără un mare scriitor și un înțelept de seamă: Vasile Vasilache // Bibliopolis. – 2008. – Nr 3. – P. 108-109.
- BURLACU**, Alexandru. Tehnica narativă în „Povestea...” lui Vasile Vasilache / Alexandru Burlacu // Semn. – 2008. – Nr 1. – P. 18-20.
- CIMPOI**, Mihai. Cercul și scara („înțărămarea și contrapunctarea”) / Mihai Cimpoi // Semn. – 2008. – Nr 1. – P. 11-12.
- DUMBRĂVEANU**, Victor. Maestrul dintr-un leaț cu tata / Victor Dumbrăveanu // Moldova. – 2008. – Nr 9. – P. 38.
- GALAICU-PĂUN**, Emilian. Povestea (vorbei) cu cocoșul roșu / Emilian Galaicu-Păun // Semn. – 2008. – Nr 1. – P. 16-17.
- GHILAȘ**, Ana. Lunile textului: [Vasile Vasilache] / Ana Ghilaș // Semn. – 2008. – Nr 1. – P. 21-23.
- PROCA**, Ion. Rostiri din gura lui de aur...: [Vasile Vasilache] / Ion Proca // Glasul Națiunii: rev. reîntregirii neamului. – 2008. – 1 febr. – P. 8.
- ȚOPA**, Tudor. Apostol în literatură: [Vasile Vasilache] / Tudor Țopa // Glasul Națiunii: rev. reîntregirii neamului. – 2008. – 17 iul. – P. 2.

- POPUȘOI**, Liliana. O să sărbătoresc jubileul la 100 de ani: [Vasile Vasilache] / Liliana Popușoi // Flux. Cotidian Național. – 2007. – 4 iul. – P. 4.
- AVEM** o viață scurtă și nu reținem cum râde timpul de noi: [dialog] / Vasile Vasilache, Ecaterina Deleu // Flux. Ed. de vineri. – 2006. – 22 dec. – P. 4.
- POHILĂ**, Vlad. Romanul „Povestea cu cocoșul roșu” la 40 de ani / Vlad Pohilă // Jurnal de Chișinău. – 2006. – 4 iul. – P. 10.
- POVESTEA** cu vrăjitorul de cuvinte: [interviu] / Vasile Vasilache, Dinu Rusu // Natura. – 2006. – Nr 8. – P. 5.
- VASILE** Vasilache: (biogr.) // Timpul. – 2006. – 30 iun. – P. 2.
- VASILE** Vasilache – 80 // Alunelul. – 2006. – Nr 5/6. – P. 8.
- VIATA** este o îndeletnicire de gănganie...: [interviu] / Vasile Vasilache, Luminița Popa // Phoenix. – 2006. – Nr 23/24. – P. 30-31.

Documente audiovizuale și electronice

- VASILE** Vasilache: de la Wikipedia, enciclopedia liberă [resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/vasile_vasilache
- VASILE** Vasilache (scriitor): de la Wikipedia, enciclopedia liberă [resursă electronică] // [http://ro.wikipedia.org/wiki/vasile_vasilache_\(scriitor\)](http://ro.wikipedia.org/wiki/vasile_vasilache_(scriitor))

Romancier cu o vocație modernă și profundă, preocupat de problemele majore ale existenței umane, Vladimir Beșleagă se situează printre scriitorii reprezentativi ai literaturii din Basarabia. S-a născut în s. Mălăiești, Grigoriopol, în familia lui Vasile și a Eugeniei Beșleagă. Urmează școala medie în localitatea natală: „...am avut o copilărie norocoasă, dar nu din considerentul că orice copilărie este o vârstă de aur a omului, ci pentru că am avut parte de aproape trei ani de școală românească în timpul războiului (am făcut clasa a

patra primară și două clase de liceu), am avut acces la cartea românească...”. Această perioadă a fost marcată și de primele cărți care le-a descoperit: „...am descoperit, în pod, una din cărțile care m-au marcat...” *„Dersu Uzala”* de scriitorul naturalist Arseniev. A doua carte a fost *„Robinson Crusoe”* de Daniel Defoe. Ceea ce mi s-a imprimat adânc în memorie și în suflet și, cred, m-a modelat într-o măsură au fost *„Viațile Sfinților”*(...) Cred că de la acele lecturi provine puterea mea de luptă cu propriile scăderi și slăbiciuni. Dar fascinația cea mai mare asupra imaginației mele de copil a produs-o basmul *„Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”* de Petre Ispirescu”. După terminarea școlii medii (cu medalie de aur) își depune actele de înscriere la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova (promoția 1955). Face doctoratul la aceeași instituție, având ca temă de studiu *„Liviu Rebreanu, romancier”*. Pe parcursul anilor deține diverse funcții: redactor la revistele „Scânteia leninistă” și „Cultura Moldovei”, secretar al Uniunii Scriitorilor (1971-1976), redactor-șef adjunct la revista „Nistru” (1977-1982), director al Muzeului Republican de Literatură „D. Cantemir” (1988), membru al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor, deputat în prima legislatură a Parlamentului Republicii Moldova (1990-1993).

Începe să scrie în anii de școală, compune poezii, își încearcă puterile în proză și dramaturgie: *„De la vreo 16 ani, din clasa a opta, am început să versuiesc. La început a fost o simplă joacă (...) Cum pe acele vremuri cărți de citit nu se prea găseau, le inventam eu. În clasele următoare am fondat un cerc literar, la care încercam să cunoaștem lucruri elementare de teorie literară...”*. Primele poezii publicate îi apar în ziarul raional. *„Adevăratul debut în literatură a venit ... pe la treizeci de ani. Parcursesem o lungă perioadă de ucenicie, în care au încăput anii de studenție, cei de doctorantură, anii de ziaristică...”*. Debutează editorial cu o culegere de povestioare pentru cei mici, *Zbânțuilă*, apărută în 1956, după care editează și alte cărți pentru copii: *Vacanța mea* (1959), *Buftea* (1962), *Gălușca lui Ilușca* (1963), *Vrei să zbori la Lună?* (1964), *Dirimaga* (2009).

Prozele scurte incluse în volumul *La fântâna Leahului* (1963) preceadă apariția unor scrieri în proză pentru adulți, intrate ulterior și în lectura

adolescenților. Romanul *Zbor frânt* (1966, reeditat în 1997), în care se vorbește despre război dintr-un unghi de vedere principial nou, semnifică o etapă de cotitură în creația autorului. În perioada 1969-1973 scrie câteva narațiuni, a căror editare, însă, este tergiversată de cenzură: romanul *Noaptea a treia* va apărea abia după 18 ani, în 1988, sub titlul *Viața și moartea nefericitului Filimon sau anevoioasa cale a cunoașterii de sine*, iar manuscrisul din 1973, *Prima ninsoare*, va fi editat în 1979 cu titlul modificat *Ignat și Ana*. Narațiunea din *Zbor frânt* va fi continuată într-o cronică de familie, *Nepotul*, scrisă în 1973, dar editată în 1976 cu titlul – iarăși schimbat de cenzură – *Acasă* (versiunea inițială va fi restabilită într-o reeditare a romanului din 1993). Mai scrie romanul pentru adolescenți *Durere* (1979), precum și primele două părți dintr-o proiectată trilogie despre Miron Costin: *Sânge pe zăpadă* (1985) și *Cumplite vremi* (1990, reeditată în 2003). În 2002 apare *Jurnal 1986-1988*, iar în 2006 apar mai multe cărți: *Dialoguri literare*, *Hoții din apartamente*, *Țipătul lăstunului*, *Cruci rasturnate de regim*, *Mănăstirea Răciula, 1959* – lucrare de o deosebită importanță istorică, fiind și un omagiu adus celor care, în perioada ateismului sovietic, și-au păstrat intactă credința și au luptat pentru ea, în schimb fiind răsplătiți cu ani îndelungați de închisoare. Este o carte-reabilitare, care infirmă ideea clișeizată că am fi trecut prin istorie ca o masă mioritică nezlăbivă, placidă și necuvântătoare, fără reacție la agresiunea din afară, e un studiu-document. În 2008 apare cartea *Conștiința națională sub regimul comunist totalitar (1956-1963)*.

Ca traducător s-a realizat prin tălmăcirea celebrului roman antic pastoral *Dafnis și Cloe* de Longos și a nemuritoarei opere a lui Erasmus din Rotterdam *Laudă Prostiei*. Este prezent și în publicistică, semnând în ultimii ani numeroase tablete, eseuri, reflecții și note memorialistice în diverse publicații periodice.

I s-a acordat Premiul de Stat al RSSM (1978, pentru romanul *Acasă*), Premiul „George Bacovia” al revistei „Ateneu” din Bacău (1993). În 1991 i se conferă titlul onorific de Scriitor al Poporului, iar în 1996 – Ordinul Republicii (returnat în 2003 în semn de protest împotriva decorării cu acest ordin a fostului lider comunist I. Bodiul), Premiul de Excelență (2004).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1965) și membru al Uniunii Scriitorilor din România (1994).

(T.C.)

Referințe

*...cu fiecă zi sufletul meu
se mută să trăiască în cuvinte
în rânduri de carte
acolo mă puteți găsi
voi
cei ce veți veni mai târziu
când nu voi mai fi pe lume
în rânduri lungi de carte în cuvinte...*

*...numai atunci
Știu să trăiesc
Când îmi bate inima
Atunci când se zbate puternic
Ca un tretin
Atunci când se desface în zori
ca o floare
atunci când tremură de furie
văzând impostura
atunci când sângerează
pentru un vis distrus
sau un suflet ce se vinde
numai atunci trăiesc
numai atunci
trăiesc
numai atunci...*

... O, ce mult aş vrea,
Înainte de-a închide ochii
Pentru totdeauna,
Să scriu o carte a cărţilor nescrise...

...uite-o lumea
e toată în faţa ta
poţi face cu ea orice doreşti
vrei trăieşte în ea nu vrei părăseşte-o
iar de nu ți-e pe plac
și nici nu te înduri a o lăsa
apucă-te de-o frământă ca
pe un boț de lut
fă-ți din el un ulcior
și umple-l cu visele și
lacrimile tale...

Când va fi să închid ochii, singurul meu regret va fi că mi-au rămas atâtea cărți necitite. Și un alt regret: că nu am avut parte la vremea mea, în copilărie și adolescență, de o educație muzicală, de instrumente muzicale, pentru că amar mi-a fost și îmi este dragă muzica....

Vladimir Beșleagă

De peste sat pe semenii tăi buni,
Cu drag, ba uneori și cu DURERE
ACASĂ-i chemi, la baștină-i aduni
Să-și simtă rădăcinile severe (...)
De la FÂNTÂNA LEAHULUI răsai,
Dintr-un izvor cu apă cristalină,
Seninul ei pe mari și mici i-alină
Și le aprinde-n cale flori de mai.

Alexandru Donos

Prin făptura lui, parcă de copil poznaș, murmură pacea adâncă a râurilor de șes. Și alături de suflarea memoriei sale semnul de strigare se rotungește în chip de bob, de literă, de început... Adevărul vieții îl doare și poate anume de asta sufletul îl stăpânește lungimi și înălțimi imposibile... În fiecare bulgăre de pământ aude și simte cum dă în ramuri prezentul, viitorul. Și trecutul... Din chipul casei părintești și-a zămislit oglinda, să-și vadă inima, apoi și umbra. Și tăcerea.

Iacob Burghiu

Este romancierul cu o vocație narativă modernă și profundă, într-o literatură dominată de poeți. Ca stil și deschidere, se află la antipodul tradiționalistului și oportunistului Ion Druță, cu care se găsește în concurență la vârful ierarhiei...

Ion Simuț

A stăpânit și, slavă Domnului, stăpânește și în continuare cuvântul într-un mod absolut remarcabil. Scrie distins. Fiind un fin observator al psihologiei oamenilor, a reușit să le desprindă „casetele lor secrete” și să scoată în evidență tot ce este de neînțeles, contradictoriu și inadmisibil în om și în destinul lui. Și-a făcut o îndeletnicire din a căuta „printre fraze și cioburi ceva întreg – eul”. Chiar dacă prozatorul merge pe linia investigării „biografiei interne”, el țintește, de fapt, în realități și timpuri, în care „umanismul se întoarce împotriva omului (...). Vladimir Beșleagă este omul care își pune întrebări și caută răspunsuri în scris. Integrând realitatea în Text, el caută astfel s-o ia în stăpânire. O face în cunoștință de cauză și cu energia și ambiția unui adolescent. E prezent în toate activitățile scriitoricești, la fel și în toată claviatura literaturii: proză, eseu, poezie...

Călina Trifan

Titluri pentru expoziții

...rătăcesc printre ierburi și vorbe...

...fința mea adevărată e doar noapte împărțată

...am ascultat întotdeauna de vocea mea interioară

Vladimir Beșleagă – artistul cuvântului

BIBLIOGRAFIE*Opera*

- ACASĂ:** roman / Vladimir Beșleagă. – Ch.: Lit. artistică, 1984. – 352 p. – (Biblioteca școlarului).
- CRUCI** răsturnate de regim. Mănăstirea Răciula, 1959 / Vladimir Beșleagă; cop.: Sergiu Stanciu. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 327 p.
- CUMPLITE** vremi: roman / Vladimir Beșleagă; il.: Alex Ussow. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2003. – 704 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 468).
- DIRIMAGA:** povestiri / Vladimir Beșleagă; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2009. – 32 p.: il.
- DURERE:** roman / Vladimir Beșleagă; il.: Eudochia Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 228 p.; 16 f. fotogr.
- HOȚII** din apartamente: povestiri / Vladimir Beșleagă; cop.: Sergiu Stanciu. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 367 p. – (Scriitori contemporani).
- NEPOTUL** / Vladimir Beșleagă; cop.: Vladimir Zmeev. – Ch.: Litera, 1998. – 264 p.
- SÂNGE** pe zăpadă: roman / Vladimir Beșleagă; prez. graf.: Iurie Iazan; cop.: Ion Severin; postf.: V. Badiu. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 268 p.
- ȚIPĂTUL** lăstunului / Vladimir Beșleagă; alcăt.: Andrei Țurcanu; cop.: Vitălie Coroban. – Ch.: Cartier, 2006. – 75 p. – (Rotonda: Poezie).
- VIAȚA** și moartea nefericitului Filimon sau anevoioasa cale a cunoașterii de sine: poem tragic / Vladimir Beșleagă; prez. graf.: Andrei Țurcanu; pref.: Mihai Cimpoi. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 214 p.
- ZBOR** frânt; Ignat și Ana: romane / Vladimir Beșleagă; prez. graf.: Vladimir Zmeev; il.: Alex Ussow. – Ed. a 2-a. – București; Ch.: Litera Internațional, 2004. – 544 p.: il. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 522).
- ZBOR** frânt; Pădurea albastră; Cel de-al treilea dacă ar fi fost acolo; Viața și moartea nefericitului Filimon: romane, nuvele / Vladimir Beșleagă; prez. graf.: M. Bacinschi. – Ch.: Hyperion, 1992. – 464 p.

Referințe critice

- BURLACU**, Alexandru. Vladimir Beșleagă: po(i)etica romanului / Alexandru Burlacu; prez. graf.: Igor Condrea. – Ch.: Gunivas, 2009. – 124 p. – (Proza basarabeană din sec. al XX-lea: Text. Context. Intertext).

- BANTOȘ**, Ana. Vladimir Beșleagă. Vocația suferinței // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului. – Ch., 2006. – P. 118-121.
- BILEȚCHI**, Nicolae. Vladimir Beșleagă: romanul de sondaj psihologic al timpului interior / Nicolae Bilețchi // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 491-503.
- CENUȘĂ**, Felicia. Parabolă și psihanaliză în romanul „Viața și moartea nefericului Filimon...” de Vladimir Beșleagă / Felicia Cenușă // Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană. Vol. 2. – Ch., 2003. – P. 107-117.
- CIMPOI**, Mihai. Căutarea de sine a literaturii basarabene. „Copiii anilor treizeci”: [Vladimir Beșleagă] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 2-a, rev. și adăug. – Ch., 1997. – P. 199-200.
- CIOCANU**, Ion. Vladimir Beșleagă // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 325-335.
- CIOCANU**, Ion. Vladimir Beșleagă sau demnitatea scrisului // Ciocanu, Ion. Dincolo de literă: (incursiuni critice în procesul literar contemporan). – Timișoara, 2002. – P. 21-32.
- LUNGU**, Eugen. Anul Beșleagă // Lungu, Eugen. Spații și oglinzi. – Ch., 2009. – P. 169-180.
- REFERINȚE** istorico-literare: [Vladimir Beșleagă] // Beșleagă, Vladimir. Cumplite vremi. – Ch., 2003. – P. 690-696.
- SAKA**, Serafim. Vladimir Beșleagă // Saka, Serafim. Aici. Atunci și acum: dialoguri. – Ch., 2010. – P. 53-57.
- ȘVEȚ**, Maria. Vladimir Beșleagă / Maria Șveț // Calendar Național 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 233-234.
- TABEL** cronologic: [Vladimir Beșleagă] // Beșleagă, Vladimir. Cumplite vremi. – București; Ch., 2003. – P. 7-16.
- VLADIMIR** Beșleagă // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 110-114.
- VLADIMIR** Beșleagă // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 1: A / B / Academia Română. – București, 2004. – P. 496-498.
- VLADIMIR** Beșleagă // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch., 2005. – P. 11-24.
- VLADIMIR** Beșleagă: „Dacă n-aș crede în omenie n-ar mai face să trăiesc”: (în dialog: Anatolie Gondiu, Vladimir Beșleagă) // Focul din verb / alcăt.: Nicolae Roibu. – Ch., 1991. – P. 242-270.

- VLADIMIR** Beșleagă // Literatura română: dicționar-antologie de istorie și teorie literară / alcăt.: Lora Bucătaru. – Ed. a 3-a rev. și adăug. – Ch., 2003. – P. 68-71.
- VLADIMIR** Beșleagă // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 21-27.
- COGUT**, Sergiu. O abordare din perspectivă dialogică a romanului „Zbor frânt” de Vl. Beșleagă / Sergiu Cogut // Bibliopolis. – 2009. – Nr 3. – P. 99-102.
- DECERNAREA** premiilor Uniunii Scriitorilor din Moldova: [Vladimir Beșleagă] // Lit. și arta. – 2009. – 21 mai. – P. 8.
- NECHIT**, Irina. Deschideți dosarele securității: [Piesa lui Vladimir Beșleagă „Morții cei vii și viii cei morți”] / Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 11 dec. – P. 16.
- PIESA** „Morții cei vii și viii cei morți” de Vladimir Beșleagă la Atelierul de Dramaturgie al Naționalului // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 24 noiembr. – P. 10.
- ȚURCANU**, Lucia. Proza lui Vladimir Beșleagă, din nou în actualitate / Lucia Țurcanu // Semn. – 2009. – Nr 4. – P. 20-21.
- GHILAȘ**, Ana. Sub semnul lui „anima”: [imaginea mamei în romanele lui Vladimir Beșleagă] / Ana Ghilaș // Semn. – 2008. – Nr 2. – P. 15-17.

Dedicații lirice

- BOȚU**, Pavel. Coborâm, prietene...: pentru Vladimir Beșleagă // Boțu, Pavel. Lemn ceresc. – Ch., 2002. – P. 100.
- DABIJA**, Nicolae. Lăsați salcâmul...: lui Vladimir Beșleagă // Cartea Naturii: antologie. – Ch., 2007. – P. 51-52; Dabija, Nicolae. Fotograful de fulgere. – București, 1998. – P. 81-82.
- GHEORGHITĂ**, Ion. Lângă apă lină: lui Vladimir Beșleagă, la el acasă // Aduceri aminte / select.: Ianoș Țurcanu. – Ch., 1996. – P. 32-33.
- HADÂRCĂ**, Ion. Artera Zen: maestrului Vladimir Beșleagă // Hadârcă, Ion. Artera Zen. – Ch., 2006. – P. 32.
- HADÂRCĂ**, Ion. Expres-referat: pentru Vladimir Beșleagă // Hadârcă, Ion. Albe cetățile negre. – Ch., 1999. – P. 26.
- VIERU**, Grigore. Acolo...: lui Vladimir Beșleagă / Grigore Vieru // Limba Română. – 2003. – Nr 4/5. – P. 48.

Documente audiovizuale și electronice

BEȘLEAGĂ, Vladimir. Nepotul; Zbor frânt; Ignat și Ana [resursa electronică] / Vladimir Beșleagă // Literatura română. – Ch.: Litera; București: Litera Internațional, [s.a.]. – 1 CD. – (Biblioteca școlarăului).

VLADIMIR Beșleagă [resursă electronică] // <http://www.preferatele.com/docs/romana/22/vladimir-beșleaga14.php>

„Romanticul (întârziat? modern? postmodern?)” s-a născut „într-un sat binecuvântat de Dumnezeu” Pelinia, Râșcani, în data de 26 iulie 1951. A avut „o copilărie fericită, plină de prospețime și elan sufletesc, de recuperarea romantică a realității...”. După absolvirea școlii medii din satul natal, mai mult la „insistența mamei,” viitorul poet se înscrie la Colegiul de medicină din orașul Bălți (1966). După terminarea studiilor, își face serviciul militar. În perioada 1972-1976 continuă studiile la Institutul de Medicină din Krasnodar, Rusia, iar în 1980 devine licențiat, fără frecvență, al Institutului de Literatură Universală „Maxim Gorki” din Moscova. În diferite perioade de timp activează la Centrul de pregătire și antrenamente speciale al piloților și cosmonauților din orașul Soci; activează ca redactor la revistele „Moment poetic”, „Trei iezi”, „Aduceri-aminte”, „2 ore + 3 iezi”. Din 1992 lucrează la Departamentul Cultură al Primăriei Municipiului Chișinău.

Dragostea pentru scris a avut-o încă din copilărie. În perioada studenției scrie „tezele la latină în versuri”, frecventează cenacluri literare, face cunoștință cu personalități remarcabile din lumea scriitoricească. În anii serviciului militar publică în ziare și reviste. Debutează în anul 1974 în revista „Moldova”. Debutul editorial se produce în 1994 cu cartea *Oglinda stranie*,

după care au urmat alte volume de versuri, aforisme, epigrame: *Insomnii* (1996), *Oră de anatomie* (1995), *Ploaie la plus infinit* (1996), *Contur* (1997), *Cioburi de cristal* (2000), *Deprindere inutilă* (2000), *Songuri de buzunar* (2000), *Priviri în oglindă* (2001), *Apropo* (2001), *Și atât* (2001), *Liniște nu va mai fi* (2002), *Tatuaje pe nisip* (2003), *Eu + tu... sau încă o dată despre dragoste* (2003), *Gânduri printre rânduri* (2005), *Carte de dragoste* (2005), *Inimometru* (2005), *Cugetări de astăzi și de ieri* (2006), *Brevete pentru eternitate* (2006), *Omul Mării* (2007), *Izgonirea din Eden* (2008).

A scris mai multe cărți pentru copii: *În palat la Verde Împărat* (1993), *Doi lei* (1996), *Fulgul fermecat* (1997), *Cântec de-nceput* (1998), *Motanul-navigator* (1997), *Alfabetul vesel* (1998), *Insula Madagascar* (2001), *Animale sentimentale* (2001), *Măscărici și Mâzgălici* (2001), *Iepurașul Timică* (2001), *Șoriceii Gilly, Milly, Gally* (2001), *Ghiocelul și buburuza* (2001), *Pițigoii în ciubote* (2002), *Cucul cu cucui* (2003), *Bravo, Mieunache !..* (2005), *Șoricelul educat* (2006), *O girafă supărată* (2008), *Un elefant în vagonul-restaurant* (2009), *Melcii nu citesc ziare* (2010), carte-surpriză oferită în dar copiilor în cadrul ediției a XIV-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău. În anul 2006 Filiala „Transilvania” a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” elaborează *Bibliografia Ianoș Țurcanu*. Autor a peste 500 de texte de cântece de muzică ușoară, populară și cântece pentru copii.

Deținătorul Premiului Bibliotecii Naționale (1995) pentru placheta *Oglinda stranie*, al Premiului Uniunii Scriitorilor (2001) pentru cartea *Insula Madagascar*. În cadrul ediției a VIII-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău (2004) i s-a acordat Diploma de mențiune pentru cartea *Cucul cu cucui*, iar la ediția a IX-a a Salonului din 2005 – Premiul Bibliotecii „Gh. Asachi” din Iași pentru cartea *Bravo, Mieunache!* (2005). În anul 2008, la ediția a XII-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău, cartea *O girafă supărată* obține Premiul „Simpatia copiilor”, iar la ediția a XIII-a a aceluiași Salon (2009) – Premiul „Cartea anului” pentru *Un elefant în vagonul-restaurant*.

(T.C.)

Referințe

*Alb, de-aș avea mai multe vieți.
Nu m-aș desparte niciodată
De lumea asta inundată
De muzică și de tristeți!*

*Viața mea e din cuvinte
Nu mai pot scăpa de ele:
Păzitoare-a celor sfinte
Din aducerile aminte,
Păzitoare-a celor bune
De prin vis și rugăciune...*

*Mâine voi aduna iluziile toate,
Voi aduna temerile fragile,
Trădările, singurătatea, versul
Și voi înălța în dreptul
Bătrânelor catarge
O casă pentru speranțe și lumină.*

*Nu cred vorbelor care știi doar să presupună.
De răsuflarea fluturilor nu-mi este teamă.
Mi-am spălat sufletul cu poezie de seamă
Și golul îl acopăr cu multă furtună.*

Ianoș Țurcanu

...Din versurile sale se înalță inspirații cantilene și imagini deschise profundelor emoții. Cuvântul a învins și poezia se înfățișează cititorului în toată candoarea. Creatorul ei poate să spună fără ezitare: Să ținem bine minte – Cuvântul suntem noi!

Victor Petrescu

Alese cu gust, poeziile lui Ianoș Țurcanu plac prin firescul situațiilor imaginate de autor, prin spontaneitatea replicilor și, în genere, prin caracterul antrenant al dialogurilor, prin mesajul lor etic, nu însă și didacticist.

Raisa Coșcodan

Împărtășind taine și sugerând adevăruri pe care numai Poezia le poate întrevădea și dezvălui, creația sa închide în claritatea rostirii ei o continuă vibrație a nervilor și o solemnitate a emoțiilor care o particularizează.

Ion Mărgineanu

Titluri pentru expoziții

Cu mii de fire nevăzute sunt legat de lume...

Poetul „prăvăliei ce vinde melancolie”

„Un romantic (întârziat? modern? postmodern?)”

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ALFABETUL** vesel / Ianoș Țurcanu; des.: Vasile Movileanu. – Ch.: Grafema Libris, 2008. – 31 p.: il.
- ANIMALE** sentimentale / Ianoș Țurcanu; il.: Stela Damaschin. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră).
- APROPO** / Ianoș Țurcanu; des.: Dragoș Popa Miu. – Ch.: Șearec, 2001. – 56 p.: il.
- BRAVO**, Mieunache! / Ianoș Țurcanu; il.: Sergiu Gavriliță. – Ch.: Grafema Libris, 2005. – 56 p.: il.
- BREVETE** pentru eternitate: [aforisme] / Ianoș Țurcanu. – Ch.: Grafema Libris, 2006. – 104 p.
- CÂNTEC** de-nceput / Ianoș Țurcanu; muz.: Daria Radu; pict.: Alexandru Malearenco. – Ch.: Iulian, 1997. – 61 p.: il.
- CE** ascund cuvintele / Ianoș Țurcanu; pict.: Vasile Movileanu. – Ch.: Grafema Libris, 2008. – 36 p.: il.
- CIOBURI** de cristal / Ianoș Țurcanu; des.: Iulian Filip. – Ch.: Presa, 2000. – 48 p.: il.

- GÂNDURI** printre rânduri: [aforisme, maxime] / Ianoș Țurcanu; il.: Dorian Conea. – Ch.: Princeps, 2005. – 80 p.
- INIMOMETRU:** poezii / Ianoș Țurcanu; il.: Inga Edu. – [România], [2005]. – 120 p.: il. – (Poeți basarabeni contemporani).
- IZGONIREA** din Eden: versuri și aforisme / Ianoș Țurcanu; il.: Ana Manole. – Ch.: Reclama, 2008. – 220 p.: il.
- LINIȘTE** nu va mai fi: [poezii] / Ianoș Țurcanu. – Ch.: Gunivas, 2002. – 168 p.
- MELCII** nu citesc ziare / Ianoș Țurcanu; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2010. – 23 p.: il.
- O GIRAFĂ** supărată / Ianoș Țurcanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2008. – 32 p.: il.
- OMUL** Mării / Ianoș Țurcanu; pict.: Mariana Ștefanet. – Ch.: Grafema Libris, 2007. – 152 p.: il.
- PITİGOIUL** în ciubote: poezii și aforisme pentru copii de toate vârstele / Ianoș Țurcanu. – Ch.: Tipografia Centrală, 2002. – 32 p.
- ȘORICELUL** educat: poezii / Ianoș Țurcanu; il.: Tatiana Davâdova. – Ploiești: [s.n.], 2006. – 8 p.: il.
- UN** elefant în vagonul-restaurant / Ianoș Țurcanu; des.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2009. – 32 p.: il.

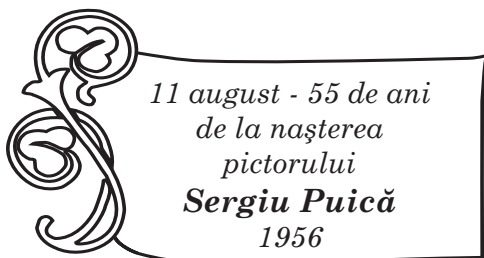
Referințe critice

- IANOȘ Țurcanu:** biobibliogr. / Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”; alcăt.: L. Capița. – Ch.: Museum, 2006. – 80 p.
- CIMPOI, Mihai.** Generația „ochiului al treilea” (reabilitarea esteticului): [Ianoș Țurcanu] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 359.
- CIMPOI, Mihai.** [Ianoș Țurcanu] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 226.
- IANOȘ Țurcanu** // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 115-118.
- IANOȘ Țurcanu** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Elena Cugut, Maria Harea. – Ch., 2004. – P. 376-379.

- SASU**, Aurel. Țurcanu Ianoș // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române. Vol. 2. – Pitești, 2006. – P. 761.
- ZBÂRCIOG**, Vlad. Ianoș Țurcanu / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 455-456.
- BUSUIOC**, Nicolae. Izgonirea din Eden / Nicolae Busuioc // Dacia literară. – 2009. – Nr 4. – P. 60.
- IANOȘ** Țurcanu // „a”MIC”. – 2009. – Nr 5/6. – Supl.
- JOSU**, Nina. Un poet al iubirii / Nina Josu // Lit. și arta. – 2009. – 12 mart. – P. 4.
- ROGAC**, Raisa. Carte scrisă cu arcușul sângelui: [„Izgonirea din Eden”] / Raisa Rogac // Glasul Națiunii. – 2008. – 13 noiembr. – P. 13.
- ROTARU**, Cristina. Întâlnire de suflet cu Ianoș Țurcanu / Cristina Rotaru // Capitala. – 2008. – 11 apr. – P. 13.
- ROGAC**, Raisa. Creionări la portretul unui poet / Raisa Rogac, Ecaterina Rezina // Florile dalbe. – 2007. – 8 noiembr. – P. 2.

Documente audiovizuale și electronice

- ȚURCANU**, I. O chitară cântă iar [înregistr. audio] / text: I. Țurcanu; muz.: A. Vdovicenco; interpr.: Ana Barbu // Să cântăm iubirea. Vol. 1. – Ch.: Trimedial SRL, 2007. – 1 CD.
- ȚURCANU**, I. Până nu-i prea târziu [înregistr. audio] / text: I. Țurcanu; muz.: A. Vdovicenco; interpr.: Gh. Țopa // Să cântăm iubirea. Vol. 1. – Ch.: Trimedial SRL, 2007. – 1 CD.
- ȚURCANU**, I. Samba [înregistr. audio] / text: I. Țurcanu; muz.: V. Dașevski; interpr.: L. Busuioc // Busuioc, Larisa. Love Stores. – Ch.: [s.n.], [s.a.]. – 1 CD.
- AUTOPORTRET** [resursă electronică] // <http://www.Hasdeu.md/ro/turcanu/autoportret.shtml>
- IANOȘ** Țurcanu [resursă electronică] // <http://www.sst.bibliotheca.ro/membri/turcanu.html>
- IANOȘ** Țurcanu: biobibliogr. [resursă electronică] // <http://www.hasdeu.md/ro/turcanu/cuprins.shtml>
- ȚURCANU**, Ianoș [resursă electronică] // <http://www.uniuneascriitorilor.md/fise-sv>

Pictor-ilustrator de carte pentru copii, caricaturist, grafician, Sergiu Puică s-a impus în atenția iubitorilor de frumos din Moldova și de peste hotarele ei prin originalitate, inventivitate, umor deosebit.

Sergiu Puică s-a născut la 11 august 1956, în comuna Seliște, Nisporeni. A studiat la Colegiul republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală” din Chișinău. A lucrat ca scenograf, redactor artistic, caricaturist. Centrul Expozitional „Constantin Brâncuși” a găzduit numeroase expoziții, unde artistul plastic Sergiu Puică a vădit un discurs grafic remarcabil. Pictorul e în apele sale în diferite tehnici și genuri, a expus sute de lucrări la Chișinău, Iași, București, Galați: grafică de șevalet, ilustrații de carte și caricaturi. Ciclurile *Oameni și păsări* și *Prim-plan*, lucrate în perioada 1999-2006, oferă o imagine de ansamblu asupra creației artistului. Este un inovator în abordarea noilor tehnologii, uimește privitorii prin valențele nebănuite, obținute cu ajutorul calculatorului.

Dăruit cu har comic, nu se sinchisește să specifice umorul efervescent în titluri: *Crâmpoie din arta pupatului*, *Sărutul din culise*. O formă plastică de excepție, care-i vine mănușă, ne trimite cu gândul către formele geometrizzate, cubiste: *Fata din tavernă*, *Oameni debusolați*, *Adulmecarea cafelei* etc. Pentru colegii de breaslă, Sergiu Puică rămâne a fi un romantic incurabil, liber în căutarile sale artistice, descătușat și neînregimentat.

Pe firmamentul artei plastice autohtone, fenomenul artistic Sergiu Puică reprezintă ineditul, pictorul reușind să îmbine organic suflul sublimului și al grotescului – fațete caracteristice artei populare. Publicul e surprins de încercarea artistului de a împleti elementul tradițional cu forme ușor hazar-

date, moderne sau chiar șocante, unde grotescul potențează mesajul cifrat. În unele lucrări, autorul porneste de la tradiție, de la un Brâncuși, ca idee, mesaj, linie, și ajunge la Dali, Picasso, la modernism și ultramodernism.

Laureat al mai multor concursuri naționale și internaționale de caricatură și ilustrație de carte. În 2004 s-a învrednicit de Diploma Andersen, acordată de către Consiliul Internațional al cărții pentru copii din Cape-Town, Africa de Sud, pentru realizarea a peste opt sute de desene la cartea *Primul meu dicționar*.

(L.T.)

Referințe

Ilustrațiile lui sunt niște povești în imagini. Căci numai poveștile pot purta o asemenea încărcătură de bunătate, sinceritate, optimism, încredere în forțele proprii.

Leo Bordeianu

Sergiu Puică este un artist care privește lumea cu zâmbet. Aceasta e marca creației dumisale. Nu poate fi trecută cu vederea nici munca lui ca ilustrator, pe care a profesat-o cu desăvârșire de-a lungul anilor, devenind laureat al numeroase premii pentru ilustrația de carte.

Tudor Zbârnea

Imaginile plastice de mare talent și vigoare poartă amprenta inspirației, indiferent de genul plastic în care sunt create.

Eliza Vasilache

Titluri pentru expoziții

Artist care privește lumea cu zâmbetul în ochi
Arta în preajma căreia te simți bine
De la Brâncuși către Dali și Picasso
Un pictor al stărilor de spirit
Un creator al universului copilăriei
Pictorul poveștilor în imagini

BIBLIOGRAFIE*Opera*

- ABC** și 1, 2, 3: Carte pentru bobocel: material didactic pentru citit-scris și matematică / Arcadie Suceveanu, Valentina Lungu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1996. – 68 p.: il.
- ALA**, bala, portocala: texte folclorice / il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 8 p.: il. – (Să crești mare!).
- BUSUIOC**, Aureliu. Marele Rățoi Max / Aureliu Busuioc; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 24 p.: il.
- COLESNIC**, Iurie. Necazul ariciului / Iurie Colesnic; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. – (Micile Americi).
- DELEANU**, Liviu. Un vagon de jucării / Liviu Deleanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. – (Micile Americi).
- DUMBRĂVEANU**, Victor. Goangele Dădiței: [povestiri] / Victor Dumbrăveanu; des.: Sergiu Puică. – Ch.: Bons Offices, [2009]. – 84 p.: il.
- ERȘOV**, P. Căluțul năzdrăvan: poveste / P. Eršov; trad.: V. Rusu; pict.: Sergiu Puică. – Ch.: Causa Mundi, 2005. – 88 p.: il.
- FARAGO**, Elena. Sfatul degetelor / Elena Farago; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. – (Micile Americi).
- FILIP**, Iulian. Din neamul lui Păcală / Iulian Filip; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. – (Micile Americi).
- LIMBA** care ne unește: caiet de exerciții / Alexei Acsan [et al.]; des.: Sergiu Puică. – Ch.: Tipografia Centrală, 2004. – 63 p.: il.
- LOZANU**, Mina. Misterele Codrilor: povestiri din viața animalelor / Mina Lozanu; graf.: Sergiu Puică. – București: Biodova, 1999. – 28 p.: il.
- LUNGU**, Valentina. Șotron matematic: [man.] / Valentina Lungu, Sergiu Puică. – Ch.: ARC, 2007. – 48 p.: il.
- MÂNĂSCURTĂ**, Ioan. Artefact: roman fantastic / Ioan Mânăscurtă; graf.: Sergiu Puică. – Ch.: Princeps, 2004. – 192 p.: il.
- PEȘTELE** vorbitor: povești portugheze / trad.: Gheorghe Marin; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Pontos, 2008. – 36 p.: il.
- PRIMUL** meu dicționar: român-bulgar = Moât p’rvi rečnik: rum’no-b’l-garski / Ioan Mânăscurtă, Sergiu Puică; trad.: Nadejda Dermenji. – Ch.: Princeps, 2003. – 80 p.: il.

- PRIMUL** meu dicționar: român-englez = My first dictionary: romanian-english / Ioan Mânăscuță, Sergiu Puică; trad.: Elena Trohin. – Ch.: Princeps, 2003. – 80 p.: il.
- PRIMUL** meu dicționar: român-francez = Mon premier dictionnaire: roumain-français / Ioan Mânăscuță, Sergiu Puică; trad.: Călin Sobietsky-Mânăscuță. – Ch.: Princeps, 2003. – 80 p.: il.
- PRIMUL** meu dicționar: român-găgăuz = Benim ilk sözlüm: romanica-gagauza / Ioan Mânăscuță, Sergiu Puică; trad.: A. Stoletnaia. – Ch.: Princeps, 2003. – 80 p.: il.
- PRIMUL** meu dicționar: român-rus = Moj pervyj slovar': rumynsko-russkij / Ioan Mânăscuță, Sergiu Puică; trad.: Iuri Grekov. – Ch.: Princeps, 2003. – 80 p.: il.
- PRIMUL** meu dicționar: român-ucrainean = Mij peršij slovník: rumuns'ko-ukraíns'kij / Ioan Mânăscuță, Sergiu Puică; trad.: Ala Nikitcenko. – Ch.: Princeps, 2003. – 80 p.: il.
- ROMANCIUC**, Vasile. Copilul cu aripi de carte / Vasile Romanciuc; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 32 p.: il.
- SPĂTARU**, Nicolae. Cifrele în spectacol / Nicolae Spătaru; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2005. – 24 p.: il.
- SUCEVEANU**, Arcadie. Rața și Arhimede: poezii pentru (când suntem) copii / Arcadie Suceveanu; prez. graf.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2000. – 32 p.: il.
- ȘTIRBU**, Titus. Vreau să fiu pasăre: povestiri / Titus Știrbu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Universul, 2005. – 32 p.: il.
- ȚURCANU**, Ianoș. Doi lei / Ianoș Țurcanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. – (Micile Americi).
- ȚURCANU**, Ianoș. O girafă supărată / Ianoș Țurcanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2008. – 32 p.: il.
- VATAMANU**, Ion. Unde-i urma mea? / Ion Vatamanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. – (Micile Americi).

Referințe critice

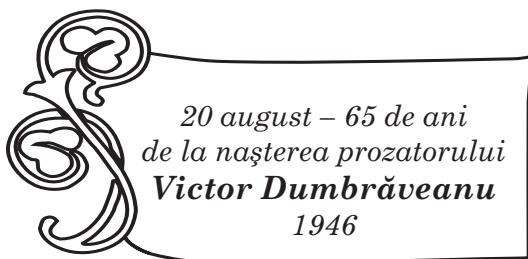
- BORDEIANU**, Leo. Un creator al universului copilăriei – Sergiu Puică / Leo Bordeianu // Moldova. – 2007. – Nr 5/6. – P. 64-65.

„**NU SUNT** invidios și nu râvnesc la bucățica nimănuși” / Sergiu Puică; consemn.: Leonid Popescu // Lit. și arta. – 2006. – 10 aug. – P. 6.

PORCESCO, Cristina. Discursul grafic al lui Sergiu Puică / Cristina Porcesco // Moldova suverană. – 2006. – 16 aug. – P. 4.

SERGIU Puică, „în prim-plan”, la 50 de ani / Sergiu Puică; consemn.: Silvia Bogdănaș // Timpul. – 2006. – 18 aug. – P. 20.

BĂRBUȚĂ, Diana. O carte care vrea „să sporească în lume înțelegerea”: [„Primul meu dicționar”] / Diana Bărbuță // Capitala. – 2005. – 2 apr. – P. 8.

S-a născut la 20 august 1946, în familia țăranilor Alexandru și Ecaterina Dumbrăveanu în comuna Strâmba (azi Corlăteni), Râșcani. La șase ani (1952) pleacă în clasa întâi. După clasa a șaptea (1959), (nefiind suficienți elevi pentru a forma o clasă), își continuă studiile medii în satul Pelinia. În perioada 1962-1968 este student la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Filologie. La 16 ani lucrează învățător de clasa a IV-a la Școala incompletă din satul Crocmaz, raionul Căușeni. Este angajat la ziarul „Moldova Socialistă” (1966-1972); redactor-adjunct la ziarul „Tinerimea Moldovei” (1972-1977), redactor și membru al Colegiului redacțional la revista „Moldova” (1977-1986), redactor-șef al revistei „Orizontul”/ „Columna” (1986-1991). Activează în perioada 1994-1995 în calitate de prim-redactor adjunct la ziarul municipal „Curierul de seară” și ca redactor-șef al revistei „Știința”. În perioada 1996-1997 este consilier la Ministerul Culturii, iar din 1997 până în 1999 activează în calitate de consilier al președintelui Consiliului Coordonator al Audiovizualului și redactor-șef al ziarului „Cauza”, susținând rubrica „*Perfectul simplu*” în ziarul „Lucefărul”; redactor-șef al

ziarului municipal „Capitala” (rus), unde timp de câțiva ani susține rubrica „Scrisori către orășeni”. Actualmente – redactor-șef la revista „Moldova”.

În februarie 1965 publică prima schiță literară *Pe calea soarelui* în ziarul „Tinerimea Moldovei”, urmată de povestirile: *Vioara*, *Frumusețea pământului*, *Ultima joacă*, *Vremea pângurii*, *Eclipsa*. După o prezență activă la radio și în presa republicană, debutează editorial cu volumul de nuvele *Insula de coral* (1975). Publică la scurte intervale de timp culegerile de nuvele *Fratele* (1976), *Strigătul de pe celălalt țărm al dragostei* (1977), *File de adio* (1981), romanele *Numește fericirea altfel* (1981), *Nesomnul bărbaților* (1985), *Pasărea din noi* (1987), *Galopul cailor de lut* (1991), *Casa cu fața spre ispită* (1993), culegerea de nuvele *Trăim ultima dată* (2002), *La Paris, la neamuri!* (2007), *Îngerii de ceață* (2008). Autor de proză destinată copiilor și adolescenților: *Minunile Meșterului Întreze-Timp* (1984), *Vornicel la nunta badei* (1988), *Puștaniei* (1989), *Goangele Dădiței* (2009), *Păunița sau pasărea din noi* (2009), *File de adio* (2010), *Lección de amor* (2010). Cinstirea înaintașilor, dragostea de baștină și dorul de casa părintească, viața tinerilor, aspirațiile și idealurile lor, vârsta adolescenței marcată de nehotărâre, neliniște, primele sentimente de dragoste etc sunt doar câteva din motivele abordate de autor în scrierile sale.

Semnează și culegerile de publicistică: *Orele de dimineață* (1978), *Plecăciune în fața izvorului* (1983), *Dor de casă* (1989). În anul 2006 Filiala „Ovidius” a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” elaborează bibliografia prozatorului.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1976) și al Uniunii Scriitorilor din România (1996). La ediția a XIV-a (2010) a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret cartea „Goangele Dădiței” a obținut Premiul Fondului literar din Moldova.

(T.C.)

Referințe

Fiecare dintre noi, pesemne, are mai multe vieți. Se prea poate că asta e ultima. Mai încolo va fi stibă de iarbă, altul – copac, al treilea – bolovan de

piatră, al patrulea – fir de praful...Dar cât mai suntem oameni să lăsăm o amin-tire de bine pe pământ, că după aceea cine știe dacă vom fi în stare...

Și dacă paginile rânduite în continuare [„Pasărea din noi”], dragă citito-rule, te vor face să te bucuri, să te întristezi, să meditezi asupra rosturilor vieții și să cauți anumite semnificații în tot ce-ți spun, înseamnă că nu în zadar m-am aplecat asupra acestor chipuri, pe care am încercat să le scriu cu cerneala dragostei, a înțelegerii și a participării sufletești.

Victor Dumbrăveanu

Fără a folosi formule narrative sofisticate, pseudolivrești, Victor Dumbrăveanu rămâne fidel universului mic, în care omul simplu trăiește însă cu toate fibrele sufletului drame sentimentale, înstrăinare, momente de bucurie, dragoste și împlinire, dar și de „eclipsă”, de neliniște și dezamăgire, de patimi subjugătoare și eliberări de ele: sunt file de viață simplă, „naturală” notate cu lirism, umor și cu credința povestitorului că și ungherele tănuite ale univer-sului intim merită a fi radiografiate și fixate ca niște cazuri întâmplare pentru sine, dar și pentru alții.

Mihai Cimpoi

Victor Dumbrăveanu posedă un temperament artistic aparte, a semnat multe pagini perfecte de atitudine publicistică pe cele mai diverse probleme ale actualității...

Ștefan Țurcanu

Paginile scrisului său emană tot ce înseamnă viață, frământ, căutare febrilă, existență obiectivă. Metafora sa scriitoricească este clară, cuvântul lui artistic aduce în fața cititorului realitatea, concretul, omul în toate manifestările-i posibile. Această proză reală își menține o formulă aparte, fiindcă ea vine de la rădăcini, de la izvoarele noastre netrecătoare vine. Condeii lui Victor Dumbrăveanu conține cerneluri gustoase, atrăgătoare și, respectiv, proza ce o produc aceste cerneluri nu poate fi alta decât o proză, de asemenea, gustoasă...

Ion C. Ciobanu

Astăzi se scriu jurnale, memorii, proză memorialistică, dar Victor Dumbrăveanu n-a căzut pradă acestei mode. Dânsul a scris acest roman pentru a se cunoaște pe sine. Cel mai important într-o scriere este aspectul credibilității – personajele sunt credibile, eu îi văd pe acești tineri. Cărțile despre și pentru adolescenți sunt o reușită a lui Victor Dumbrăveanu, iar proaspătul roman „Îngerii de ceață” demonstrează că scriitorul și-a păstrat focul.

Nina Josu

BIBLIOGRAFIE

Opera

- CASA** cu fața spre ispită: (roman, nuvele) / Victor Dumbrăveanu; prez. graf.: V. Diviza. – Ch.: Hyperion, 1993. – 312 p.
- FILE** de adio: jurnal ironico-sentimental, în două fețe-răzlețe, fără intervențiile moralizatoare ale autorului: roman / Victor Dumbrăveanu. – Ch.: Bons Offices, 2010. – 244 p.
- GOANGELE** Dădiței: [povestiri] / Victor Dumbrăveanu; des.: Sergiu Puică. – Ch.: Bons Offices, [2009]. – 84 p.: il.
- ÎNGERII** de ceață: romanul unui licean singuratic / Victor Dumbrăveanu. – Ch.: Bons Offices, 2008. – 184 p.
- LA PARIS**, la neamuri / Victor Dumbrăveanu. – Ch.: [s.n.], 2007. – 110 p.
- LECȚIA** de amor: unsprezece nuvele de dragoste / Victor Dumbrăveanu. – Ch.: Bons Offices, 2010. – 164 p.
- PĂUNIȚA** sau pasărea din noi: roman / Victor Dumbrăveanu. – Ch.: Bons Offices, 2009. – 292 p.
- TRĂIM** ultima dată: nuvele / Victor Dumbrăveanu. – Ch.: Prometeu, 2002. – 174 p.

Referințe critice

- VICTOR** Dumbrăveanu: biobibliogr. / Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”; alcăt.: Margareta Cebotari, Liuba Ciobanu. – Ch.: Bons Offices, 2006. – 120 p.
- CIMPOI**, Mihai. Schimbarea la față: [Victor Dumbrăveanu] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 321-322.

- CIMPOI**, Mihai. [Victor Dumbrăveanu] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 207.
- CIOCANU**, Ion. Victor Dumbrăveanu / Ion Ciocanu // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 2. – București, 2004. – P. 776.
- GROMOV**, Alexandru. Perpetuă proștețime / Alexandru Gromov // Victor Dumbrăveanu: biobibliogr. – Ch., 2006. – P. 16.
- VICTOR** Dumbrăveanu // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 126-128.
- VICTOR** Dumbrăveanu // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ch., 2004. – P. 162-164.
- ZBÂRCIOG**, Vlad. Victor Dumbrăveanu / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 197-198.
- BORDEIANU**, Leo. Încă o dată despre dragoste: [Victor Dumbrăveanu „Lecția de amor”] / Leo Bordeianu // Florile dalbe. – 2010. – 13 mai. – P. 7.
- IACHIM**, Ion. Un roman cu tentația „păcatului”: [Victor Dumbrăveanu „Îngerii de ceață”] / Ion Iachim // Univers pedagogic. – 2009. – 19 mart. – P. 8.
- BORCEA**, Ilie. Revenire: [Victor Dumbrăveanu, „Îngerii de ceață”] / Ilie Borcea // Capitala. – 2008. – 17 oct. – P. 8.
- CIOCANU**, Ion. Roman despre un... roman: [Victor Dumbrăveanu „Îngerii de ceață”] / Ion Ciocanu // Florile dalbe. – 2008. – 30 oct. – P. 7.
- JOSU**, Nina. O carte pentru adolescenți: [Victor Dumbrăveanu „Îngerii de ceață”] / Nina Josu // Lit. și arta. – 2008. – 4 dec. – P. 8.
- RUSU**, Tudor. Noua generație ne apropie Parisul, ea începe și să-l populeze / Tudor Rusu // Făclia. – 2007. – 22 sept. – P. 8.
- BELICOV**, Serafim. Cavaler al Ordinului Simțirii / Serafim Belicov // Lit. și arta. – 2006. – 17 aug. – P. 4.
- CIOCANU**, Ion. La un nou prag de vârstă: Victor Dumbrăveanu / Ion Ciocanu // Lit. și arta. – 2006. – 17 aug. – P. 4.
- PROHIN**, Victor. Regele insulei de coral: Victor Dumbrăveanu / Victor Prohin // Moldova. – 2006. – Nr 10/11. – P. 27-29.
- VICTOR** Dumbrăveanu // Viața Basarabiei. – 2006. – Nr 1/2. – P. 120.

Născut la 17 septembrie 1941, în s. Mălăiești, Râșcani, în familia țărilor Andrei și Nadejda Scobioală. După absolvirea școlii de șapte ani din satul natal (1948-1955) și a școlii medii din satul Șaptebani (1955-1958), urmează Facultatea de Filologie (Secția limbă și literatură română și limbă franceză) a Institutului Pedagogic „Alec Russo” din Bălți (1958-1963). A lucrat profesor la școlile medii Știubeieni și Vasileuți (1961-1962) și la Colegiul de Economie și Contabilitate din Tighina (1963); redactor-adjunct la ziarul raional din Râșcani (1965), redactor literar la Comitetul de Stat pentru Radio și Televiziune (1966-1968 și 1970-1976), șef de redacție la editurile „Lumina”, „Literatura artistică” (1976-1986), consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova (1986-1992), director general al Departamentului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1992-1994), din 1994 – șef al Redacției *Scriitori contemporani* la Editura „Prut Internațional”, din 1994 și până în 2007 este consilier la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova. A mai colaborat la „Literatura și arta”, „Basarabia”, „Viața Basarabiei”, „Florile dalbe”, „Alunelul” și alte ediții periodice.

A debutat editorial în 1974 cu volumul *Cărăruia albă* urmat la scurt timp de volumul de povestiri *Hai la menajerie* (1974, 1995). A editat numeroase culegeri de proză și poezii pentru preșcolari și școlari: *Dincolo de poveste* (1977), *Greu mai cresc bărbații...* (1978), *Viceversa-hop* (1981), *Micu cel Tare din grupa mare* (1984), *Ce te-nvață o povață* (1987), *Aricioaica doctoriță* (1988), *Băiețelul de pe Lună* (1988), *Vorba bună ne adună* (1992), *Alfabetul-grădiniță* (1992), *Marele fermier Buș-Lăbuș* (1999), *Dumnezeu nu bate cu bățul* (2001), *Carte pentru câini deștepți* (2003), *Câte rude are Nelu* (2003) ș. a.

Este autorul unor culegeri de istorii anecdotice din lumea literară – *Ulciorul cu pătăranii* (1994), *Alt ulcior cu pătăranii* (2001), precum și al volumului *Scriitorii când erau copii* (2004).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1977) și membru al Uniunii Scriitorilor din România (1994). Mai multe din lucrările sale sunt traduse în franceză, engleză, lituaniană, ucraineană, bielarusă, uzbekă și alte limbi.

Lucrările sale au fost apreciate la justa lor valoare: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1989, pentru cartea *Ce te-nvață o povață*), Premiul Salonului Internațional de Carte Românească, ediția a II-a, Iași (1993, pentru cartea *Vorba bună ne adună*), Premiul Uniunii Scriitorilor în 1994 pentru *Un ulcior cu pătăranii* și în 1999 pentru cea mai bună carte pentru copii a anului *Marele fermier Buș-Lăbuș*. La ediția a IV-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău (2000) i s-a decernat Premiul special al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” pentru cartea *Marele fermier Buș-Lăbuș*, iar la ediția a VII-a a aceluiași salon (2003) – Premiul „Cartea anului” pentru *Carte pentru câini deștepți*. Această carte obține și Premiul „Lecturile copilăriei” la Salonul Internațional de Carte Românească, ediția a XII-a, Iași, 2003; Diploma Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret, 2006; Cartea *Dumnezeu nu bate cu bățul* în anul 2001 obține Premiul Concursului literar de inspirație creștină al Centrului Internațional de Cultură pentru Copii și Tineret „Sergiu Grossu”. Pentru cartea *Alt ulcior cu pătăranii* în anul 2001 este premiat cu Premiul Târgului Internațional de Carte din Chișinău. Cartea *Scriitorii când erau copii* s-a învrednicit de Premiul special al Ministerului Educației al Republicii Moldova, acordat la ediția a IX-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2005). A fost inclus în lista de onoare Hans Christian Andersen și este propus pentru traducere în mai multe limbi de circulație internațională, ceea ce pentru un scriitor înseamnă foarte mult.

În urma unei boli incurabile, s-a stins din viață la 3 iunie 2007. La 10 octombrie 2008, în satul lui de baștină (satul Mălăiești), în cadrul unei

manifestări „In memoriam Aurel Scobioală”, a fost dezvelită o placă comemorativă, iar gimnaziului din localitate i-a fost conferit numele scriitorului.

(T.C.)

Referințe

Mucalit, din speță antonpannească, aruncând peste „hâtrenie” un vâl de candoare și lirism, fără a putea înșela și hârtia, care îl face timid în stil, oralizant, Aurel Scobioală scrie nuvele, miniaturi pentru copii (...) Stilul îi este savuros, fluent, surprinzând veridic vorbirea de la țară, cu parfumuri arhaice și formule narrative tipice, „mecanice” (...) Voia bună, jovialitatea curcubeică, însuflețirea mai păstrează reflexele vârstei de aur, care, după cum zice Novallis, este mereu acolo unde mai sunt copii...

Aurel Scobioală a fost un talentat deosebit, pus în slujba cărții pentru copii, susținut de umor și imaginație. Și-a iubit foarte mult satul natal Mălăiești și a făcut multe fapte frumoase în numele culturii naționale...

Mihai Cimpoi

...Dăruite de Dumnezeu cu har, de multe ori creează pe loc frumoasele și ghidușele sale pătăranii. Multe din scrierile Domniei sale sunt inspirate de momente trăite în armată, altele din realitățile noastre cotidiene. Sunt pagini revelatoare în care întrezărim sufletul încărcat de sensibilitate și vibrație umană al scriitorului. Aureliu Scobioală nu povestește. El trăiește, intens și profund, fiecare moment descris. Din rândurile așternute răzbate un suflu de energie benefică, întremătoare, susținută și de o notă plină de umor bonom, care te face să zâmbești, să te bucuri și să aspiți spre bine și seninătate sufletească. În tot ce scrie este legat cu nenumărate fire invizibile de neamul său, de baștină, de oamenii dragi...

Vlad Zbârciog

Aurel Scobioală posedă darul de povestitor, știe să facă din așa-zisul mărunț cotidian probleme importante de viață, să vadă în cazul individual semnificații sociale. Îi reușește mai ales descrierea situațiilor. Uneori acestea sunt umoristice, altele de o alură romantică, întotdeauna însă ele apar bine conturate, cu priză sigură într-o realitate concretă.

Nicolae Bilețchi

Domnia sa a cules o seamă de istorii, dialoguri, glume nevinovate la prima vedere, uneori numai la prima, toate plutind – după cum se spune de obicei – în aer. Sens adânc, formă suplă, acțiune tonifiantă asupra cititorului au majoritatea „istorioarelor” lui Aurel Scobioală. În persoana lui avem un scriitor umorist pentru copii și pentru adulți, observator atent al vieții, în primul rând al felului de a fi și de a se exprima al omului, un cultivator harnic al scrisului cu dedesupturi și subînțelesuri ironice, uneori sarcastice și chiar caustice, un cavalier al poantei cu ecou în forul intim al cititorului.

Ion Ciocanu

Pentru mine, Aurel Scobioală e ca un pom cu trei ramuri. Primul ni-l reprezintă ca autor serios sută la sută. Al doilea ca scriitor al copiilor. Cel de-al treilea – ca autor al unor istorioare vesele despre oameni de litere și artă.

Victor Prohin

A fost un suflet de copil, un destin deosebit, care a știut să înțeleagă altfel realitatea. Cu umorul său fin și plin de înțelepciune, aducea doar zâmbet și voie bună oriunde intra...

Claudia Partole

A fost omul care niciodată nu s-a plâns, a răspuns întotdeauna cu o glumă înțeleaptă. A fost un mare prieten al bibliotecii, al scriitorilor. Un scriitor plasat de Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret în Lista de onoare a celor mai buni scriitori.

Claudia Balaban

Titluri pentru expoziții

Un cavaler al poantei cu ecou în forul intim al cititorului
Sfătosul de la Mălăiești
ÎnvățăMinte din vorbă cuMinte
Aurel Scobioală – umorist înzestrat
O lacrimă pe altarul culturii și tradiției neamului

BIBLIOGRAFIE**Opera**

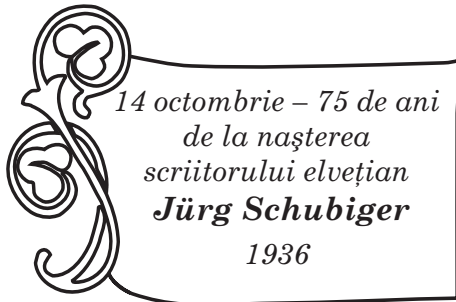
- ALFABETUL** grădiniță / Aurel Scobioală; il.: A. Țurcanu. – Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1992. – 64 p.: il.
- ALT** ulcior cu pățarării: istorioare și glume cu scriitori și alte nume / Aurel Scobioală; prez. graf.: Glebus și Lică Sainciuc. – Ch.: Prut Internațional, 2001. – 249 p.: il.
- BĂIEȚELUL** din Lună: poveste / Aurel Scobioală; compoziții cu păpuși: V. Crâlova, A. Odolenco. – Ch.: Lit. artistică, 1990. – 44 p.: il.
- CARTE** pentru câini deștepți / Aurel Scobioală; il.: Victoria Rață. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 32 p.: il.
- ELEFANTUL:** [versuri] / Aurel Scobioală; prez. graf.: Ludmila Șevcenco. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 8 p.: il. – (Primii pași).
- ÎNVĂȚĂMINTE** din vorbă cuMinte / Aurel Scobioală; il.: Stela Damaschin-Popa. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 32 p.: il.
- LA** menajerie / Aurel Scobioală; pict.: D. Ianiuc. – Ch.: Renumé, 1995. – 32 p.: il.
- MARELE** fermier Buș-Lăbuș / Aurel Scobioală; prez. graf.: A. Smășleaev. – Ch.: Prut Internațional, 1999. – 32 p.: il.
- MEDVEŽONOK** / Aurel Scobioală; ill.: Marina Andruhina. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 8 p.: il. – (Moă pervaâ knižka).
- PAPAGALUL** / Aurel Scobioală; prez. graf.: Ludmila Șevcenco. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 8 p.: il. – (Primii pași).
- PERIPEȚII** cu melodii sau Cum l-a descoperit America pe Liubomir Iorga / Aurel Scobioală. – Ch.: Prut Internațional, 2001. – 88 p.

- PISICUȚUL:** [versuri] / Aurel Scobioală. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 8 p.: il. – (Primii pași).
- RAȚA** face Mac-Mac-Mac: versuri / Aurel Scobioală; il.: Ia. Oliinik. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 8 p. – (Să crești mare).
- SCRIITORII** când erau copii / Aurel Scobioală. – Ch.: Știința; Prut Internațional, 2004. – 272 p.
- ULCIORUL** cu pătăranii / Aurel Scobioală; pict.: Lică Sainciuc. – Ch.: Minerva, 1994. – 160 p.: il.
- URSULEȚUL:** [versuri] / Aurel Scobioală; il.: Marina Andruhina. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 8 p.: il. – (Primii pași).
- VORBA** bună ne adună: miniaturi pentru copii și maturi / Aurel Scobioală; pict.: Isai Cârmu. – Ch.: Hyperion, 1992. – 172 p.: il.
- VULPIȘOARA:** [versuri] / Aurel Scobioală. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 8 p.: il. – (Primii pași).

Referințe critice

- CIMPOI, Mihai.** [Aurel Scobioală] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 204.
- CIMPOI, Mihai.** Schimbarea la față: [Aurel Scobioală] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 315-316.
- CIOCANU, Anatol.** Aurel Scobioală / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 399-400.
- CIOCANU, Ion.** Aurel Scobioală în două recenzii // Ciocanu, Ion. Dincolo de literă. – Timișoara, 2002. – P. 246-254.
- CIOCANU, Ion.** Cu Aurel Scobioală, de la gluma nevinovată la o “Carte pentru câini deștepți” // Ciocanu, Ion. Salahorind...: articole, cronici, portrete și medalioane literare. – Ch., 2008. – P. 76-89.
- CIOCANU, Ion.** Savuroase amintiri din copilărie: [Aurel Scobioală] // Ciocanu, Ion. Salahorind...: articole, cronici, portrete și medalioane literare. – Ch., 2008. – P. 89-92.
- SASU, Aurel.** Scobioală Aurel // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române. Vol. 2. – Pitești, 2006. – P. 547.

- AUREL** Scobioală // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii “Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 140-143.
- AUREL** Scobioală // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch.; București, 2005. – P. 541-548.
- AUREL** Scobioală // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Elena Cugut, Maria Harea. – Ch., 2004. – P. 333-337.
- AUREL** Scobioală // Viața Basarabiei. – 2007. – Nr 2/3. – P. 331-341.
- DELEU**, Ecaterina. O viață consacrată cărții, culturii, copiilor / Ecaterina Deleu // Flux. – 2007. – 13 iul. – P. 8.
- NE-A** părăsit Aurel Scobioală // Lit. și arta. – 2007. – 4 iul. – P. 5.
- NICU**, Ghenadie. Anonimatul bine făcut / Ghenadie Nicu // Bibliopolis. – 2007. – Nr 3. – P. 123-124.
- MAI** mult decât o surpriză: [Aurel Scobioală] // Alunelul. – 2006. – Nr 4. – P. 6.
- POSTOLACHE**, Gheorghe. Un scriitor de zile mari / Gheorghe Postolache // „a” MIC”. – 2006. – Nr 9. – P. 2.
- STERPU**, David. Neam prin gândire: [Aurel Scobioală] / David Sterpu // Lit. și arta. – 2006. – 21 sept. – P. 5.

Jürg Schubiger, scriitor elvețic germanofon, s-a născut la 14 octombrie 1936 la Zurich, Elveția. Copilăria și-a petrecut-o la Winterthur. A urmat studii de germanistică, de psihologie și de filozofie. Și-a susținut doctoratul cu o teză despre creația lui Franz Kafka. A activat mult timp într-o editură specializată în editarea manualelor școlare, apoi a deschis

un cabinet de psihologie. Actualmente s-a dedicat în exclusivitate scrisului și continuă să locuiască la Zurich.

Jürg Schubiger scrie, în principal, povestiri pentru copii și adolescenți, însă opera sa poetică și filozofică se adresează în egală măsură unei audiențe largi, compuse din oameni tineri și mai puțin tineri. S-a impus în literatura mondială prin cărțile sale despre geneză, lucrări ce povestesc, într-o stilistică absolut inedită, cum Dumnezeu a scos, într-o bună zi, toată lumea din mână, precum un magician; de unde ne vin numele; cine a plantat stelele pe cer ș.a.m.d. Titluri precum *Als die Welt noch jung war* (Când lumea era foarte tânără, 1995) sau *Mutter, Vater, Ich und Sie* (Mama, tata, eu și ea, 1997), *Wo ist das Meer?* (Unde este marea?, 2000), *Das Ausland* (În străinătate), *Die Geschichte von Wilhelm Tell* (Wilhelm Tell, 2003) au fost traduse în numeroase limbi. Operele sale minunate abundă în situații nostime și absurde, sunt scrise într-o manieră sinceră și ușor ironică, scânteiază prin jocuri de cuvinte și de idei ce creează un univers aparte propunând diverse nivele de lectură.

“Textele sale povestesc istorii universale dintr-o perspectivă infanțină foarte sinceră, fermecându-l pe cititor. Umanitatea și universalitatea constituie calitățile sale esențiale” – astfel se poate rezuma comentariul Juriului internațional ce i-a decernat lui Jürg Schubiger prestigiosul Premiul Hans Christian Andersen 2008, în cadrul Congresului IBBY (International Board on Books for Young People) de la Copenhaga.

Laureat al ”micului Nobel”, elvețianul Jürg Schubiger este psihoterapeut, psihanalist și autor independent. O latură comună în activitatea sa terapeutică și în cea de scriitor este dorința de a afla, la pacienți ca și la personajele sale fictive, axul, pivotul în jurul căruia se învâрте viața, centrul de rotație, nucleul care pune totul în mișcare. Și ca terapeut, și ca scriitor, Jürg Schubiger speră să asigure mobilitatea, să re-inventeze lumea și s-o facă mai bună, să producă idei noi acolo unde se simte oboseala, iar lucrurile și faptele încremenesc.

(L.T.)

Referințe

Dans tous ses textes, de préférence courts, l'auteur suisse alémanique recrée inépuissamment le monde, réinvente et reformule l'existence humaine à l'aide d'étonnantes métaphores. Dans un tel univers premier, hommes, animaux et objets n'arrêtent pas de s'étonner, de ce qu'ils voient, de ce qui les entoure et leur arrive. Fort satisfaits de tout ce qui est là, ils regrettent aussi pas mal de choses qui manquent—ou n'existent pas encore... À l'image de cette récréation répétée de l'univers, chaque début de texte est pour l'auteur une «véritable expédition» dont le départ est très compliqué et difficile.

* * *

În toate textele sale, de preferință foarte scurte, autorul elvețian recrează neobosit lumea, reinventează și reformulează existența umană în metafore uluitoare. Într-un asemenea univers primar, oamenii, animalele și chiar obiectele nu încetează să se mire de ceea ce văd, de ceea ce îi înconjoară și de ce li se întâmplă. Foarte bucuroși de tot ce există, ei regretă ceea ce lipsește sau încă n-a fost creat. În această trudă de recreare repetată a universului, fiecare început al unui text este, astfel, pentru autor, o «veritabilă expediție» complicată și dificilă.

Denise von STOCKAR, Swiss

In awarding the 2008 Hans Christian Andersen Medal for Writing to Jürg Schubiger, the jury has recognized a very powerful narrator who fascinates the reader with playful reflection upon the creative process. His short philosophical stories are told through believable metaphors from a child's perspective and charm the reader. Humanity and universality are the most important characteristics of his works.

* * *

Decernându-i în 2008 prestigiosul Premiu Hans Christian Andersen scriitorului Jürg Schubiger, Înaltul Juriu a apreciat textele ce povestesc istorii universale dintr-o perspectivă infantină foarte sinceră, fermecându-l pe cititor. Umanitatea și universalitatea constituie calitățile sale esențiale.

Juriul Internațional al Premiului Hans Christian Andersen

Titluri pentru expoziții

Pentru o lume mai bună
 Universul celor mici și voinici
 Istorii universale, înțelepte și sincere
 Idei ce pun lumea în mișcare

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- ALLER** Anfang [The very beginning] / Jürg Schubiger, Franz Hohler; il.: Jutta Bauer. – Weinheim: Beltz & Gelberg, 2006. – 125 p.: il.
- ALS** die welt noch jung war [when the world was new] / Jürg Schubiger; il.: Rotraut Susanne Berner. – Weinheim: Beltz & Gelberg, 1995. – 173 p.: il.
- DAS** Ausland / Jürg Schubiger; il.: Albertine Zullo. – Wuppertal: Hammer, 2003. – 51 p.: il.
- DAS** Löwengebrüll [The lion' roar] / Jürg Schubiger; il.: Edith Schindler. – Weinheim: Beltz & Gelberg, 1988. – 112 p.: il.
- DER** weisse und der schwarzw Bär [The white bear and the black bear] / Jürg Schubiger; il.: Eva Muggenthaler. – Wuppertal: Peter Hammer-Verlag, 2007. – 31 p.: il.
- DER** Wind hat Geburtstag / Jürg Schubiger; il.: Wiebke Oeser. – Wuppertal: Hammer, 2010. – 44 p.: il.
- DIE** Kleine Liebe / Jürg Schubiger. – Innsbruck; Wien: Haymon, 2008. – 123 p.
- DIE** Geschichte von Wilhelm Tell [The story of William Tell] / Jürg Schubiger. – München; Wien: Nagel & Kimche, 2003. – 93 p.: il.
- HALLER** und Helen / Jürg Schubiger. – Innsbruck: Haymon, 2002. – 139 p.
- MUTTER**, Vater, ich und sie [Father, mother, me and her] / Jürg Schubiger; il.: Rotraut Susanne Berner. – Weinheim: Beltz & Gelberg, 2001. – 106 p.: il.
- NICHTS** tun ist schwierig / Jürg Schubiger; il.: Jürg Obrist. – Zürich: Orell-Füssli, 1998.
- SELTSAME** Abenteuer des Don Quijote [Curios adventures of Don Quijote] / Jürg Schubiger; il.: Jasen Gjuzelev. – Berlin: Aufbau-Verl, 2003. – 30 p.: il.
- WO** ist das Meer? [Where is the ocean?] / Jürg Schubiger; il.: Rotraut Susanne Berner. – Weinheim: Beltz & Gelberg, 2003. – 125 p.: il.

Referințe critice

JÜRIG Schubiger: [The Hans Christian Andersen Awards 2008] // Bookbird. – 2008. – Nr 2. – P. 59.

STUCK, Elisabeth. Jürg Schubiger – HCA Author Medalist 2008 / Elisabeth Stuck, Christine Lötschere // Bookbird. – 2008. – Nr 4. – P. 39-46.

Documente audiovizuale și electronice

BIOGRAPHIE Jürg Schubiger [resursă electronică] // <http://lyrikline.org/index.php?id>.

[DISCURS rostit cu ocazia înmânării Premiului Hans Christian Andersen – 2008] / Jürg Schubiger [resursă electronică] // <http://www.ibby.org/index.php?id=884>; transl.: Eva Glistrup

EXHIBITION of books written by the winner of H.Ch. Andersen Prize for Literature 2008 – Jürg Schubiger, Switzerland [resursă electronică] // <http://www.bibiana.sk/index.php?id=47>

JÜRIG Schubiger [resursă electronică] // <http://de.wikipedia.org/wiki/>

JÜRIG Schubiger [resursă electronică] // http://community.livejournal.com/kid_home_lib/23048.html /

JÜRIG Schubiger: portrait [resursă electronică] // <http://www.litrix.de/autor/autor/juergschubiger/enindex.html>

MÂÈOTS, Ol'ga. Jürg Schubiger [resursă electronică] // http://www.libfl.ru/about/dept/children_centre/portraits/display.php?file=.../prizes/schubiger.html

22 octombrie – 200
de ani de la nașterea
compozitorului maghiar
Franz (Ferenc) Liszt
(1811-1886)

Franz Liszt sau Ferenc Liszt, compozitor maghiar, unul dintre cei mai renumiți pianiști ai tuturor timpurilor, s-a născut la 22 octombrie 1811, la Raiding (în lb. maghiară Doborján), Imperiul Austriac, astăzi

Burgenland, Austria. A fost singurul fiu al funcționarului Ádám Liszt și al Mariei Anna. Localitatea sa natală era parte din Transleithania, partea maghiară a Imperiului Austro-Ungar. Naționalitatea lui a devenit tema controverselor după destrămarea Imperiului: unii pretindeau că susțineau etnia germană, alții – etnia maghiară, dar au fost și unii care susțineau originea lui slovacă. Conform biografului Linai Ramann, „Tatăl lui era maghiar, mama austriacă”. Tatăl lui Franz Liszt era în serviciul familiei Esterházy, familie care îl patrona și pe Joseph Haydn. După ce în 1821 s-au mutat la Viena, a luat lecții de pian cu Carl Czerny și de compoziție cu Antonio Salieri. Doi ani mai târziu, în 1823, familia s-a mutat la Paris, de unde a plecat în multe turnee ca pianist. Influențat de măiestria violonistului Niccolò Paganini, a decis să dezvolte o tehnică interpretativă similară pentru pian. În 1848 s-a stabilit la Weimar, alături de prințesa Sayn-Wittgenstein. Atenția sa a început să se concentreze pe compoziție și, în special, pe crearea unei forme muzicale noi, poemul simfonic. În anul 1861 Liszt s-a mutat la Roma. Din 1869 s-a întors cu regularitate la Weimar, unde a avut numeroși elevi, mai târziu acceptând să predea muzica la Budapesta, unde era privit ca un erou național. Viața și creația sa (atât ca pianist concertist, cât și ca compozitor) se structurează în trei perioade distincte:

- cariera de virtuoz (1820-1847) îi impune călătorii, având însă Parisul ca centru general, iar pianul este instrumentul spre care se îndreaptă cu predilecție lucrările sale;
- din momentul numirii sale ca Director de muzică al Curții din Weimar începe cea de a 2-a perioadă (1847-1861), fructuoasă din punctul de vedere al creației;
- ultimei perioade (1861-1866) îi corespund plecarea la Roma și predilecția pentru muzica religioasă.

Caracteristic romantismului și trăsătură dominantă a creației sale – programatismul – se află la baza majorității lucrărilor sale, în mare parte scrise pentru pian: Sonata, Sonata Dante, Ani de pelerinaj, două legende, două balade, Mephisto-Walzer, Rapsodia spaniolă, Rapsodia română,

Rapsodii maghiare, Armonii poetice și religioase, peste 500 de transcripții, studii, două poloneze, Concerto Patetique. A scris și pentru orchestră: Simfonia Faust, Preludii, Concertele pentru pian și orchestră, Totentanz, Fantezia Ruinele Atenei pentru pian și orchestră, oratorii, mise, psalmi.

Este considerat unul dintre cei mai importanți inovatori în domeniul armoniei și al artei pianistice. La vârsta de șapte ani cânta foarte bine la pian, la opt ani compunea, la noua dădea concerte publice, iar la zece ani studia cu Czerny și Salieri la Viena. În toate călătoriile sale era însoțit de tatăl său, care și-a dat seama de talentul precoce al fiului. Acest mod de viață îl face să sufere de epuizare nervoasă (la șaisprezece ani), vrând să renunțe și să îmbrățișeze cariera de preot. În 1827, la Paris, își completează goliurile din educație. La Paris ascultă trei mari muzicieni, care îi vor influența dezvoltarea viitoare: Berlioz, Paganini și Chopin; adevărata revelație ce l-a marcat definitiv s-a produs pe 9 martie 1831, când l-a auzit pentru prima dată pe marele violonist Paganini în concert la Opera din Paris. Virtuozitatea muzicianului l-a motivat pe Liszt, care și-a promis că va deveni un Paganini al pianului. A început să exerseze cu o veritabilă nebunie, 14 ore pe zi, indiferent cât de obosit ar fi fost sau ce s-ar fi întâmplat în jur. Creația sa muzicală cuprinde 1233 de lucrări, dintre care 649 compoziții originale. Creația lui Liszt poate fi împărțită în lucrări de virtuozitate, compuse în prima parte a vieții, când era preocupat de succesul său ca interpret, și creația muzicală propriu-zisă. Aceasta din urmă constă în sonate, valsuri, lucrări pentru orchestră (poeme simfonice și simfonii) și lucrări concertistice. Alte scrieri: poeme simfonice (*Ce se aude pe munte, Tasso, Orfeu, Prometeu, Ungaria, Hamlet, Bătălia hunilor*), simfonii (*Simfonia Dante, Simfonia Faust*), concerte pentru pian, studii pentru pian (*Studii de execuție transcendentă-1851; Mari studii de Paganini*), sonate (*Sonata în mi minor - dedicată lui Schumann*), valsuri, poloneze și 20 de rapsodii ungare. În turneul său efectuat în Principatele Române (1846-1847), Franz Liszt a rămas impresionat de muzica populară. Rezultatul a fost *Rapsodia română* ce are la bază doinele, baladele, cântecele de petrecere și de jale cu care era întâmpinat

pe unde a poposit. Lucrarea a fost găsită de compozitorul Bela Bartok, la aproape 85 de ani de la crearea ei. *Rapsodia română* are 25 de pagini, premiera a avut loc în 1931 la Ateneul Român din București, în interpretarea pianistei Aurelia Cionca.

Printre prietenii și admiratorii săi, nu puțini, se număra și Chopin. În iarna lui 1839 s-a întors în Ungaria, pe care o părăsise în urmă cu 18 ani. A vizitat Budapesta și apoi localitatea natală, Raiding. Aici a ascultat pentru prima dată cu atenție muzica lăutarilor, ce i-a dat o idee: o compoziție care să reflecte spiritul maghiar. A început să compună celebrele *Rapsodii Ungare*.

A avut un târziu moment de triumf în 1867, când a compus o slujbă de încoronare pentru Împăratul Franz Iosif. În 1870 Liszt a suferit un accident stupid și banal, căzând pe trepte și lovindu-se destul de serios. Nu și-a mai revenit niciodată. Mai mult, a început să-și piardă vederea din cauza cataractei. Bani erau tot mai puțini și mai greu de câștigat. În vara lui 1886, la Festivalul Wagner de la Bayreuth, Liszt s-a îmbolnăvit de pneumonie, murind pe 31 iulie. Din păcate, acest moment a fost obscur pentru contemporani, care erau mai bucuroși să-l onoreze pe noul titan, Wagner.

Casa în care a murit (Bayreuth, Wahnfriedstr, 9) a devenit „Muzeul Franz Liszt”.

(L.T.)

Referințe

Pianul este depozitul intim a tot ce a clocotit în creierul meu în zilele cele mai arzătoare ale tinereții; acolo s-au aflat toate dorințele, toate visele, toate bucuriile și durerile mele.

Franz Liszt

Sufletul și geniul lui Mozart au trecut în tânărul Liszt. E Mozart în persoană și niciodată o asemănare mai uimitoare nu a existat între două persoane cu totul diferite... Același talent, manifestat atât de timpuriu și în aceeași

artă.... Abia poate cuprinde cu mânuțele extremitățile pianului, iar piciorușele ajung cu greutate la pedale, și totuși acest copil este primul pianist al Europei....

Castel Blaze

Mintea sa este în aceeași măsură de neobișnuită, ca și degetele sale. Dacă nu ar fi muzician, desigur ar fi devenit filozof sau literat de seamă.

Auguste Boissier

Franz Liszt a fost unul dintre cei mai mari pianiști, compozitori și pedagogi ai perioadei romantice, remarcându-se și ca un important inovator în domeniul artei pianistice. Creația sa muzicală cuprinde 1233 de lucrări, 649 fiind compoziții originale, iar 150 dintre acestea – piese pentru pian. Tehnica executării la pian, mijloacele de exprimare caracteristice, tempourile, ritmurile și efectele pe care le produce el la acest instrument l-au făcut pe Moscheles, un mare pianist al secolului XIX, să afirme: „După Liszt trebuie închis pianul”.

Efim Bivol

Ecouri ale influenței muzicii românești asupra compozitorului Franz Liszt pot fi descoperite nu doar în creația compozitorului dat. Inovații specific românești întâlnim la Liszt în permanență. [...] Desigur, dominanta folclorică în creația lui F. Liszt este folclorul maghiar, dar, aflându-se în Principatele Românești după ce marele muzician a cutreierat întreaga Europă și, să recunoaștem, nu era ușor să mai fie uimit de un fenomen muzical sau altul, iată că nu a putut rezista în fața splendorilor melosului românesc! Unele creații sunt scrise în totalitate pe baza lui, iar altele – sunt inspirate în mod spontan. Fenomenul ar trebui să bucure pe cunoscătorii melomani români, deoarece el mărturisește gradul de influență a folclorului românesc asupra artistului maghiar.

Serghei Pronin

Artist de acțiune într-o intensitate mereu arzătoare, Liszt rămâne mereu purtătorul aurei „muzicianului de mâine”.

Ioana Ștefănescu

Titluri pentru expoziții

Titanul spiritului maghiar
 Un Paganini al pianului
 Rapsodul muzicii culte
 Cununa geniului rapsodic

BIBLIOGRAFIE

- MELNIC**, Victoria. Ferenc Liszt – un deschizător de drumuri pe tărâmul armoniei contemporane / Victoria Melnic. – Ch.: [s.n.], 2004. – 29 p.
- BRĂDĂȚEANU**, V. Preludiile de Liszt // Brădățeanu, V. Întâlnire cu capodopera. – București, 1973. – P. 184-187.
- BRUMARU**, Ada. Aștrii: Liszt // Brumaru, Ada. Romantismul în muzică. – București, 1962. – P. 194-216.
- FERENC Liszt** // Vsë obo vseh. – M., 1997. – P. 156-159.
- FERENC Liszt** // Sto velikih kompozitorov / sost.: D. K. Samin. – M., 2000. – P. 207-214.
- LISZT** Ferenc (Franz) // Muzykaľnaâ ênciklopediâ. – M., 1976. – P. 284-296.
- LISZT** Franz (Ferenc) // Dicționar de Mari Muzicieni / trad.: Oltea Șerban-Pârâu. – București, 2000. – P. 278-281.
- ROMANTICII**: [Franz (Ferenc) Liszt] // Muzica / trad.: Silvia Știrbu. – București, 2000. – P. 44-45. – (Enciclopedia pentru tineri).
- ȘTEFĂNESCU**, Ioana. Franz Liszt (1811-1886) // Ștefănescu, Ioana. O istorie a muzicii universale. Vol. 3. – București, 1998. – P. 315-354.
- URLEA**, Ana Maria. La 12 ani întreținea întreaga familie: (Franz Liszt) // Urlea, Ana Maria. Și mari muzicieni au fost copii. Vol 1. – București, 1992. – P. 47-49.
- PRONIN**, Serghei. Motive românești în opera lui Ferenc Liszt / Serghei Pronin // Lit. și arta. – 2008. – 6 mart. – P. 8.
- BIVOL**, Efim. Genij, razgadyvaûsij tajny muzyki / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2006. – Nr 10. – P. 3.
- BIVOL**, Efim. Zbuciumat de misterul muzicii / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2006. – Nr 10. – P. 3.

Documente audiovizuale și electronice

- LISZT** F. [resursa electronică] // Ënciklopediã klassiĉeskoj muzyki. – M.: Cominfo, [s.a.]. – 1 CD. – (Interaktivnyj mir).
- LISZT**, F. Ave Maria [înregistr. audio] / F. Liszt; isp. kamernyj hor „Ave sol”; hudoĉ. ruk. i dir. Imantas Kokars // Ave Maria. – M.: Melodiã, 1986. – 1 disc. – S 10 24523 000.
- LISZT**, F. Iz cikla „Gody stranstvij”: Tarantella, Obruĉenie, Myslitel’; Vengerskaã rapsodiã Nr 12; Vengerskaã rapsodiã Nr 5 [înregistr. audio] / F. Liszt; isp. Bol’šoj Simfoniĉeskij orkestr Central’nogo Televideniã i Vsesoúznogo Radio. – M.: Melodiã, 1983. – 1 disc. – S 10 18355 007.
- LISZT**, F. Koncert Nr 1 dlã fortepiano s orkestrom: mi-bemol major [înregistr. audio] / F. Liszt; isp. Rudolf Kerer // Rudolf Kerer. – M.: Melodiã, 1983. – 1 disc. – S 10 01055 005.
- LISZT**, F. Liebenstraum; Hungarian Rhapsody Nr 4: in D major; Hungarian Rhapsody Nr 5: in E minor [înregistr. audio] / Franz Liszt // Znamenitye klassiĉeskie proizvedeniã: sb. klassiĉeskoj muzyki. CD 1. – Kyiv: Enisěj grup, [s.a.]. – (MP3 records).
- LISZT**, F. Proizvedeniã dlã fortepiano [înregistr. audio] / F. Liszt; isp. Lev Vlasenko, fortepiano. – M.: Melodiã, 1983. – 1 disc. – S 10 19743 002.
- LISZT**, F. Sonata dlã fortepiano si minor; Pogrebal’noe šestvie; Fantaziã na vengerskie narodnye temy [înregistr. audio] / F. Liszt; isp. Svãtoslav Rih-ter; Simfoniĉeskij orkestr Budapeštsoj Filarmonii, dir. Janos Farencsik. – M.: Melodiã, 1986. – 1 disc. – M 10 47287 001.
- LISZT**, F. Šest’ bol’ših ètúdvov po Paganini, soĉ. 1838 g. [înregistr. audio] / F. Liszt; isp. Nikolaj Petrov, fortepiano // Soĉineniã na temy Paganini. – M.: Melodiã, 1983. – 1 disc. – S 10 18945 003.
- LISZT**, F. Vengerskie rapsodii Nr 2, 9, 15; Ispanskaã rapsodiã; Zabytyj val’s; Kampanella [înregistr. audio] / F. Liszt; isp. Emil Gilelis. – M.: Melodiã, 1981. – 1 disc. – S 10-15235-36.
- FERENC** Liszt [resursã electronicã] // <http://www.belcanto.ru/liszt.html>
- FRANZ** Liszt [resursã electronicã] // http://ro.metapedia.org/wiki/Franz_Liszt
- FRANZ** (Ferenz) Liszt [resursã electronicã] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Franz_Liszt

LISZT Ferenc (Franz) [resursă electronică] // http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_colier/6134/

LISZT, Ferenc (Franz) [resursă electronică] // http://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/muzyka/LIST_FERENTS_FRANTS.html

MUZYKA'NYE fragmenty – Ferenc Liszt [resursă electronică] // http://music.edu.ru/catalog.asp?cat_ob_no=12637

ZARUBEŽNYE kompozitory – Ferenc Liszt [resursă electronică] // http://www.classicmp3.ru/kompozitor/list_ferents.html

Viitorul scriitor și cineast s-a născut la 6 noiembrie 1936, în familia învățătorilor Tatiana și Vladimir Loteanu din s. Clocușna, Ocnița (fostul județ Hotin). Era un copil zburdalnic, „cam zvăpăiat din fire”, care iubea să cutreiere crângurile și miriștile cu flori, cum va mărturisi în una din poeziile sale de mai târziu. Pășește pragul școlii la vârsta de șase ani (1942), ca mai apoi să o părăsească, fiind nevoit să se refugieze împreună cu părinții la Rădăuți (nu departe de mănăstirea Putna). Aici își continuă studiile, manifestându-și talentul în cadrul cercului dramatic pe care îl frecventează și la spectacolele organizate în școală. Căutându-și un loc mai sigur în viață, familia Loteanu se va transfera în orașul Râmnicu-Vâlcea și de acolo la București, unde Emil va studia la Liceul „Sf. Sava” (astăzi „N. Bălcescu”). În anul 1952, la vârsta de 16 ani, primește buletinul de identitate și se „repatriază” în Basarabia, la Clocușna.

Reîntors la baștină, se angajează în calitate de corespondent al ziarului „Tinerimea Moldovei”, scriind reportaje de zi, cronici de carte, susținând „poșta redacției” pentru începătorii în ale scrisului.

În baza unui atestat de absolvire a școlii medii, eliberat la Chișinău, se înscrie în 1954 la Școala Teatrală de pe lângă Teatrul Academic de Artă (MHAT). Concomitent cu studiile la Școala Teatrală tânărul asistă la lecțiile de la Institutul de literatură „Maxim Gorki”. În 1956 Emil Loteanu susține examenele de admitere la Institutul Unional de Cinematografie din Moscova (VGIK), unde îi va avea ca profesori pe cunoscuții regizori Mihail Romm, Grigori Roșal, Grigori Kozințev ș.a.

După finisarea studiilor, în 1962 este repartizat la Studioul „Moldova-Film” din Chișinău în calitate de regizor de filme artistice. În anii 1973-1983 se produce ca regizor la Studioul „Mosfilm”. A fost conducător a două promoții de regizori de film în cadrul Școlii superioare de regie. În anul 1988 inaugurează la televiziunea moldovenească emisiunea *La steaua care-a răsărit...* În perioada 1987-1992 este președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

Talentul literar se manifestă încă din anii de liceu, când debutează în revista „Contemporanul” cu o poezie inspirată din viața de la țară (1948). La Chișinău Anatol Gugel va fi cel care va dirija primii pași în literatură ai tânărului poet. Debutează la „Tinerimea Moldovei” în 1952 cu poezia *Cântecul mării iubiri*, după care continuă să publice versuri în ziarul „Moldova Socialistă” și revista „Octombrie”. Volumul de debut *Zbucium* (1956) va constitui o adevărată explozie lirică urmată de numeroase recenzii apreciative. Gheorghe Malarciuc va spune: „E zbuciumul inimii sale, e chiar inima sa cu tot ce conține ea mai bun și pe care poetul o închină semenilor săi...”. Culegerile de versuri și proză care urmează sunt primite cu același entuziasm de către cititori și critica literară: *Chemarea stelelor* (1962), *Vioara Albă* (1963), *Belaia raduga* (Moscova, 1964), *Ritmuri* (1965), *Versuri* (1967), *Sufletul ciocârliilor* (1974), *Bucolica* (1996), *Zov liubvi* (Alma-Atî, 2001), nuvela *Lăutarii* (1972). În colecția „Biblioteca școlarului” la Editura „Litera” apare postum volumul selectiv *Chemarea stelelor* (2003).

Ca regizor debutează în anii de studenție cu lucrarea de curs, filmul de scurt metraj *Măria sa Hora* (1960). În aceeași perioadă se produce în

câteva roluri, printre care Laico Zobar din *Bătrâna Izerghil* de M. Gorki, Pavel Korceaghin din *Așa s-a călit oțelul* de N. Ostrovski ș.a.

Carierea sa cinematografică se realizează la Studioul „Moldova-Film”, unde semnează ca scenarist și regizor filmele: *Așteptați-ne în zori* (1963), *Poenele roșii* (1966), care devine pe parcurs o carte de vizită a studioului, *Această clipă* (1968), *Lăutarii* (1971), prezentat pe ecranele multor țări ale lumii, fresca dramatică a vieții și creației marelui Eminescu *Luceafărul* (1986) ș.a. La Studioul „Mosfilm” realizează filmele *O șatră urcă la cer* (1976), derulat în peste 100 de țări, *Dulcea și tandra mea fiară* (1978), *Ana Pavlova* (1983), realizat în colaborare cu studiouri și cineaști din Anglia, Franța, Cuba, Germania, *Găoacea* (1990) – un bilanț de trei decenii în activitatea cinematografică a regizorului Emil Loteanu.

Filmele sale au fost premiate și menționate la cele mai prestigioase foruri și festivaluri internaționale de film din Moscova, San Sebastian, Napoli, Paris, Oxford, Milano, Belgrad, Praga. Filmul *Lăutarii* este distins cu „Scoica de Aur” la Festivalul Internațional de Film de la San Sebastian (1972), cu Marele Premiu la Festivalul Internațional de Filme ce dezvăluie tema artei și folclorului (Italia, 1972), Premiul „Nimfa de aur” la Festivalul Internațional de Filme (Italia, 1972), Premiul spectatorilor și al presei pentru cel mai bun film la Forul Cinematografic de la Milano (1978). Filmul *O șatră urcă la cer* obține Premiul „Marea scoică de aur” la cel de al 24-lea Festival Internațional al Filmului de la San Sebastian (1976), Premiul pentru cea mai bună regie la Festivalul Internațional din Iugoslavia (1977), Premiul pentru cel mai bun film al anului la Praga (1977). *Dulcea și tandra mea fiară* este înalt apreciat la Festivalul celor mai bune filme din lume de la Belgrad (1979), iar *Ana Pavlova* este distins cu Marele Premiu pentru cea mai bună contribuție în arta cinematografică, Premiul pentru cea mai bună coproducție, Premiul pentru cea mai bună lucrare de operator, Premiul pentru cel mai bun film străin.

Filmele sale i-au făcut celebri pe mulți actori din Moldova care, la rândul lor, au contribuit la succesul extraordinar al creațiilor maestrului (Svetlana Toma, Grigore Grigoriu, Mihai Volontir, Maria Sagaidac, Vic-

tor Soțchi-Voinicescu, Victor Ciutac, Dumitru Caraciobanu, Domnica Darienco, Vasile Zubcu ș.a.), Emil Loteanu prezentând publicului spectator și câteva portrete cinematografice ale colegilor săi (Grigore Grigoriu, Svetlana Toma, Eugen Doga).

Pentru merite deosebite în domeniul cinematografiei în 1969 i se conferă titlul de Maestru Emerit în Arte din Moldova, iar în 1980 titlul de Artist al Poporului din Federația Rusă. Pentru realizarea filmului *Luceafărul* obține Premiul de Stat al RSSM (1988). Membru de Onoare al Academiei Internaționale de Film „Nica”.

Emil Loteanu s-a stins din viață la 18 aprilie 2003 și este înhumat la cimitirul Novodevicie din Moscova. A rămas pentru toți un distins om de cultură, regizor și scenarist, care a lăsat moștenire o valoroasă operă scrisă și ecranizată.

(M.H.)

Referințe

*Vouă, semenii mei, vouă, oameni, vă dăru
Tot ce am pe lume mai scump, mai iubit:
Versul meu, viața pe care-am trăit-o
Și viața pe care-o mai am de trăit.*

*M-am logodit cu cea mai depărtată stea,
Cât mi-o fi veacul să tot urc la ea –
Să-mi fie drumul nevoios și lung
Și niciodată, poate, să n-ajung.*

*Aș vrea să las acestui veac de foc
Un vers, un dor, o stepă re-nviată,
O mladă firavă de busuioc
Să poată crește iarna din zăpadă.*

Emil Loteanu

Emil Loteanu este un mare creator de valori. El ne-a dus faima în lume prin filmele sale, cu pitorescul nostru, cu oamenii noștri frumoși, ne-a dus o solie de bunătate, de dragoste pentru frumos. A contribuit la formarea multor actori; acolo unde se părea că nu există valoare el o găsea. A fost un cineast, dublat de un poet.

Mihai Cimpoi

(...) Emil Loteanu se afirmă ca un poet al patosului și energiei romantice
(...) Creația sa impresionează prin sinceritatea sentimentului, prin îndrăzneala cu care atacă temele majore ale contemporaneității, prin artisticitatea-i sporită.

Mihail Dolgan

În poezie Emil Loteanu a adus prospețimea imaginii și curățenia expresiei. Gustul său poetic, larg și vibrant năzuia plinătatea (...). În cinematografie Emil Loteanu esențializează epoci întregi, tot cu mijloace poetice, dar cu participarea colectivă a unui popor înzestrat cu har. Emil Loteanu a dovedit că o tradiție în cinematografia națională constă în confruntarea fără compromis a artistului cu viața, care îi asigură mișcarea înainte.

Ion Gheorghiuță

Mereu animat, neliniștit, angajat în relații cu oameni de artă, Emil Loteanu și-a păstrat o frumoasă proprietate a personalității și talentului său: capacitatea de a surprinde, de a fi interesant, necesar și mereu așteptat în noile sale manifestări (...). Emil Loteanu e un nume de personalitate, un nume popular.

Leo Butnaru

Titluri pentru expoziții

Mi-i cântecul din vână de țăran...

M-am logodit cu cea mai depărtată stea...

Cineastul dublat de un poet

Poetul eternului zbucium

Lăutarul filmului contemporan

BIBLIOGRAFIE*Opera*

- CHEMAREA** stelilor: [versuri] / Emil Loteanu; conc. graf. a col. și cop.: Vladimir Zmeev; il.: Alex Ussow. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2003. – 456 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 473).
- CHEMAREA** stelilor: [versuri, povestiri] / Emil Loteanu; antologie de Anaton Ciocanu, Mihai Prepețiu. – Ed. a 2-a. – Ch.: Litera; București: Litera Internațional, 2004. – 282 p.: il., 1 f. portr. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 510).
- LĂUTARI**: nuvelă cinematografică / Emil Loteanu. – Ch.: Cartea moldovenească, 1972. – 107 p.
- RITMURI**: versuri / Emil Loteanu, il.: Eudochia Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 224 p.: 29 f. fotogr. – (Colecție pentru elevi, studenți).

Referințe critice

- EMIL** Loteanu – destin de viață lungă: dialoguri, portrete, studii. – Ch.: Cartea Moldovei, 2008. – 296 p.: 80 p. fotogr.
- EMIL** Loteanu // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 158-162.
- CARAMAN**, Iurie. Emil Loteanu a venit în lumea filmului ca poet // Basarabeni în lume: (col. de materiale și doc. prez. la polipticul cultural-istoric și științific omonim). – Ch., 2007. – P. 102-110.
- CIMPOI**, Mihai. Emil Loteanu: sufletul ciocârlilor // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 4.: Demonul recitării. – Craiova, 2004. – P. 250-252.
- CUZUIOC**, Ion. În casă la Emil Loteanu – prin fereastră // Cuzuioc Ion. Lume, lume... – Ch., 2006. – P. 53-56.
- EMIL** Loteanu // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch.; București, 2005. – P. 437-452.
- EMIL** Loteanu: „Sunt un cetățean al lumii cu rădăcini în cultura românească”: [interviu] / Emil Loteanu; consemn.: Gheorghe Pârja // Pârja, Gheorghe. Dialoguri cu ferestre spre nord. – Cluj-Napoca, 2005. – P. 181-191.

- LOTEANU, Emil** // Dicționarul general al literaturii române: L/O / Academia Română. – București, 2005. – P. 88.
- REFERINȚE** istorico-literare: [Emil Loteanu] // Loteanu, Emil. Chemarea stelelor. – București; Ch., 2003. – P. 437-447.
- SAKA** Serafim. Emil Loteanu // Saka Serafim. Aici. Atunci și acum: dialoguri. – Ch., 2010. – P. 15-20.
- ȘVEȚ, Maria**. Emil Loteanu / Maria Șveț // Calendar Național 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 346-347.
- TABEL** cronologic: [Emil Loteanu] // Loteanu, Emil. Chemarea stelelor. – București; Ch., 2003. – P. [7-16].
- VIZITIU, A.** Marele regizor Emil Loteanu a urcat în cer // Vizitiu, A. Cei șapte ani de acasă sau cele șapte miracole ale copilăriei. – Ch., 2004. – P. 308-311.
- ROȘCA, Nicolae**. Urmă de geniu: [Emil Loteanu] / Nicolae Roșca // Moldova. – 2010. – Nr 1/2. – P. 40-43.
- ALECU** Croitoru, actor și regizor român: „Mi-au prins bine lecțiile lui Loteanu și ale fratelui Grigore”: [interviu] / Alecu Croitoru; consemn.: Ion Proca // Glasul Națiunii: rev. reîntregirii neamului. – 2008. – 28 aug. – P. 12.
- TĂRĂȚĂ, Marius**. Crezul unui artist este capacitatea de a iubi...: [Emil Loteanu] / Marius Tărăță // Capitala. – 2008. – 12 noiembr. – P. 8.
- PROCA, Ion**. Irepetabila poezie: [Emil Loteanu] / Ion Proca // Glasul Națiunii: rev. reîntregirii neamului. – 2008. – 28 aug. – P. 12-13.
- VIZITIU, Svetlana**. Emil Loteanu: „M-am logodit cu cea mai depărtată stea...” / Svetlana Vizitiu // Cultura. – 2008. – 7 aug. – P. 3.
- BOGOMOLOV, Iurie**. Emil Loteanu. Romantik ušedšij v nebo / Iurie Bogomolov // Nezaavisimaa Moldova. – 2007. – 27 sept. – P. 3.

Dedicații lirice

- BUTNARU, Leo**. În memoria lui Emil Loteanu / Leo Butnaru // Dacia literară. – 2009. – Nr 5. – P. 24.

Documente audiovizuale și electronice

- CIREȘ, Tudor**. Ar fi putut fi cel mai mare regizor din România. Dar vremurile n-au fost de partea lui... / Tudor Cireș, Simona Lazăr [resursă

electronică] // <http://www.videofil.ro/news/editoriale/spectator-stop-cadru-cu-emil-loteanu.html> Articol preluat din Jurnal Național

EMIL Loteanu [resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Emil_Loteanu

EMIL Loteanu: filme regizate de Emil Loteanu [resursă electronică] // <http://www.cinemagia.ro/actori/emil-loteanu/1699/>

11 noiembrie – 100 de ani
de la nașterea scriitorului
Jose Maria Sanchez-Silva
(1911-2002)

Scriitorul, jurnalistul și cineastul Jose Maria Sanchez-Silva s-a născut la 11 noiembrie 1911 la Madrid, în familia unui jurnalist și a unei poetese. Nu avea nici zece ani împliniți când îi moare mama, iar tatăl său dispare. Atunci ia sfârșit copilăria viitorului scriitor, orfanul fiind nevoit să-și câștige existența lucrând ca ucenic de frizer, curier, ajutor de bucătar. Ulterior activează în diferite domenii, printre care jurnalistica, literatura, radioteleviziunea, cinematografia. Timp de 25 de ani călătorește prin lume în calitate de reporter. Devine redactor-șef al revistei „Arriba”, apoi editează revista „Si”, cu care obține Premiul pentru jurnalistică „Francisco de Sales” (1945). Sanchez-Silva se impune în atenția opiniei publice nu doar ca reporter și editor, ci și ca scriitor, editând câte o carte la fiecare doi ani. Scrierile sale pentru copii pornesc de la experiențele pe care le-a trăit în copilărie, din dragostea pentru copii și dorința de a le înțelege problemele și preocupările. Cartea sa de debut în genul scrierilor pentru copii, *Marcelino Pan y Vino* (*Marcelino, pâinea și vinul*, 1952) se bucură de un succes imediat, iar personajul Marcelino devine tot atât de cunoscut în Spania ca și Pinocchio în Italia sau Peter Pan în Anglia. Autorul tratează tema familiei, a relațiilor interumane, pe care o va continua mai târziu în *Historias menores* (*Mici istorioare*, 1952), *Aventura en el cielo* (O

aventură în cer, 1954), *Luiso* (*Luiso*, 1959), *Adam y el Señor Dios* (*Adam și Dumnezeu*, 1967) ș.a.

O altă temă pe care autorul o abordează frecvent este viața animalelor, relațiile copilului cu natura: *La burrita Non* (*Mica măgăriță Non*, 1955), *Adios, Josefina!* (*Adio, Josefina!*, 1962), *Segundo verano de Ladis* (*A doua vară a lui Ladis*, 1968) ș.a. *Cuentos de Navidad* (*Povești de Crăciun*), *Alrededor de las doce* (*Aproape de ora douăsprezece*) și *Colasin y Colason* (*Colasin și Colason*, 1963) sunt trei dintre cele mai minunate scrieri, pe care autorul le-a dedicat lui Hans Christian Andersen. Printre premiile ce încununază opera lui Jose Maria Sanchez-Silva vom menționa Premiul Național pentru literatură (1943 și 1956) și Medalia de Aur *Hans Christian Andersen* (1968).

(L. T.)

Titluri pentru expoziții

O aventură miraculoasă, în cer și pe pământ
Despre copiii și frații lor mai mici: măgărițe, fiare și furnici
Colasin și Colason, aproape de ora douăsprezece
Marcelino, un Pinocchio al Spaniei

BIBLIOGRAFIE

Opera

- COLASIN** y Colason: cuento de la envidia / José Maria Sánchez-Silva. – Madrid: Ed. Nacional, 1963. – 274 p.
- MARCELINO**, pan y vino / José Maria Sánchez-Silva. – Valladolid: Micon, 1982. – 82 p.: il.
- THE** boy and the wale / José Maria Sánchez-Silva. – New York: McGraw-Hill Book Co, 1964. – 28 p.

Referințe critice

- FOREIGN** – language writers: [José Maria Sánchez-Silva: bibliogr.] // St. James Guide to Children's Writers. – Detroit; London, 1999. – P. 1209.

JOSÉ Maria Sánchez-Silva // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 163-164.

JOSÉ Maria Sánchez-Silva // The Hans Christian Andersen Awards 1956-2002. – Copenhagen, 2002. – P. 38-39: fotogr.

JOSÉ Maria Sánchez-Silva // Scriitori-Laureați ai Premiului Hans Christian Andersen / alcăt.: Lilia Tcaci, Tamara Maleru. – Ch., 2004. – P. 37-38.

Spirit creator, fire inventivă, pedagog cu înalte calificative, Stela Cemortan s-a născut pe data de 13 noiembrie 1941 în s. Niorcani, Soroca, într-o familie de intelectuali. După absolvirea școlii medii își continuă studiile la Școala Pedagogică din Soroca, după care absolveste Facultatea de Filologie și Istorie a Universității de Stat din Chișinău (1962). Între anii 1977-1981 este doctorandă la Academia de Științe Pedagogice din Moscova. În 1996 obține titlul științific de doctor habilitat în pedagogie.

Își începe activitatea științifică și didactică mai întâi ca profesoară de limbă și literatură română la Școala Pedagogică din Soroca (1959-1975), ulterior – inspector la Ministerul Educației, șefă de laborator la Institutul de Științe ale Educației, profesoară la Institutul de perfecționare a cadrelor didactice, profesoară la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, actualmente este șef al secției Educație preșcolară și învățământ primar la Institutul de Științe ale Educației.

Este autor, coautor și coordonator al multor documente conceptuale și normative ale educației preșcolare și învățământului general. A publicat peste 250 de lucrări, monografii, studii, manuale, ghiduri metodice, materiale didactice, printre care: *Matinee literare* (1985, reeditată în

1990, 2005), *Antologie de texte la literatura pentru copii* (1987), *Metodica organizării verbal-artistice în grădinița de copii* (1991), *Dezvoltarea verbal-artistică a preșcolarilor* (1992), *Bazele psiho-pedagogice ale activității verbal-artistice a copiilor de vârstă preșcolară* (1996), *Abecedarul preșcolarului* (1997), *Abecedarul științelor* (2000), *Copilul în împărăția literaturii* (2001), *Citirica* (2004), *Alfabetul în imagini* (2005), *Cine le vede nu le crede, cine le paște le cunoaște...* (2005), *Jocuri literare* (2008) ș.a. A contribuit la alcătuirea Curriculumului educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova (2007).

Pentru activitate prodigioasă pe tărâmul pedagogiei s-a învrednicit de următoarele distincții și medalii: Eminent al Învățământului Public din RM (1974), Eminent al Învățământului Public din URSS (1977), Medalia „Meritul Civic” (1996) și Ordinul „Gloria Muncii” (2002).

(M.H.)

Referințe

Elementul comun al jocurilor incluse în cartea „Jocuri literare” este afectivitatea, care, fiind o componentă a textului literar, generează interesul copilului în „calea” lui spre cunoașterea lumii în care trăiește.

Stela Cemortan

Stela Cemortan a fost și rămâne un promotor al noului, un pedagog pasionat de copii, respectat de educatori, un Om de Omenie. Toată viața a trăit cu onestitate și hărnicie și a lăsat pentru viitorime modele demne de urmat.

Ludmila Bolboceanu

Lucrările metodologice și cele didactice, elaborate de dna Cemortan, vin să completeze acel gol care exista până în prezent în practica educațională din țara noastră.

Rezultatele cercetării au fost înglobate în monografia „Formarea personalității copilului în cadrul activității verbal-artistice”.

Cercetarea dnei Cemortan ne dovedește cu prisosință că unul din cei mai eficienți factori în promovarea valorilor universale, care pot influența în mod radical personalitatea în devenire, este literatura artistică. Ea poate și trebuie utilizată în procesul educațional din vârstă timpurie. Importantă ni se pare și concluzia la care ajunge și cercetătoarea, conform căreia procesul de formare a personalității copilului și de dezvoltare verbal-artistică, atât în familie, cât și în instituțiile preșcolare, trebuie să fie orientat spre formarea unei personalități creative, prin tehnologii didactice noi, pentru a pune bazele principalelor componente ale personalității – social-afectivă, cognitivă, verbală și motorie.

Petru Jelescu

Ați jertfit viața creării
Pentru toți copiii țării,
Pentru noi, educatorii,
Care ne trezim cu zorii
Să aducem la copii
Jocuri, cărți și bucurii,
Rod al muncii Dumneavoastră
Aduș pe masa noastră.

Nina Straliuc, Ala Vasilachi

Titluri pentru expoziții

Mai mult decât un distins pedagog
O îndrăgostită de copiii Moldovei și dascălii lor
O viață dăruită copiilor

BIBLIOGRAFIE

Opera

ABECEDARUL preșcolarului / Stela Cemortan; pict.: Elvira Voloșin, Nina Tescari. – Ch.: Iulian, 1997. – 136 p.: il.

ABECEDARUL preșcolarului: ghid metodic pentru educatori și părinți / Stela Cemortan; cop.: Elvira Voloșin. – Ch.: Stelpart, 2005. – 104 p. – (Formarea premiselor citirii și scrierii).

- ABECEDARUL** științelor / Stela Cemortan; pict.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – Ch.: Universitas, 2000. – [142] p.: il.
- ALFABETUL** în imagini / Stela Cemortan. – Ch.: Stelpart, 2005. – 32 p.: il.
- CAIETUL** preșcolarului. 6-7 ani: 3 / Stela Cemortan; pict.: Mihail Proneaev [et al.]. – Ch.: Stelpart, 2005. – 20 p.: il.
- CAIETUL** preșcolarului. 6-7 ani: 4 / Stela Cemortan; pict.: Mihail Proneaev [et al.]. – Ch.: Stelpart, 2005. – 20 p.: il.
- CINE** le vede nu le crede, cine le paște le cunoaște... / Stela Cemortan; pict.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – Ch.: Reclama, 2005. – 64 p.: il.
- CITIRICA:** carte de citire / Stela Cemortan; pict.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – Ch.: Universitas, 2004. – 64 p.: il. – (Să pregătim copiii pentru școală).
- COMUNICARE:** pentru copiii de 5-7 ani: dezvoltarea verbal-artistică, științe, antrenament grafic / Stela Cemortan; des.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – [Ch.:] Stelpart, 2005. – 32 p. – (Ne pregătim de școală).
- COPILUL** în împărăția literaturii: antologie pentru cadrele didactice, părinți și copii / Stela Cemortan; pict.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – Ch.: Universitas, 2001. – 176 p.: il.
- COPILUL** și literatura: educația literar-artistică a preșcolarului / Stela Cemortan. – Ch.: Stelpart, 2006. – 188 p. – (Cheițele educației).
- CREATIVITATE:** pentru copiii de 5-7 ani: arte plastice, muzică, lucru manual / Stela Cemortan; des.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – [Ch.:] Stelpart, 2005. – 32 p.: il. – (Ne pregătim de școală).
- CREȘTE-N** casă scump odor: copilul în împărăția literaturii: (pentru vârsta de 6-7 ani) / Stela Cemortan; des., cop.: Diana Ciobanu. – Ch.: Lyceum, 2004. – 32 p.: il. – (Biblioteca copilului; 4.).
- MATEMATICĂ:** pentru copiii de 5-7 ani: jocuri, științe, dezvoltare verbal-artistică / Stela Cemortan; des.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – [Ch.:] Stelpart, 2005. – 32 p. – (Ne pregătim de școală).
- MATINEE** literare: ghid pentru educatorii din instituțiile preșcolare și învățătorii claselor primare / Stela Cemortan; cop.: Diana Ciobanu. – Ch.: Lyceum, 2004. – 219 p.

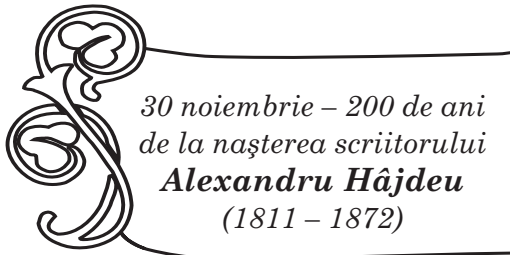
SOCOTICA: matematica celor mici / Stela Cemortan; pict.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – Ch.: Universitas, 2004. – 64 p.: il. – (Să ne pregătim copiii pentru școală).

STELUȚĂ-DECELUȚĂ: abecedarul științelor / Stela Cemortan; pict.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – Ch.: Universitas, 2004. – 64 p.: il. – (Să pregătim copiii pentru școală).

ȘTIINȚE: pentru copiii de 5-7 ani: comunicare, familiarizarea cu natura, viața socială / Stela Cemortan; des.: Nina Tescari, Elvira Voloșin. – [Ch.:] Stelpart, 2005. – 32 p.: il. – (Ne pregătim de școală).

Referințe critice

BOLBOCEANU, Ludmila. Stela Cemortan – o îndrăgostită de copiii Moldovei și dascălii lor / Ludmila Bolboceanu, Nina Straliuc, Ala Vasilachi // Făclia. – 2009. – 5 sept. – P. 15.

Cărturarul, poetul și prozatorul Alexandru Hâjdeu, „ideologul culturii sale sau chiar purtătorul ideologiei oficiale” (M. Cimpoi), s-a născut la 30 noiembrie 1811 în Mișurineț-Kremenet, Hotin (azi s. Cristinești, raionul Noua-Suliță, reg. Cernăuți). Este cel mai mare dintre cei trei copii ai lui Tadeu Hâjdeu, dintr-o a doua căsătorie. Învață mai întâi la pensionul fiilor de nobili de pe lângă Seminarul Teologic din Chișinău (1823-1828). Urmează Facultatea de Științe Juridice la Harkov (1829-1832), făcând, în același timp, și studii de științe ale naturii și litere. Din 1832 își continuă studiile la München și Heidelberg. Revenind la Chișinău, este numit revizor secund la Comitetul pentru patronarea coloniștilor din regiunea de sud a Rusiei (1833), iar în 1833-1834 – funcționar la cancelaria guvernului civil al Basarabiei.

Până în 1840 practică avocatura, fiind și efor onorific al școlilor din ținutul Hotin. După ce un deceniu predă la liceele din Vinița, Rovno și Kamenîța, în 1850 revine în Basarabia și practică până la sfârșitul vieții avocatura.

Contactul nemijlocit cu cultura rusă și ucraineană a exercitat o influență asupra formării spirituale și activității literare și științifice a lui Alexandru Hâjdeu.

În anii studenției face parte din cercul literar, participă la colectarea folclorului ucrainean. Câteva din înregistrările sale au fost publicate în 1833-1838, iar altele s-au păstrat în manuscris, fiind inserate în culegerea de folclor ucrainean „Cântece de căraușie”.

Este unul dintre primii popularizatori ai folclorului românesc în presa rusă. Majoritatea lucrărilor sunt scrise în limba rusă, dar izvorăsc din conștiința apartenenței și contribuției la cultura românească. Publică mai întâi zece poezii populare prelucrate în revistele „Vestnik Evrop” (1830), „Teleskop” (1833) și „Molva” (1835).

Partea principală a creației lui Hâjdeu o constituie poeziile lirice: ciclurile „Sonete moldovenești” (1837) și „Poezii felurite” (1829-1843).

Laitmotivul creației sale îl constituie glorificarea evenimentelor eroice din istoria Moldovei, frumusețea și bogăția plaiului strămoșesc.

Prima încercare în proză a fost povestirea istorică „Duca-Vodă”, scrisă la 1830, care evocă episoade dramatice ale istoriei Moldovei din sec. XVII. Mai târziu a adăugat povestirii sale nuvelele istorice „Dabija” și „Hâncul”. Iar în 1871 povestirea, completată, a fost tradusă în limba română și publicată de fiul său Bogdan Petriceicu Hasdeu cu titlul de „Domnia Arnăutului”.

Majoritatea lucrărilor lui îl prezintă ca pe un gânditor iluminist. Atât poeziile, cât și proza lui Alexandru Hâjdeu se caracterizează printr-un accentuat colorit național datorită temelor tratate, izvoarelor de inspirație folclorică și bogatelor elemente etnografice.

A fost cunoscut și apreciat de mulți dintre contemporanii săi. Cu toate acestea, poate fi considerat un cărturar în bună parte nerealizat, de vreme ce a publicat extrem de puțin și de răzleț.

La 1835 a fost ales membru al Societății Agricole din Odesa, iar la 1866 – membru al Societății literare române (viitoarea Academie).

Se stinge din viață în 1872.

(M.H.)

Referințe

Alexandru Hâjdeu, deși a scris în limba rusă, rămâne un scriitor român prin sprijinul și tematica operei.

Alexandru Hâjdeu – ideologul culturii sale sau chiar purtătorul ideologiei oficiale.

Mihai Cimpoi

Majoritatea lucrărilor sunt scrise în limba rusă, dar izvorăsc din conștiința apartenenței și contribuției la cultura românească.

Mircea Popa

Titluri pentru expoziții

Un alt Cantemir

Alexandru Hâjdeu – ideologul culturii sale

BIBLIOGRAFIE

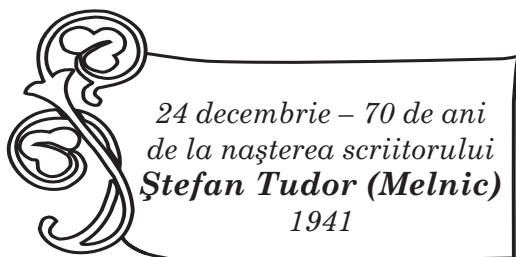
Opera

DOMNIA Arnăutului: proză, poezie, publicistică / Alexandru Hâjdeu; selecț., coment. : P. Balmuș. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 155 p. – (Biblioteca școlarului).

IZBRANNOE: poeziă, proza, publicistika, pis'ma, mysli, zametki / Alexandru Hâjdeu. – Ch.: Lit. artistică, 1986. – 317 p.

Referințe critice

- CIMPOI**, Mihai. Literatura de limbă rusă: [Alexandru Hâjdeu] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ch., 1996. – P. 267.
- EREMIA**, Anatol. Alexandru Hâjdeu // Chișinău: encicl. / ed. Iurie Colesnic. – Ch., 1997. – P. 243-244.
- HÂJDEU** Alexandru // Dicționarul general al literaturii române: E/K / Academia Română. – București, 2005. – P. 479-480.
- NAZAR**, Valeriu. Hâjdeu Alexandru // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 244-246.
- BALMUȘ**, Pavel. Membrii dinastiei de scriitori Hâjdeu-Hasdeu apreciați în timpul vieții (la Sankt Petersburg, la Moscova, Odesa și la Chișinău) / Pavel Balmuș // Limba Română. – 2008. – Nr 1/2. – P. 226-233.
- BIVOL**, Efim. Rodonačal'nik literaturnoj dinastii / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2007. – Nr 11. – P. 2.
- BIVOL**, Efim. Din stejar – stejar răsare / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2007. – Nr 11. – P. 2.

Ștefan Tudor (Melnic) este originar din s. Cureșnița, Soroca. Urmează școala de șapte clase în satul de baștină, apoi școala medie din comuna vecină Șeptelici. În 1958 se înscrie la Facultatea de Litere, Secția română-franceză a Institutului Pedagogic „A. Russo” din Bălți (promoția 1964). În paralel cu studiile, predă limba franceză în mai multe școli din sudul și centrul Basarabiei (1961-1966). A lucrat timp de 10 ani (1966-1976) la Teleradio Moldova, redacția emisiuni pentru copii, ulterior redactor la editurile „Lumina” și „Literatura artistică”. Din 1997 până în prezent este redactor-șef la revista „Alunelul”.

S-a consacrat în întregime scrisului pentru copii. Prima sa carte *Casa puiului de soare* (1973) a fost urmată de *Grănicerul* (1982), *Mi-i dor de iepuraș* (1985), *Mingea fermecată* (1988), *Pomul fermecat* (1995) ș.a. Multe din versurile sale, devenite texte pentru cântece, au completat reușit repertoriul muzical pentru copii. *Drepturile tale și Drepturile mele, ce să fac cu ele* au apărut în anul 2000 cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în Moldova. Este autorul prozelor documentare *Poveste amară* (1992), *Satana pe pământ* (1992), *Răzvrățiți contra regimului* (2004), în care evocă anii de foamete și deportări, rezistența anticomunistă în Basarabia.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1983).

Laureat al Premiului Uniunii Ziariștilor pentru cea mai valoroasă lucrare publicistică (1990), Premiul II la Concursul „Cea mai bună oglindire a drepturilor omului în mijloacele mass-media” (1991).

(M.H.)

Referințe

Ștefan Tudor (Melnic) este, întâi de toate, un credincios copil al acestui pământ. Îl doare sufletul pentru destinul neamului, suferă pentru că se lasă uitarea peste numele martirilor neamului... Este, după mine, unul dintre scriitorii care a trudit cel mai mult pentru a restabili memoria noastră. Cercetător neobosit, el a adunat mărturii despre anii de foamete, despre calvarul deportărilor. Cartea sa de schițe documentare și interviuri „Satana pe pământ” este de o valoare incontestabilă.

Întotdeauna l-am admirat pe Ștefan Tudor pentru perseverența și corectitudinea față de cuvântul scris. Mi se părea că atunci când se pune pe muncă, scrie ceva – se scufundă până în adâncul temei, iar personajele sale apar clare, fără a trezi dubii. „Așa văd copiii!”, mă convingea dânsul. Și, într-adevăr, are povestiri foarte frumoase și interesante, din care privește spre lumea vârstnică – ea, Copilăria. Dulce, dar și timidă. Șotioasă, dar uneori necăjită.

Claudia Partole

De la prima sa carte „Casa puiului de soare” și până la ultimele proiecte Ștefan Tudor a avut și are o mare răspundere pentru cuvântul scris. La fel o face și în scrisul din presă.

Efim Bivol

Vesel și senin, prieten bun al micilor [...] Ștefan Melnic, redactorul „Alunelului”, este convins că literatura pentru copii trebuie să fie cât mai perfectă, să fie trăită, plină de inedit și autentică, lipsită de artificialitate, să conțină imagini proaspete, vii.

Ana - Maria Petru

Titluri pentru expoziții

Ambasador al copiilor
Poetul copilăriei inocente
Pomul fermecat al limbii române

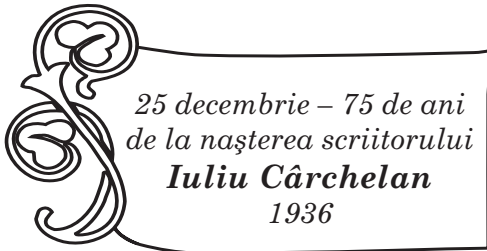
BIBLIOGRAFIE

Opera

- BĂIEȚELUL** din balon: poveste-basm / Ștefan Tudor (Melnic); des.: Lică Sainciuc. – Ch.: Hyperion, 1991. – 64 p.
- CASA** puiului de soare: [povestiri] / Ștefan Tudor (Melnic); pict.: L. Rândina. – Ch.: Lumina, 1983. – 23 p.
- COROANA** de regină: versuri și miniaturi / Ștefan Tudor (Melnic). – Ch.: Lit. artistică, 1989. – 64 p.
- MI-I** dor de iepurași: versuri / Ștefan Tudor (Melnic); il.: T. Iurcova. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 46 p.
- MINGEA** fermecată: versuri / Ștefan Tudor (Melnic); il.: S. Cerednicov. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 22 p.
- POMUL** fermecat / Ștefan Tudor (Melnic); des.: Lică Sainciuc. – Ch.: Limba Română, 1995. – 14, [2] p.: il. color.
- POVESTE** amară: nuvelă doc. / Ștefan Tudor (Melnic); pict.: O. Cojocar. – Ch.: Hyperion, 1992. – 88 p.
- PRIETENUL**: [poezii] / Ștefan Tudor (Melnic); il.: Olga Gorceag. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră).

Referințe critice

- ȘTEFAN Tudor (Melnic)** // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 169-170.
- ȘTEFAN Tudor (Melnic)** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dict. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a, rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 371-372.
- ZBÂRCIOG, Vlad. Tudor (Melnic) Ștefan** // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 447.
- PETRU, Ana-Maria. Ștefan Melnic: „Poporul este de neînving”** / Ana-Maria Petru // Lit. și arta. – 2007. – 20 dec. – P. 5.
- BIVOL, Efim. Slujind copiii de o viață / Efim Bivol** // „a”MIC”. – 2006. – Nr 12. – P. 2.
- BIVOL, Efim. Žizn’ ot dannaâ detâm: [Ștefan Tudor] / Efim Bivol** // „a”MIC”. – 2006. – Nr 12. – P. 2.

Născut la 25 decembrie 1936, în s. Alexandru Ioan Cuza, Cahul. Poet, prozator, traducător. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1972) și al Uniunii Scriitorilor din România (1996). Membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1963).

Studiile medii le face la școala din satul natal. În 1960 absolvește Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova. Un timp lucrează în calitate de învățător, apoi corespondent la „Scânteia leninistă” și „Tânărul leninist” (1961-1965). Ulterior este angajat la „Tinerimea Moldovei” (1965-1968) și „Nistru” (1972-1974), redactor la Editura „Cartea moldovenească” (1968), redactor superior la Editura „Lumina” (1968-1977), re-

dactor superior și șef de redacție la Editura „Literatura artistică”, ulterior „Hyperion” (1977-1991). În perioada aceasta contribuie la editarea unor colecții de cărți pentru copii, cum sunt *Făgurași*, *A fost odată*, *Cheița de aur*, precum și a unor culegeri de versuri și desene ale copiilor – *Ghiocei*. Împreună cu Vladimir Belistov, selectează, alcătuiește, redactează și editează *Crestomația literaturii universale* în 2 volume, o ediție pentru profesorii și studenții instituțiilor de învățământ superior. A îngrijit pagina de literatură pentru copii la săptămânalul „Viața satului”. Din 1992 până în 1994 este corespondent special, iar din 1994 până în 2004 – redactor-șef adjunct la săptămânalul „Florile dalbe”; este responsabil pentru varianta română a publicației ecologice obștești „Gutta”. De paisprezece ani este președinte al juriului Concursului republican al tinerilor poeți și prozaatori „Florii”, organizat de Palatul Național de Creație a Copiilor și Adolescenților, Departamentul Cultură al Primăriei municipiului Chișinău și redacția săptămânalului „Florile dalbe”.

Debutează cu versuri în ziarul „Tinerimea Moldovei” în toamna lui 1957, îndrumat și susținut de poetul Vitalie Tulnic. Tot în acel an publică și primele traduceri. În 1969 debutează editorial cu placheta de versuri *Poarta soarelui*, prefațată de Nicolai Costenco, după care au urmat alte cărți de poezie și proză pentru copii și tineret, inclusiv: *Trio* (1970), *Cerbul meu* (1971), *Tata* (1973), *Apă dulce de cișmea* (1979), *Când se coc merele* (1980) etc.

Versurile și prozele lui Iuliu Cărchelan au fost traduse și editate în Țările Baltice, Ucraina, Rusia, Bielarus, Uzbekistan și alte țări. Cunoscător bun al literaturii universale, a tradus din Teocrit, Pindar, Ovidiu, J. Swift, Lope de Vega, R. M. Rilke, G. Lorca, Michelangelo, A. Barto ș.a.

(M.H.)

Referințe

Cărțile [lui Iuliu Cărchelan] pentru și despre copii sunt purtătoare de sensuri și atitudini interioare, certificând o apropiere intimă față de universul copilăriei. Pastelul și elegia, lirismul sobru și descriptiv denotă nuanțe și

detalii palpabile, cu rol cognitiv, mai ales vizual și auditiv. Dincolo de cuvinte palpitate firescul și omenescul, căldura umană, șoapta, exclamația, uimirea – toate însemne reale ale unui suflu permanent și veghetor, interior, dominat de fiorul sentimentului și ideii de a trăi în numele vieții, frumosului, necesarului și idealului.

Tudor Palladi

În versurile sale Omul nu pare izolat de semenii lui și nici de tot ceea ce îl înconjoară. Lumea din jur se naște și evoluează odată cu noi. Or, ea nicidecum nu depinde de ființa noastră, ci se supune într-un tot numai „glasului timpului”. Numai contopindu-se cu Întregul, Omul ajunge să înțeleagă acest glas.

În aceasta constă patosul social al poeziei lui Iuliu Cârchelan, care caută să pătrundă raporturile dintre fenomene, oameni, elemente.

Mihai Cimpoi

Ceea ce impresionează în mod deosebit în cartea „Trio” sunt realizările unui gânditor sensibil la frumos, tenacitatea de a duce firul cugetării la un liman, asemeni unui cercetător pe care diversitatea firii îl intrigă, îndemnându-ne să urmărim desfășurarea ideii dominante, în cazul de față acea trinitate sfântă care este mama, tata și copilul.

Agnesa Roșca

Faptul că poezia lui Iuliu Cârchelan se bazează mai mult pe meditația abstractă, pe sugestia intelectuală, cere din partea autorului multă măiestrie, pentru ca să se mențină în sfera artei.

Mihail Dolgan

Titluri pentru expoziții

Dau în colț speranțele mele...

Din grădina viselor mele

Îți aduc în dar ce e mai scump: pământul

BIBLIOGRAFIE***Opera***

- AȘTEPT** o nouă dimineață... [versuri] / Iuliu Cârchelan; pref.: Tudor Palladi; cop.: Vladimir Sinițki. – Ch.: Prometeu, 2006. – 238 p.
- ÂBLONĂ:** stihii / Iuliu Cârchelan. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 48 p.: il.
- CÂND** se coc merele: povestiri / Iuliu Cârchelan; il.: A. Guțu. – Ch.: Lit. artistică, 1980. – 84 p.: il.
- TATA:** povestiri / Iuliu Cârchelan; prez. graf.: Ion Severin. – Ch.: Lit. artistică, 1982. – 80 p.: il.
- TRIO:** stihii / Iuliu Cârchelan; hudož.: A. Țurcanu. – Ch.: Lit. artistică, 1982. – 98 p.
- TRIO:** versuri / Iuliu Cârchelan; prez. graf.: A. Țurcanu. – Ch.: Lit. artistică, 1989. – 102 p.

Referințe critice

- CÂRCHELAN** Iuliu // Dicționarul general al literaturii române: C/D / Academia Română. – București, 2004. – P. 164.
- CIMPOI, Mihai.** [Iuliu Cârchelan] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 2-a rev. și adăug. – Ch., 1997. – P. 212.
- CIOCANU, Ion.** Ca un plugar pe câmpul nins...: Iuliu Cârchelan // Ciocanu, Ion. Salahorind...: Articole, cronici, portrete și medalioane literare. Eseuri răzlețe. – Ch., 2008. – P. 188-189.
- IULIU Cârchelan** // Aniversări culturale 2006 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2005. – P. 177-179.
- IULIU Cârchelan** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a, rev. și adăug. – Ch., 2004. – P. 67-69.
- NAZAR, Valeriu.** Cârchelan Iuliu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Ch., 2007. – P. 87-88.
- ZBÂRCIOG, Vlad.** „Aștept o nouă dimineață” de Iuliu Cârchelan / Vlad Zbârciog // Lit. și arta. – 2007. – 15 mart. – P. 5.

CIOCANU, Ion. Ca un plugar pe câmpul nins...: [Iuliu Cârchelan] / Ion Ciocanu // Florile dalbe. – 2007. – 5 apr. – P. 14.

CUNUNA dragostei pentru copiii a lui Iuliu Cârchelan // Florile dalbe. – 2007. – 4 ian. – P. 8.

IULIU Cârchelan: [biogr.] // Noi. – 2007. – Nr 7. – P. 8.

ROGAC, Raia. Iuliu Cârchelan: Lansare... La cartea vieții adunată / Raia Rogac // Glasul Națiunii: revista reîntregirii neamului. – 2007. – 7 iun. – P. 8.

Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite (UNICEF) a fost creat de Națiunile Unite în 1946. În 1953, a devenit Fondul pentru Copii al Națiunilor Unite, dar mai este cunoscut sub acronimul său popular. Cu sediul în New York, UNICEF oferă asistență umanitară și pentru dezvoltare copiilor și mamelor lor în țările în curs de dezvoltare. O agenție fondată prin voluntariat, UNICEF supraviețuiește prin fonduri guvernamentale și donații private. UNICEF a primit în 1965 Premiul Nobel pentru Pace.

UNICEF are 5 priorități de bază: Educația fetelor, Plus de imunizare, Protecția copilului, HIV/SIDA și Copilărie pentru copii. Alte priorități includ supraviețuirea copiilor, copilul și familia și suportul pentru dezvoltare.

1. Educația este o metodă sigură întru îmbunătățirea vieții tuturor oamenilor, inclusiv a copiilor. Educarea tinerelor fete asigură beneficii spectaculoase pentru generațiile prezente și viitoare: scopul UNICEF este de a atrage cât mai multe fete în școli, pentru a însuși deprinderile de bază

necesare pentru a reuși mai târziu în viață. Ca parte a eforturilor neîntrerupte de asigurare a dreptului la educație a fiecărui copil: strategia de accelerare a UNICEF este de creștere rapidă a numărului de fete înscrise în școli în 25 de țări stabilite.

2. Intervențiile suplimentare sunt ceea ce aduce în plus programul. Începând cu educarea în ceea ce privește suplimentele nutriționale și continuând cu plasele de țințari tratate cu insecticide, aceste servicii de salvare a vieții fac din programele de imunizare instrumente puternice în slujba sănătății copiilor.

3. În fiecare zi, undeva pe glob, copiii sunt impuși să lupte, să fie soldați, să se prostitueze, să presteze munci necalificate sau să fie servitori. Ei sunt abuzați, exploatați, sunt subiecți de violență, rămân analfabeți, bolnavi și secătuiți. UNICEF încearcă pe toate căile să le ofere protecție și suport, prin programe de retragere a copiilor din armată, lucrând cu persoane individuale, grupuri civice, la nivel guvernamental și cu persoane din sectorul privat pentru a realiza schimbări pozitive.

4. SIDA a făcut până în prezent 14 milioane de orfani. Jumătate din persoanele nou infectate sunt tineri sub 25 de ani, fetele fiind afectate în proporție mai mare și la o vârstă mai fragedă decât băieții. Încercând să protejeze și să sprijine copii orfani, să prevină transmiterea bolii de la părinți la copii și să ofere tineretului ajutor în a fi mai sensibili și mai prietenoși, UNICEF este un susținător al ocrotirii în familie, al unui mediu social și legal.

5. Fiecare copil trebuie să aibă asigurat cel mai bun start în viață: viitorul său și viitorul comunităților, națiunile din care fac parte și întreaga lume depind de aceasta. UNICEF recurge la metode sigure ce cuprind următoarele principii:

- Îngrijire medicală preventivă și curativă ce include imunizare, alimentație corespunzătoare și apă potabilă, asigurarea unei igiene

minime pentru fiecare copil, pentru cei care îi îngrijesc, precum și pentru comunitățile din care fac parte.

- Copiii trebuie să aibă certificat de naștere, să fie protejați contra abuzurilor și a neglijenței, să li se ofere dragoste și ajutor psiho-social, precum și ajutor pentru educație de mici.
- Fetele și femeile, în special, trebuie să aibă o bună alimentație și îngrijire medicală, educație, ajutor familial, iar drepturile lor trebuie să fie respectate. Ele trebuie să fie informate despre riscurile de accidentare și îmbolnăvire pentru ele însele, precum și pentru copiii lor, în ceea ce privește sarcina și alăptarea la sân. Sănătatea și supraviețuirea mamei sunt strâns legate de sănătatea și supraviețuirea copiilor lor.

În 65 de ani de activitate, UNICEF a evoluat, cronologic, prin programe concrete:

1946 Hrană pentru Europa

După cel de-al Doilea Război Mondial, copiii din Europa s-au confruntat cu foamea și bolile. UNICEF a fost creat în 1946 de către Organizația Națiunilor Unite pentru a asigura copiilor hrană, îmbrăcăminte și servicii de sănătate.

1953 Mandatul UNICEF devine permanent

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite extinde mandatul UNICEF pe termen nelimitat. UNICEF începe o campanie globală de succes împotriva framboesiei (pian), o boală care desfigurează milioane de copii și care poate fi tratată cu ajutorul penicilinei.

1954 Danny Kaye

Actorul Danny Kaye a fost primul Ambasador pentru UNICEF. Filmul său „Misiune: copii”, despre activitatea UNICEF în Asia, a fost vizionat de peste 100 de milioane de oameni.

1959 Declarația Drepturilor Copilului

Adunarea Generală a ONU adoptă Declarația Drepturilor Copilului, care definește dreptul copiilor la protecție, educație, servicii de sănătate, adăpost și o nutriție adecvată.

1961 Educație

După mai mult de 10 ani, în care serviciile de sănătate s-au aflat în centrul atenției, UNICEF își extinde aria de interes asupra tuturor nevoilor copilului. Acesta este începutul unui interes permanent pentru educație, pornind de la sprijin pentru specializarea profesorilor și echiparea sălilor de clasă în țările care își declară independența în această perioadă.

1965 Premiul Nobel pentru Pace

UNICEF primește în 1965 Premiul Nobel pentru Pace „pentru promovarea spiritului de fraternitate între națiuni”.

1979 Anul Internațional al Copilului

Marcat de celebrări în întreaga lume, este anul în care oamenii și organizațiile își reafirmă angajamentul pentru respectarea drepturilor copilului.

1981 Adoptarea Codului pentru promovarea alăptării

Organizația Mondială a Sănătății adoptă Codul Internațional de Marketing pentru Substituenții de Lapte Matern pentru a încuraja alăptarea și, implicit, scăderea riscurilor pentru sănătatea sugarilor.

1982 Schimbări majore pentru supraviețuirea și dezvoltarea copiilor

UNICEF lansează provocarea de a salva viețile a milioane de copii în fiecare an. „Revoluția” se bazează pe 4 tehnici simple și cu costuri reduse: monitorizarea creșterii, terapia prin rehidratare orală, alăptarea și imunizarea.

1987 Studiu UNICEF de referință

Studiul UNICEF „*Adjustment with a Human Face*” generează o dezbatere asupra protejării copiilor și a femeilor de efectele negative ale ajus-

țării economice și reformelor impuse pentru a reduce datoriile în țările subdezvoltate.

1989 Convenția cu privire la Drepturile Copilului

Convenția este adoptată de Adunarea Generală a ONU și intră în vigoare din septembrie 1990. A devenit în curând *Tratatul privind drepturile omului*, cel mai rapid acceptat de cele mai multe țări din istorie.

1990 Summit-ul Mondial pentru Copii

Un summit fără precedent al liderilor mondiali are loc la sediul Națiunilor Unite din New York, unde se stabilesc obiective pentru următorii 10 ani în privința stării sănătății, nutriției și educației copiilor.

1996 Copiii și conflictele

Raportul Machel: „*Impactul conflictelor armate asupra copiilor*”, un studiu susținut de UNICEF se concentrează pe efectele devastatoare ale războiului asupra copiilor.

1998 Consiliul de Securitate al ONU dezbate problema copiilor aflați în mijlocul conflictelor

Prima temă pusă în discuție de Consiliu reflectă puternica îngrijorare internațională privind efectele războiului asupra copiilor.

2001 Lansarea campaniei „Spune Da pentru Copii”

Mișcarea Globală pentru Copii a mobilizat cetățenii din toate țările pentru a schimba lumea, începând cu viața copiilor. Campania „Spune Da pentru Copii” a unit milioane de copii și adulți din toată lumea, care au susținut acțiuni pentru îmbunătățirea vieții copiilor.

2002 Sesiunea specială pentru Copii

Adunarea Generală a ONU s-a reunit într-o sesiune specială pentru a revizui progresele înregistrate de la Summit-ul Mondial pentru Copii din 1990 și să dea un impuls nou angajamentului global pentru apărarea

drepturilor copilului. A fost prima sesiune de acest tip dedicată exclusiv copiilor și prima care a inclus copii în calitate de delegați oficiali.

2007-2011 Programul pe țară al UNICEF are drept scop consolidarea capacității Guvernului pentru a realiza drepturile copiilor și ale femeilor, în special ale celor excluși de societate. Accentul acestui program se pune pe protejarea copiilor de violență, abuz, neglijare și lipsa unui mediu familial, prevenirea răspândirii HIV/SIDA în rândurile adolescenților vulnerabili, asigurarea copiilor cu acces echitabil la serviciile de calitate în învățământul preșcolar și oferirea educației de bază pentru copiii marginalizați.

(L. T.)

Referințe

Motto-ul nostru este: Drepturi egale pentru toți copiii, nici un copil neglijat.

UNICEF este considerată astăzi cea mai importantă organizație pentru protecția drepturilor copiilor din lume. Scopul nostru de bază este să asigurăm o viață demnă și protejată fiecărui copil, indiferent de rasă, apartenență religioasă sau statut social. Noi îi încurajăm pe copii și tineri să vorbească despre problemele lor și îi ajutăm ca vocea lor să fie auzită la cel mai înalt nivel, prin finanțare și politici adecvate.[...]

Cooperarea dintre UNICEF Moldova și Guvern s-a focusat pe câteva domenii importante: sănătatea mamei și a copilului, imunizările, reforma în sănătate, politicile de protecție a copilului, crearea modelelor noi de servicii sociale pentru copii, accesul tinerilor la serviciile medicale și informație.

De pe Site-ul oficial al UNICEF în RM

Cadrul nostru organizațional ne permite să contribuim la construirea unei „lumi demne pentru copii” și la atingerea obiectivelor globale cuprinse în Declarația Mileniului a ONU și în alte acorduri internaționale.

Oriunde în lume însă, emblema UNICEF va reprezenta un partener de nădejde, cu o organizare excelentă, o sursă credibilă de cunoștințe specializate privind copiii, care se bazează pe analize, experiență practică și progrese în educația fetelor, dezvoltarea integrată la vârsta copilăriei mici, programe intense de imunizare, combaterea HIV/SIDA și protejarea copiilor de violență, exploatare, abuz și discriminare.

Prioritățile UNICEF pentru copii

Trebuie să punem interesele superioare ale copilului în centrul tuturor deciziilor politice și economice, precum și în centrul comportamentului și activităților noastre de zi cu zi.

*Kofi A. Annan,
Secretar general al Națiunilor Unite*

Fiecare dintre noi are ocazia de a-și asuma inițiativa chiar în contextul obișnuit, al vieții noastre de zi cu zi, dacă își face puțin timp pentru a se gândi la următoarea întrebare: „Ce impact va avea această decizie, această alegere asupra vieții copiilor?”

*Carol Bellamy,
Director Executiv al UNICEF*

Titluri pentru expoziții

Drepturi egale pentru toți copiii, nici un copil neglijat

Cel mai important avocat al copiilor

*Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite
(UNICEF) – la 65 de ani*

Prioritățile UNICEF pentru copii

UNICEF: Spune Da pentru Copii

BIBLIOGRAFIE

- O LUME** demnă pentru copii: Obiectivele de dezvoltare ale mileniului, documentele sesiunii speciale dedicate copiilor. Convenția cu privire la Drepturile Copilului / UNICEF. – București: MarLink, 2003. – 128 p.
- PRIORITĂȚILE** UNICEF pentru copii: 2002-2005. – Ch.: Vanemonde; UNICEF, 2002. – 26 p.
- UNICEF** este peste tot din cauza copiilor / Urma ta. – 2007. – Nr 1. – P. 4-5.
- ÎNTOTDEAUNA** uniți pentru copii: [UNICEF] // Timpul. – 2006. – 11 dec. – P. 8.
- UNICEF** la 60 de ani // Moldova suverană. – 2006. – 14 dec. – P. 2.
- TARLEV**, Vasile. „UNICEF– glavnyj partnër v oblasti prodviženîâ i zašity prav rebënka” / Vasile Tarlev // Nezavisimââ Moldova. – 2005. – 2 febr. – P. 1-2.
- DANU**, Elena. Tinerii caută și găsesc soluții: [UNICEF] / Elena Danu // Făclia. – 2004. – 8 mai. – P.1.

Documente audiovizuale și electronice

- UNICEF**: de la Wikipedia, enciclopedia liberă // <http://ro.wikipedia.org/wiki/unicef>

INDEX DE NUME

Ajder, E.	8	Cazimirov, E.	21
Alain-Fournier	19	*Cârchelan, Iu.	22, 182-186
Aldrich, T. B.	19	*Cemortan, S.	19, 172-176
Alecsandri, V.	15	Chirca, V.	11
Alexandru, I.	21	Cincilei, Gh.	17
		Cioran, E.	9
Bach, R. D.	14	Ciubotaru, M. I.	18
Bacovia, G.	16	*Codru, A.	11, 81-89
*Balaban, C.	9, 66-75	Collodi, C.	20, 23
Baltaga, A.	10	Columb, Ch.	22
Baltă, T.	15	Constantin, V.	6
Banariuc, Gh.	8	Corneille, P.	23
*Bantoș, A.	9, 62-66	Coșărău, C.	22
Baranovschi, C.	19	Coșbuc, G.	17
Barrie, J.	23	Coșeriu, E.	15
Baum, L.	12	Creangă, I.	22
Bazin, H.	10	Crucicovschi, N.	17
*Beecher-Stowe, H.	14, 97-101		
Benoit, P.	15	Dalton, J.	16
Bernardazzi, A.	16	De Amicis, E.	22
*Beșleagă, V.	15, 122-131	*Deleanu, L.	7, 22, 34-41
*Bivol, E.	6, 24-27	Dickens, Ch.	23
Blaga, L.	11	Dimitriu, Gh.	19
Bond, M.	6	Dimitriu, L.	6
Botnaru, E.	6	Disney, W.	21
Botta, E.	16	Dudnic, P.	14
Brâncuși, C.	7	*Dumbrăveanu, V.	16, 141-145
Browne, A.	16	*Dumeniuc, I.	11, 90-93
Bucov, Em.	22	Dvořák, A.	16
Budilevschi, V.	16		
Bulat, E.	16	Elytis, O.	19
Burghiu, Ia.	15	Eminescu, M.	6, 22
Burnett, F. E.	23	Enescu, G.	16
Caftanat, M.	11	Farjeon, E.	7
Carroll, L.	22	Favorskij, V.	8

Flobert, G.	21	Leonardi, P.	14
Fonvizin, D.	23	Levițchi, V.	20
*Furdui, G.	14, 101-109	*Liszt, F.	19, 156-163
Furnică, I.	14	Lomonosov, M.	20
Gautier, T.	16	London, J.	6
Gheorghiuță, E.	6	*Loteanu, E.	19, 163-170
Gherșfeld, D.	16	Lovinescu, E.	19
Ghibu, N.	20	Machado, A. M.	21
Goga, O.	8	Mahfuz, N.	21
Gogol, N.	23	Mahy, M.	8
Golding, G. W.	17	Malev, V.	18
Grabco, A.	16	*Mamot, E.	6, 27-34
Greco, M.	20	Manole, A.	18
Grigoriu, G.	9	Mardare, Gh.	11
Grigurcu, Gh.	10	Marian, B.	17
Gumilëv, N.	10	Menșicov-Vutcărau, A.	7
Hamilton, V.	8	Mihalkov, S.	23
Harte, Bret F.	16	Milescu-Spătarul, N.	13
*Hâjdeu, A.	20, 176-179	Minulescu, I.	6
Hodasevič, V.	13	Mișova, L.	16
Hoffmann, E.	6	Mitsumasa, A.	8
Ibrăileanu, G.	13	Moraru, S.	18
Ingpen, R.	18	Mustea, Gh.	11
Iorga, N.	13	Nansen, F.	18
*Istrati, L.	14, 109-113	Nedelescu, V.	15
Ivănescu, C.	15	Negoiață, I.	19
Izbeșciuc, V.	18	Negruță, O.	15
Jebeleanu, E.	10	Nöstlinger, C.	18
Julea, Z.	21	Olsen, Ib. S.	14
Krüss, J.	13	Oprea, Gh.	8
Kuznecova, A.	7	Orlov, U.	7
Lagerkvist, P.	13	Palladi, T.	14
Lem, S.	23	Perpessiciu	19
		Pillat, I.	8
		*Puică, S.	14, 137-141

Pullman, Ph.	19	Todorașcu, E.	16
Pușkin, A.	22	Tolstoj, A.	22
Răzmeriță, A.	15	*Tonitza, N.	9, 75-80
Rodari, G.	22	*Topârceanu, G.	8, 56-62
Rollan, R.	6	Traugot, V.	14
Romanescu, E.	11	Tuchilatu, L.	19
Rusnac, V.	14	*Tudor (Melnic), Ș.	21, 179-182
Rusu, V.	16	Tulnic, V.	8
Rybakov, A.	6	Twain, M.	22
Saca-Răcilă, M.	7	*Țurcanu, I.	15, 131-136
Sadoveanu, M.	19	Ukrainka, L.	7
Sadovnic, Iu.	21	Ungerer, T.	20
Salinger, D.	22	Ungureanu, L.	18
Saltykov-Ședrin, M.	6	Vargas Llosa, M.	8
*Sánchez-Silva, J. M.	19, 170-172	*Vasilache, V.	15, 113-122
Savostin, N.	22	Vazari, G.	15
*Schmidt, A.	13, 93-96	Verejskij, G.	15
*Schubiger, I.	18, 152-156	Verne, J.	22
*Scobioală, A.	16, 146-152	Vicoveanca, S.	20
Scott, W.	16	Vieru, I.	21
Shaw, G. B.	15	Volkov, A.	15
*Sorescu, M.	7, 41-50	Waddell, M.	9
Spătaru, N.	6	Wells, H. G.	17
Stamati, C.	16	Wrightson, P.	14
Strezev, S.	20	Zaharia, I.	15
Sulac, N.	16	Zavtoni, P.	19
Tagore, R.	12		
Tcaci, E.	6		
Thackeray, W. M.	15		

SUMAR

INTRODUCERE

5

ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI MEMORABILE

6

LISTE DE RECOMANDARE A LITERATURII

24

INDEX DE NUME

194

Lector:
Ala Rusnac
Procesare computerizată și copertă:
Veronica Mariț

Epigraf S.R.L.
Chișinău, Republica Moldova
Tel./fax: 22 85 87, tel. 22 59 80
e-mail: epigraf@mtc.md

Imprimare la Firma Editorial-Poligrafică *Tipografia Centrală*

<i>Ianuarie</i>							<i>Februarie</i>							<i>Martie</i>								
L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D		
					1	2		1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6		
3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13	7	8	9	10	11	12	13		
10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20	14	15	16	17	18	19	20		
17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27	21	22	23	24	25	26	27		
24	25	26	27	28	29	30	28							28	29	30	31					
31																						
<i>Aprilie</i>							<i>Mai</i>							<i>Iunie</i>								
L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D		
				1	2	3							1			1	2	3	4	5		
4	5	6	7	8	9	10	2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12		
11	12	13	14	15	16	17	9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19		
18	19	20	21	22	23	24	16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26		
25	26	27	28	29	30		23	24	25	26	27	28	29	27	28	29	30					
							30	31														
<i>Iulie</i>							<i>August</i>							<i>Septembrie</i>								
L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D		
				1	2	3	1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4		
4	5	6	7	8	9	10	8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11		
11	12	13	14	15	16	17	15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18		
18	19	20	21	22	23	24	22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25		
25	26	27	28	29	30	31	29	30	31					26	27	28	29	30				
<i>Octombrie</i>							<i>Noiembrie</i>							<i>Decembrie</i>								
L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D		
					1	2				1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13	5	6	7	8	9	10	11		
10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20	12	13	14	15	16	17	18		
17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27	19	20	21	22	23	24	25		
24	25	26	27	28	29	30	28	29	30					26	27	28	29	30	31			
31																						

